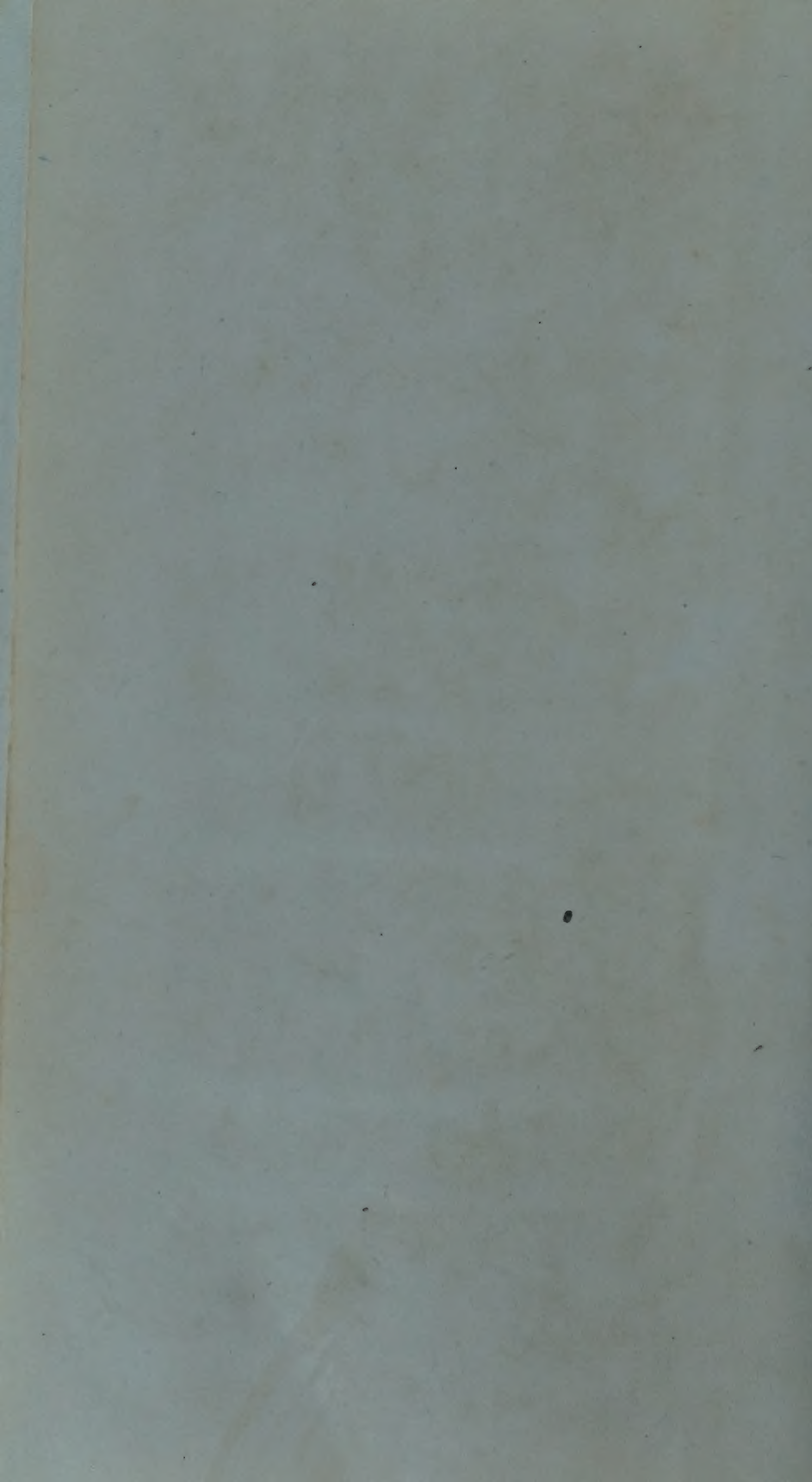
ಶೋಷಣೆ, ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ..

ಕಿರುಕಾದಂಬರಿ

ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ

ಸುಂದರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ–೭

ಶೋಷಣೆ, ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ...

ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿ

ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ

ಸುಂದರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ-೧

SHOSHANE, BANDAYA ITYADI...... (Kanna
A Novel by Veena Shanteshwar
Published by Sundar Prakashan,
I st Cross, Saptapur
Dharwad – 580 001

Printed at Twarita Mudranalaya, Gadag

Pages : 112

Second Edition : Dec. 1994

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೨೦/–

ಶೋಷಣೆ. ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ...(ಕಾದಂಬರಿ) ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವ
ಸುಂದರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೊದಲನೆಯ ಕ್ರಾಸ್. ಸಪ್ತಾಪೂರ, ಧಾರವಾಡ-೧

ಮುದ್ರಣ :
ಫ. ಶಿ. ಭಾಂಡಗೆ
ತ್ವರಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಗಂಗಾಪೂರಪೇಟೆ, ಗದಗ

—ಈ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ
'ತರಂಗ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷಕುಮಾರ
ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರಿಗೆ,
ಹಾಗೂ
—ಇದನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವ
ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಗಾಳಿ ಇವರಿಗೆ–
ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

–ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ

ನನ್ನ ಮಗಳು

ಮೀರಾಗೆ

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಸಕ್ಕರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕಿರುಚತೊಡಗಿದ ಕರೆಗಂಟೆಯ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದಿಳಿದು ಹೊರಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನಡೆದಾಗ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಡೆಯ ಗಡಿಯಾರದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಬಿದ್ದು ಅರೆ, ಇದೇನು, ಆಗಲೆ ಎಂಟಾಯಿತಲ್ಲ, ದಿನಾ ಆರೂವರೆಗೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಇಂದೇಕೆ ಇಷ್ಟು ತಡಮಾಡಿದಳು–ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹತ್ತರ ಲೋಕಲ್‌ಟ್ರೇನು ಹಿಡಿಯಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಸರಪಡಬೇಕಾದ ಅವಸ್ಥೆ ನೆನೆದು ಸಿಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬೇಸರವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ತಡವಾಗುವುದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಹೇಳಿ ಹೋಗಲು ಏನು ಧಾಡಿ ಈ ರೋಶನ್‌ಗೆ? ತಾನು ಅಲಾರಂ ಆದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗೆಷ್ಟು ಫಜೀತಿ...

ರೋಶನ್‌ಳನ್ನು ಬೈಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಆಕೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಕಂಡದ್ದು ರೋಶನ್ ಅಲ್ಲ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದ ಆಚೆ ಬ್ಲಾಕಿನ ಕಮಲಾ.

"ಸಾರಿ ಶಶಿ, ನಿನ್ನ ನಿದ್ದಿ ಡಿಸ್ಟರ್ಬ್ ಮಾಡಿದೆನೋ ಏನೋ. ಪಾಪ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರೀ ೧೨ರ ತನಕಾ ಯಾವುದೋ ಡೆಲಿವ್ಹರಿ ಕೇಸ್ ಅಟೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಅಂತ. ಆದರ ನನಗ ಈಗ ಹನ್ನೊಂದ ಘಂಟೇಕ್ಕ ಗಾಡೀ ಅದ. ಅಷ್ಟರಾಗ ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡಕಡೆ ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗೇದ. ಅದಕ್ಕs ನಿನಗ ಹೇಳಿ ಹೋಗ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ."–ಕಮಲಾನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನ ಅದೇ ಮೃದುತೆ.

"ನೀ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದು ಛಲೋನೇ ಆತು ಕಮಲಾ, ಒಳಗ ಬಾ. ಅಲ್ಲ, ಇದೇನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟೆ? ಯಾವೂರಿಗೆ?"

ಒಳಗೆ ಬಂದರೂ ಕೂತುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಂತೇ ಮಾತನಾಡಿದಳು ಕಮಲಾ, "ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ."

"ಓಹೋ, ಅಂದರ ಆ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸರ್‌ನ ಆಫರ್ ಒಪ್ಪಿಗೊಂಡಬಿಟ್ಟೇನು? ಗುಡ್. ನೀ ಈ ಕೆಲ್ಸಾ ಎಂದೋ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಹೋಗಲಿ, ಈಗರೇ ಹೊರಟೇಯಲ್ಲ. ಇನ್ನ ನಿನ್ನ ಟ್ಯಾಲೆಂಟ್ ಏಕದಂ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದ ನೋಡು ಮುಂದೀಗೆ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಯೂಪರ್‌ಸ್ಟಾರ್ ಆಗಿಬಿಡ್ತೀ ನೀನು. ಇನ್ನೇನು–" ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆ ಕಮಲಾನ ಮುಖ ಇಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು, "ಯಾಕ ಕಮಲಾ? ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಬರ್ತಾರಿಲ್ಲೋ? ಮೊದಲ್ನೇ ಸಲ ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹಾಂಗ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಹೋಗೂದು ಛಲೋ ಅಲ್ಲ. ತಿರಿಗಿ ಯಾವಾಗ ಬರಾಕಿ ನೀನು? ನೀ ಬರೂತನಕಾ ಮನ್ಯಾಗ ರಾಜು–ನೀಲಾ ಇಬ್ರೇ ಇರ್ತಾರ? ಹಾಂಗ ನಾ ನೋಡ್ತಿರ್ತೀನಿ ಬಿಡು ಅವ್ರನ್ನ. ಆದರ ನೀ ಎಂದ ಬರಾಕಿ? ಕೂತರ ಕೂಡು, ಚಹಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ."

–ಒಳಗೆ ಹೊರಟ ಆಕೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಕಮಲಾ ಸೋತ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು, "ಶಶಿ ಇಲ್ಲೆ ಕೇಳು, ಪ್ಲೀಜ್, ನನಗೀಗ ಚಹಾ–ಗಿಹಾ ಬ್ಯಾಡ. ನಾ ಭಾಳ ಗಡಿಬಿಡಿಯೊಳಗಿದ್ದೀನಿ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೀ ಉತ್ತರಾ ನಾ ಈಗ ಹೇಳೋ ಮೂಡಿನ್ಯಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾವಕಾಶ ನಿನಗs ಗೊತ್ತಾದೀತು. ಆದರ ಒಂದ ಮಾತು ಹೇಳತೀನಿ–ನಾ ಇನ್ನಬಹುಶಃ ತಿರಿಗಿ ಬರೂದಿಲ್ಲ.ಬಹುಶಃ ಏನು, ಖಾತ್ರೀನೇ. ನಾ ಇನ್ನ ಮುಂಬಯಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಬರೂದಿಲ್ಲ."

ಆಕೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ–ಚಿಂತೆ ಎರಡೂ ಆದವು, "ಅದ್ಯಾಕ ಕಮಲಾ? ಏನಾತು? ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಮಾತಾಡ್ತೀ? ಹೇಳಲ್ಲ,ನನಗೂ ಹೇಳೊದಿಲ್ಲೇನು, ನಿನ್ನ ಶಶೀಗೆ?" ಹಾಗನ್ನುತ್ತ ಆಕೆ ಮುಂದೆ

ಬಂದು ಕಮಲಾನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವ್ಯಾನಿಟಿ ಬ್ಯಾಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕದ ಆಕಾರದ ಪ್ಯಾಕೆಟನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಬಳಿಯಲ್ಲಿನ ಟೇಬಲಿನ ಮೇಲಿಡುತ್ತ ಕಮಲಾ ಅಂದಳು, "ಹೇಳಿದ್ನೆಲ್ಲ, ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೀಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡೋ ಮೂಡಿನ್ಯಾಗಿಲ್ಲ ನಾನು. ಆದರ ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನಗ ಇದನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀನಿ."

ಅದರೆಡೆ ಕಣ್ಣುಹರಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ನೀಟಾಗಿ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಆಗಲೆ ಅಂದಾಜು ಹಾಕಿದ್ದ ಆಕೆ ಅಂದಳು, "ಪ್ರಶ್ನೀ–ಉತ್ತರಾ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರ್ಲಿ ಕಮಲಾ, ಆದರ ನೀ ಮುಂಬಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ತಗೊಳ್ಳೊವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಯೋ ಇಲ್ಲೋ?"

"ವಿಚಾರ?" ಕಮಲಾ ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ನಕ್ಕಳು, "ಈ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ನಾ ಬರೇ ವಿಚಾರನೇ ಮಾಡೀನಿ ಶಶಿ, ಬ್ಯಾರೆ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಬರೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋದರಾಗs ಜೀವನಾ ಕಳೆಯೋದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ, ಇನ್ನಾದ್ರೂ ಏನರೆ ಮಾಡಿ ನೋಡೋಣ ಅಂತ ಹೊರಟೀನಿ."

ಕಮಲಾನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆಕೆ ಅಂದಳು, "ಹಂಗಾರ ಹೋಗಿ ಬಾ, ಗುಡ್‌ಲಕ್. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ನೀ ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖದ ಕಥೀ ಎಲ್ಲಾ ಮರತು ನೀ ಹೊಸಾ ಜೀವನಾ ಸುರು ಮಾಡೋ ಹಾಂಗ ಆಗ್ಲಿ."

"ಹೊಸಾ ಜೀವನಾ ಅಂತೂ ಸುರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟೀನಿ. ಆದರ ಹಿಂದಿನದು ಮರೀಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಜನ್ಮದಾಗ ಆಗತದೋ ಇಲ್ಲೋ."

"ನೋ, ನೋ, ಯೂ ಮಸ್ಟ್ ಫರ್‌ಗೆಟ್ ಇಟ್. ಇಲ್ಲಿದ್ರ ಹಿಂಗ ಓಡಿ ಹೋಗೋದಕ್ಕ ಏನು ಅರ್ಥ? ಬಿ ಬ್ರೇವ್! ನೀ ಮತ್ತ ಆ ಮೊದಲಿನ ಜೇಷಾಮ ಧೈರ್ಯದ ಹುಡುಗಿ ಆದದ್ದು ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಬೆಂಗಳೂರ ತನಕಾ ಬರತೀನಿ ಮತ್ತ."

ಕಮಲಾ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಖಿನ್ನ ನಗೆ ನಕ್ಕಳು. ನಂತರ ಆಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಅಂದಳು, "ಶಶಿ, ನೀ ಒಬ್ಬಾಕಿ ನನ್ನ ಮೊದಲಿನಿಂದ್ಲೂ ಪೂರಾ ತಿಳಕೊಂಡಾಕಿ. ನೀ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರೇ ಗೆಳತಿ, ಬರೇ ನೇಬರ್ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಸೇವ್ಯಿಯರ್ ನೀನು. ನಿನ್ನ ಮೊರಲ್ ಸಪೋರ್ಟ್ ಇಲ್ದಿದ್ರ ನಾನು ಈ ಬೃಹತ್ ಮುಂಬೈಯೊಳಗ ಜೀವನಾ ಮಾಡಲಾರದೇ ಎಂದೋ ಕೊಲ್ಯಾಪ್ಸ್ ಆಗ್ತಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕಂತ್ಲ ನಿನಗ ಹೋಗುವಾಗ ನನ್ನ ಡೈರಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗ್ಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ನನ್ನ ಜೀವನ ನಿನ್ನ ಮುಂದ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ತೆರೆದ ಪುಸ್ತಕ. ನನ್ನ ಡೈರೀ ಓದೋದ್ರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯ ಟೈಮ್ ಹಾಳಾಗತದ ಖರೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ರಿಯಲ್ ಫೀಲಿಂಗ್ಸ್ ನೀನಾದ್ರೂ ತಿಳಕೊಳ್ಳಲಿ ಅಂತ ಆಶಾ ನನಗ..."

ಕಮಲಾನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ-ವ್ಯಥೆ ಇತ್ತು. ಯಾರು ಆಕೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು-ಆಕೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕಿತ್ತೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ವ್ಯಥೆ.

"ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಕಮಲಾ-ನಿನ್ನ ಈ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕ"—ಶಶಿ ದನಿ ಇಳಿಸಿ ಅಂದಳು, "ಆದರ ನೀ ಹಿಂಗ ಹೊರಟಿದ್ದು ಶಿವಮೂರ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ? ಅಥವಾ ಅವ್ರೂ ಬರ್‍ತಾರೇನು ನಿನ್ನ ಜೊತಿಗೆ?"

ಕೆಳಗಿರಿಸಿದ್ದ ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ಹೊರಡುತ್ತ ಕಮಲಾ ಹೇಳಿದಳು, "ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ಜೋಡೀ ಬರೂದಿಲ್ಲ."

—'ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು?' ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಂದು ಕಮಲಾ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಆವರಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರದ ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಮಲಾ

'ಮೂರ್ತಿ' ಎಂದಷ್ಟೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ, ಈಗೇಕೆ–ಒಮ್ಮೆಲೆ ಶಶಿಗೆ ಅನಿಸಿತು, ಕಮಲಾ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೆಂದೂ ತಿರುಗಿ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೋ ಏನೋ, ಇದೇ ಅವಳ ಕೊನೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬಹುದೋ ಏನೋ....ಆ ವಿಚಾರದಿಂದ ಶಶಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಥರಾ ಚಿಂತೆಯ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಕಮಲಾನ ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ನಿರ್ಧಾರದ ಹಿಂದೆ ಏನೋ ರಹಸ್ಯವಿರಬೇಕು, ಕಮಲಾನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೋಗಲು ಬಿಡಬಾರದು, ಅವಳೇನಾದರೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಳು, ಅವಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಏನಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಬೇಕು, ಶಿವಮೂರ್ತಿಯು ಮಾತುಂಗಾದ ಆಫೀಸಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು, ಕಮಲಾ ಎಂಥದೋ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ....ಶಶಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಗಲೇ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿದ್ದ ಕಮಲಾ "ಬಾಯ್ ಶಶಿ, ದೇವ್ರು ನಿನಗಾದರೂ ಛಲೋ ಮಾಡ್ಲಿ" ಅಂತ ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ 'ನಿನಗಾದರೂ' ಶಶಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿತು. ಕಮಲಾನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ಅವಳು ನಿಲ್ಲಲಾರಳೆಂದು ಅನಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ದೂರ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲೇ ಅವಳ ಸುಖ–ನೆಮ್ಮದಿ ಇದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ ಅನಿಸಿತು. ಶಶಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೈಬೀಸಿದಳು. ನಂತರ ಐದು ನಿಮಿಷ ಬಿಟ್ಟು ಎದುರಿಗೆ ಬಾಲ್ಕನಿಗೆ ಬಂದು ಕೆಳಗಡೆ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಮಲಾ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ರಾಜು–ನೀಲಾ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳಿಗೆ ಟಾ ಟಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

●

ತಡವಾಗಿ ಬಂದ ರೋಶನ್‌ಬೀಯನ್ನು ಗದರಿಸಲೆಂದು ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶಶಿ ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಅತ್ತು ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಧ್ವನಿ ಏರಿಸದೇ ಕೇಳಿದಳು,

"ಯಾಕಿಷ್ಟು ಲೇಟು ರೋಶನ್ ?"

ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಇದೇನೂ ಶಶಿಗೆ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯವಳಾಗಿ, ಕೆಲಸದವಳಾಗಿ, ಹಲವಾರು ಸಲ ದಾದಿಯೂ ಆಗಿ, ಒಟ್ಟು ಶಶಿಗೆ ಬಹಳ ಆಪ್ತಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಲವಾದರೂ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಹೀಗೆಯೇ ಕೊಡಗಟ್ಟಲೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಲೇ ಮನೆಯ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ನೀಟಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಶಶಿಯೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ರಜೆಯ ದಿನ ಯಾರೂ ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ಇಲ್ಲದೆ ತೀರ ಬಿಡುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆ ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕತೆ ಕೇಳುವುದು. ರೋಶನ್‌ಬೀಯೂ ದಡ್ಡಿಯಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿಗೆ ಇವತ್ತು ಆಗಲೇ ತಡವಾಗಿದೆ. ಊಟ ಮಾಡಿ ಅವರು ಹತ್ತರ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದು ವ್ಹಿ.ಟಿ.ಯವರೆಗೂ ಹೋಗಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ದವಾಖಾನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರು ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತನ್ನ ಕಥೆ ಬಿಚ್ಚಲು ಸಮಯವಲ್ಲ.... ತಾನೀಗ ಮೌನವಾಗಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಂತ.

ಆದರೂ ಇವತ್ತೇಕೋ ಆಕೆಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಶಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಗಂಟಲುಬ್ಬಿ ಬಂದು "ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ...." ಅಂದಳು.

ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಕತೆ ಇವತ್ತು ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ ಅಂದುಕೊಂಡು ಶಶಿ ಕನ್ನಡಿಯೆದುರು ಕೂತಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಹರುಕು ಮುರುಕು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಆಕೆ ಅಷ್ಟು ಕೇಳುವುದೇ ತಡ, ರೋಶನ್‌ಬಿ ಕೂತಲ್ಲೇ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅಳುವಿನ ನಡುವೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿಯ ಗಡಿಬಿಡಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಇಂಥ ಭಾವೋದ್ರೇಕಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ತೊಂದರೆಯುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆನ್ನುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದಳು—ಕಳೆದ ಎಂಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮೆಹಬೂಬ್ ಮನೆಗೇ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಮಗುವಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಕೆಮ್ಮು—ಜ್ವರ. ಪ್ರತಿಸಲ ತನ್ನ ಸಂಬಳದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವನು ಈ ಸಲ ಏನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರೋಶನ್ ಬೀಗೆ ಇವೊತ್ತು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂತಾಪವಾಗಲು ಕಾರಣ—ಆಕೆ ಬಹು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದು ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಇರಲೆಂದು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿನ ಹಣ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ...

"ಅವಳ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ, ಅವಳಿಗೆ ಹುಳ ಬೀಳ..." ರೋಶನ್‌ಬಿ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಶಾಪಹಾಕುತ್ತ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೆಂಗಸನ್ನೇಕೆ ಬೈಯುತ್ತೀ ರೋಶನ್? ಇವನ ಬುದ್ಧೀನೇ ಸರಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವಳೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು?"

"ಇಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಬಾಯಿ, ನನ್ನ ಗಂಡನ ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಯಾಗೇ ಇತ್ತು. ಆ ಲೌಡೀನೇ ಅವನನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದ್ದು...."

ಇದಲ್ಲವೆ ಪತಿಪರಾಯಣತೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶಶಿ ಮುಂದೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸದೆ ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಗುಳಿಗೆ—ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಗೆ ಬೇಗ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಜೆ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆತಂದು ತೋರಿಸಲು ಹೇಳಿ, ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಲೋಕಲ್ ಸಿಕ್ಕೀತೇ ಅಂತ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಸ್ಟೇಶನ್ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದಳು.

ಕಳೆದ ಹದಿನೈದಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂಬೈ ಮಹಾನಗರ ಎಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳೆದಿದೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳು-ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿವೆ, ಏನೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏನೂ ವಿಶೇಷ ಬದಲಾಗದೆ ಎಂದಿನಂತೆಯೆ ನೀರಸ ಯಾಂತ್ರಿಕ ನಿರ್ಜೀವ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುವವುಗಳೆಂದರೆ ಈ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಗಳು. ಮುಂಜಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತುಸುವೆ ಉಸಿರಾಡಿಸಿ, ಸಂಜೆ-ರಾತ್ರಿ-ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಜನಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಗಾಡಿಗಳು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಎಷ್ಟು ಅವಸರ, ಎಷ್ಟು ಧಾವಂತ ಇವಕ್ಕೆ. ಎಂದೂ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಓಡಾಟ ಇವುಗಳದು. ಎಂಥ ಬೇಸರದ ಬದುಕು....

ಮೊದಲು ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಕೂತಿದ್ದ, ಆಮೇಲೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ನಿಂತಿದ್ದ, ಒಟ್ಟು ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಶಶಿ ಹತ್ತಿದಾಗ "ಬರ್ರಿ ಬರ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ" ಅಂತ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗವಾಗಿ ಕರೆ ಬಂದತ್ತ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಕೈತುಂಬ ಫೈಲುಗಳ ಕಂತೆ ಹಿಡಿದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಅವಿರತ ಲೆಕ್ಚರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾವಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದ ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ. ಆಪ್ಟೆ ದಂಪತಿಗಳು ಶಶಿಯ ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ನೆರೆಯವರು ಸಹ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ವಕೀಲರು. ನಗು ಮುಖದ ಆ ಉತ್ಸಾಹೀ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕಂಡರೆ ಶಶಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೆ. ಆಕೆ ನಕ್ಕು "ಹಲೊ" ಅಂದಳು.

ನಂತರ ಶಶಿ ಕೇಳದೆಯೇ. ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಹ ವಿಚಾರಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ ತನ್ನ ಅಸ್ಖಲಿತ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು, "ನಾಳಿನ ಸಂಡೇ ನಮ್ಮ

ಮುಳುಂದದ ಲೇಡೀಜ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ವತಿಯಿಂದ ಮನೆರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯೀ, ನಿಮಗ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ತಿಕೀಟು ಕೊಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಬರಬೇಕಾಗೇದ. ಈ ಪ್ರೋಗ್ರ್ಯಾಮಿನಿಂದ ಬಂದ ರೊಕ್ಕಾ ಎಲ್ಲಾ ಅನಾಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೊಡವ್ರಿದ್ದೀವಿ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ–ಮೂರು ಸಾವಿರ ಆದೀತು ಕಲೆಕ್ಷನ್ನು. ಅಷ್ಟಲ್ಲದ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಮೆಂಬರ್ಸ್ ವಂತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಸಾವಿರ ಹ್ಯಾಂಗಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಂತೀವಿ. ಅಂದ್ರ ಆ ಹುಡುಗ್ರಿಗೆಲ್ಲಾ ಎರಡೆರಡು ಜೋಡಿ ಅಂಗಿ–ಚಡ್ಡಿ ಹೊಲಿಸಬಹುದು. ಏನಂತೀರಿ ನೀವು? ಇವತ್ತ ಸೆಶನ್ಸ್ ಕೋರ್ಟಿನೊಳಗ ಒಂದು ಕೇಸಿಂದು ಹಿಯರಿಂಗ್ ಅದ ಅಂತ ಹೊರಟೇನಿ. ಇಲ್ಲಿದ್ರ ಚಂದಾ ವಸೂಲಿಗೇ ಹೋಗಾಕಿ ಇದ್ದೆ. ಏನಂತೀರಿ ನೀವು?"

ಮೊದಲಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆಯೆನ್ನಿಸಿದ್ದ ಅವಳ 'ಏನಂತೀರಿ ನೀವು'ಗೆ ಈಗ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಶಿ ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕು ಅಂದಳು, "ಚಂದಾವಸೂಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟೀರಿ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೇಸು ಭಾಳ ಮಹತ್ವದ್ದೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲ."

ಅವಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ–ನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

"ಹೌದು, ಭಾಳ ಇಂಪಾರ್ಟೆಂಟ್ ಕೇಸು. ಮೊನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ನೆಲ್ಲ ನಿಮಗ–ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆ, ಸಕೇಶಿ, ಆಕೀ ಕೇಸು. ಆಕೀ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲ ಆಕಿನ್ನ ಭಾವ–ಮೈದುನಂದಿರು ಜುಲುಮಿ ಮಾಡಿ ಹೆಬ್ಬಟ್ಟು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಚೂರುಪಾರು ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿ ಆಕಿನ್ನ ಮನೀಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹಾಕ್ಯಾರ. ಆಕಿ ತನ್ನ ದೈವದಾಗ ಇದ್ದದ್ದು ಇಷ್ಟು ಅಂತ ಸುಮ್ನs ಕೂತಿದ್ಳು. ನಾನs ಮುದ್ದಾಂ ಆಕೀ ವತಿಯಿಂದ ಕೇಸು ಹಾಕೇನಿ ಅವರ ಮ್ಯಾಲ. ಇನ್ನೇನು ಮುಗೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆಕಿಗೆ ಆಕೀ ಗಂಡನ

ಪಾಲಿನ ಹೊಲಾ, ದುಡ್ಡು, ಬಂಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಗತದ. ಏನಂತೀರಿ ನೀವು?"

"ಪರೋಪಕಾರದ ಕೆಲಸ," ಶಶಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಅಂದಳು. ಅಡಿಗೆಯವಳಿಂದ ಈ ಕೇಸಿಗಾಗಿ ಏನೂ ಹಣದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಾ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತು.

"ಮತ್ತ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಲ್ರೀ. ನಮಗ ಆದಷ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋದರೆಪಾ. ನಮ್ಮ ಆಪ್ಟೆ ಸಾಹೇಬ್ರೂ ಈ ಕೇಸಿನ್ಯಾಗ ಭಾಳ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ತಗೊಂಡಾರ. ಅವ್ರೇ ಕೇಸ್ ಪೇಪರ್ಸೆಲ್ಲಾ ರೆಡೀ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು. ಏನಂತೀರಿ ನೀವು?" ಹೌದು, ಆಕೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಳೆದ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಶಶಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆಯ ಗಂಡನೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಪರೋಪಕಾರಿ ಅಂತ. ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆ ಬಡವರ–ಅನಾಥರ–ದುಃಖಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅಂತ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಗುಜರಾಥೀ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ತನ್ನ ಕೇಸಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ ಆಕೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಳಿದಾಗ ಶಶಿ ಬೇಕೆಂತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸರಿದಳು. ಯಾಕೋ ಇವತ್ತು ಬೇರೆಯವರ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಳ್ಮೆಯಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ತಲೆ ಬೇರೆ ಸಿಡಿಯತೊಡಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕಮಲಾನ ಖಿನ್ನನಗು ಬೀರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಆ ವ್ಯಥೆ ತುಂಬಿದ ಮುಖ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಅದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳೋ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದಳೋ ಅಥವಾ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೇ ಹೋದಳೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ....ಛೇ ತಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೋಗಗೊಡಬಾರದಿತ್ತು...

"ಆ ಹೆಂಗಸು, ಅದೇ ನಮ್ಮ ಅಡಿಗೆಯಾಕೆ, ವಿಧವೆ, ಪಾಪ, ಉಟ್ಟಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು," ಶಾಂತಾ

ಆಪ್ಪೆ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಇನ್ನಾರಿಗೋ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಳು, "ಈಗ ನೋಡ್ರಿ, ನಾಲ್ಕೆಕರೆ ಜಮೀನು, ಆರು ತೊಲ ಬಂಗಾರ, ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕ್ಯಾಶ್– ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಿಗೋ ಹಾಂಗಾತು, ಪಾಪ, ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಬಡವಿ..."

ಶಶಿ ಕಿಡಿಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ತಾರು ಕಂಬಗಳನ್ನು, ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳು.

ವ್ಹಿ. ಟಿ. ಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕೈಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ಶಶಿಗೆ ಅನಿಸಿತು, ಇನ್ನು ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ನಿಂತರೆ ತಾನು ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್ ತಲುಪಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಕೆ 'ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ' ಅಂತ ಕೂಗಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಕೆಳಗಿನ ಬ್ಲಾಕಿನಲ್ಲಿನ ರಿಟಾಯರ್ಡ್ ಟೀಚರರ ಮಗಳು, ಕಾಣಿಸಿದಳು. "ಬಾ ಲೀಲಾ, ನಿನ್ನ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಎದು ರಿಗೇ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಬೇಕು ನಾನು, ನಿನಗ ಡ್ರಾಪ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ," ಅಂದಳು ಶಶಿ.

"ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಡಾಕ್ಟರ್" ಅನ್ನುತ್ತ ಲೀಲಾ ಶಶಿಯೊಡನೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಏರಿದಳು.

ಹತ್ತು ಮಿನಿಟಿನ ದಾರಿ. ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡಲೆಂದು ಶಶಿ ಕೇಳಿದಳು, "ಅಂದಹಾಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಲ್ ಪರೀಕ್ಷಾಕ್ಕ ಕೂತಿದ್ದೆಲ್ಲ ಲೀಲಾ, ರಿಝುಲ್ಟ್ ಬಂತೇನು?"

"ಹ್ಞಾ ಡಾಕ್ಟರ್, ಪಾಸಾಗೀನಿ."

"ಹಂಗಾರ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಸಿಗತದ ಅನ್ನು."

"ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಾಸಾಗೋದಕ್ಕೂ ಪ್ರಮೋಶನ್‌ಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್. ನನಗಿಂತ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಇದ್ದಳಲ್ಲ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಪಾರ್ಸೀ ಹುಡಿಗಿ, ಒಂದ ದಿನಾ ನಿಮಗ ಟ್ರೇನಿನ್ಯಾಗ ತೋರ್ಸಿದ್ದೆ, ಆಕಿ ನನ್ಹಾಂಗ ಗ್ರ್ಯಾಜುಯೇಟ್ ಸಹ ಅಲ್ಲ,

ಆಕೀಗೆ ಆಗ್ಲೇ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಸಿಕ್ಕಿಹೋತು. ನನಗ ಡಿಗ್ರಿ ಇದ್ದು ಎಕ್ಸ್‌ಪೀರಿಯನ್ಸ್ ಇದ್ದು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಾಸಾದ್ರೂ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."–ಲೀಲಾನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಿತ್ತು, ನೋವಿತ್ತು.

"ಅದ್ಯಾಕ ಇಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯ ಲೀಲಾ?" ಶಶಿ ಅನುಕಂಪ ದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

"ಈ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟಿನ ಬ್ಯಾಂಕಿನ್ಯಾಗೆಲ್ಲಾ ಇದೇ ಹಣೆಬರಹ ಡಾಕ್ಟರ್, ಮ್ಯಾಲಿನವರ ಮರ್ಜಿ ಕಾಯ್ದರ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲ್ಸ ಆಗ ತಾವ. ಅವರ ಮರ್ಜಿ ಕಾಯದಿದ್ದರ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ವಾಲಿಫಿಕೇಶನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥ" ಲೀಲಾನ ಮುಖ ಸಿಟ್ಟು–ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು.

"ಮ್ಯಾಲಿನವರ ಮರ್ಜಿ ಅಂದರ?"

"ಅಂದರ ಮ್ಯಾನೇಜರು ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕುಣೀಬೇಕು, ಓವ್ಹರ್‌ಟೈಂ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಬೇಕು, ಅವರು ಬಾ ಅಂದಲ್ಲೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಕೂಡ್ರು ಅಂದರ ಕೂಡ್ರಬೇಕು, ನಿಲ್ಲು ಅಂದರ ನಿಲ್ಲಬೇಕು...." ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಲೀಲಾ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದಳು, "ಮಲಗು ಅಂದರ ಮಲಗಬೇಕು"

ಶಶಿಯ ಬೇಸರ ಹತ್ತು ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮಾತು ಬದಲಿಸಲೆತ್ನಿಸುತ್ತ ಆಕೆ ಅಂದಳು, "ಯಾಕೋ ವೀಕ್ ಕಾಣಿಸ್ತೀ ಲೀಲಾ, ಸಂಜೀನ್ಯಾಗ ಮನೀಗೆ ಬಾ. ಟಾನಿಕ್ಕಿನ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ಸ್ ಪುಸ್ತ ಬಂದು ಬಿದ್ದಾವ. ಒಂದೆರಡು ಛಲೋ ಟಾನಿಕ್ಸ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ."

"ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಡಾಕ್ಟರ್"

ಇಡಿಯ ದಿನದ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ದಣಿದು ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಶಶಿಗೆ ಇವತ್ತು ಯಾರೂ ಪೇಶಂಟ್ಸ ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ

ಸಾಕು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನ ಡ್ಯೂಟಿ ಮುಗಿಸಿ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಸಂಜೆ ಏಳರಿಂದ ಒಂಭತ್ತರ ವರೆಗೆ ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಸುಪಾಸಿನ ವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಕೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸದ ಡಾಕ್ಟರು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು–ಹನ್ನೊಂದರವರೆಗೂ ಆಕೆಗೆ ಬಿಡುವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ಬೇಸರಿಸದ ಆಕೆಗೆ ಇಂದೇಕೋ ಆಲಸ್ಯ–ಸುಸ್ತು–ಬೇಸರ–ತಲೆನೋವು–ಏನೇನೋ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಗೌರೀ ಹಬ್ಬವೋ ಅಂಥದೇ ಏನು ಮಣ್ಣೋ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಇರ ಬೇಕು, ಇವತ್ತು ಯಾರೂ ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು ಆಕೆಗೆ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ರೋಶನ್‌ಬಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಫ್ರಿಜ್‌ನಿಂದ ತೆಗೆದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಬಿಡ ಬೇಕು.

ಹಾಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕರೆಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಬಂದಾಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬಂದ ಸೆನಂತಿಬಾಯಿ, ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನರ್ಸ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಈಗ ಶಶಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು, ಹೇಳಿದಳು, ಆಚೆ ಬೀದಿಯ ದೊಡ್ಡ ಬಂಗ್ಲೆಯ ಬಾಯಿಸಾಹೇಬ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು.

ಓಹ್, ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಮಿಲ್ಲಿನ ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಭಾಸ್ಕರ್‌ಸಿಂಗ್‌ರ ಹೆಂಡತಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ. ಬೆಳ್ಳಗಿನ ತೆಳ್ಳಗಿನ ಕನಸುಗಣ್ಣುಗಳ ಕವಯಿತ್ರಿ. ಸದಾ ಬಂಗಾರದೊಡವೆ ತೊಟ್ಟು ಮಿನುಗುವ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಮರ್ಸಿಡಿಸ್ ಬೆಂಝ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಳುಕುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವ ಬೆಡಗಿ. ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೋ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಸಿರಿರಬಾರದು...

"ನಮಸ್ಕಾರ ಡಾಕ್ಟರ್" ಅನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತವಳನ್ನು ಪ್ರತಿವಂದಿಸಿ ಕೂಡ್ರ ಹೇಳಿದಳು ಶಶಿ, "ಹ್ಞಾ, ಮತ್ತೇನು ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್? ಪ್ರಕೃತಿ ಹ್ಯಾಗಿದೆ ಈಗ?"

"ಯಾಕೋ ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಬಹಳ ಸುಸ್ತು. ಒಂಥರಾ ಗಿಡಿನೆಸ್ ಅನಸತದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಹಸಿವೀನೇ ಆಗೂದಿಲ್ಲ, ಏನು ನೋಡಿದ್ರೂ ವಾಂತಿ ಬಂಥಾಂಗ ಆಗತದ...." -ಆಕೆಯ ಎಂದಿನವೇ ರೋಗಲಕ್ಷಣಗಳು. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಕೇಳಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ ಶಶಿಗೆ. ನಕ್ಕು ಆಕೆ ಅಂದಳು, "ಈ ಸಲ ಪೀರಿಯಡ್ ಬಂದಿಲ್ಲ ಹೌದಲ್ಲೋ?"

ಧ್ವನಿ ಇಳಿಸಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಿಂಗ್ ಅಂದಳು, "ಇಲ್ರೀ ಡಾಕ್ಟರ್, ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಾ ಆಗಿ ಹೋತು. ನನಗ ಹೆದರಿಕಿ ಆಗ್ತದ ಡಾಕ್ಟರ್."-ಶಶಿ ನಕ್ಕಳು, "ಹೆದರಿಕಿ ಎಂಥಾದ್ದು ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್? ನಿಮಗಿದು ಆರನೆಯ ಸಲ ಅಲ್ಲವೆ? ಸಾಕಷ್ಟು ಎಕ್ಸ್‌ಪೀರಿಯನ್ಸ್ ಇದ್ದೀರಿ." ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್ ನಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಬಸಿರಾಗಿರುವುದು, ಹೆರುವುದು, ಮಗುವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಮತ್ತೆ ಬಸಿರಾಗುವುದು, ಮತ್ತೆ ಹೆರುವುದು-ಇವೆಲ್ಲ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಡಿದ ಆಕೆಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಶಶಿ ಅಂದಳು, "ಅದೆಲ್ಲ ಇರ್ಲಿ ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್, ಯಾಕೋ ಇತ್ತಿತ್ಲಾಗ ಯಾವ ಮ್ಯಾಗಝೀನಿನೊಳಗೂ ನಿಮ್ಮ ಕವಿತಾ ನೋಡೀಧಾಂಗ ಇಲ್ಲಲಾ, ಎಷ್ಟು ರೆಗ್ಯುಲರ್ಲೀ ಬರೀತಿದ್ರಿ, ಈಗ್ಯಾಕ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ? ಬರಕೋತ ಇರ್ರಿ. ಅಂದರ ಈ ಸುಸ್ತು-ಗಿಡೀನೆಸ್ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮೆ ಅನಸ್ತಾವ."

ಪೂರ್ಣಿಮಾಳ ಮುಖ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಾಡಿತುಃ "ಎಲ್ಲೀ ಕವಿತಾ ಡಾಕ್ಟರ್? ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಸಂಭಾಳಸೊದೇ ಸಾಕಾಗತದ."

"ಅದ್ಯಾಕ, ಮಕ್ಕಳನ್ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಆಯಾ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ? ಅಡಿಗಿಗೆ, ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕ, ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕ ಏನಿಲ್ಲಂದ್ರೂ ಐದಾರು ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ, ಮತ್ತ ಸುಪರ ವ್ಹಿಜನ್‌ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವ್ರು ಇದ್ದಾರ, ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಇದ್ದು ಅದ್ಯಾಕ ಹಿಂಗಂತೀರಿ?"

"ಎಲ್ಲಾ ಅದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಇರಬೇಕಾದದ್ದs ಇಲ್ಲ."

ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸೋತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಳು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಖುಶಿಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಶಶಿ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಳು, "ಅಂದರ ಮಿಸ್ಟರ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಭಾಳ ಬಿಝಿ ಇರ್ತಾರ, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಬೇಜಾರೇನು ನಿಮಗ?"

ಪೂರ್ಣಿಮಾ ನಗದೆ ಅಂದಳು, "ಅವ್ರು ನನ್ನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದಿದ್ರೇ ಛಲೋ ಇರ್ತಿತ್ತು. ನನಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾ ಆರಾಮಿರ್ತಿದ್ದೆ."

"ಈಗೇನು ಅವರು ನಿಮಗ ಏನು ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಾರ?"

"ಅವರ್‍ರ?" ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಳು. ನಂತರ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಇಳಿಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು, "ಕವಿತಾ ಯಾಕ ಬರಿಯೋದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್, ಅದಕ್ಕ ಹೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮನೀಯವ್ರಿಗೆ ನಾ ಕವಿತಾ ಬರೆಯೋದು ಸೇರೋದಿಲ್ಲ...."

"ಓಹ್, ಹಿಂಗೇನು?" ಶಶಿ ನಕ್ಕು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಾಗಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದಳು. "ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು-ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಈ ಜೀವಂತ ಕಾವ್ಯನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡ್ತೀರಲ್ಲ, ಮತ್ತ್ಯಾಕ ಬೇಕ ಬಿಡ್ರಿ ಆ ಜುಜುಬಿ ಕವಿತಾ?"

"ಈ ಜೀವಂತ ಕವಿತಾ ನನ್ನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪs ಕೊಲ್ಲತಾ ಹೊರಟಾವ" ಅಂದಸಿಂಗ್‌ಳ ಮಾತನ್ನ ಕೇಳದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ಆಕೆ ಔಷಧ ತರಲೆಂದು ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಗೆ ನಡೆದಳು.

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಶಶಿಗೆ ಫಕ್ಕನೆ ಕಮಲಾಳ ಡೈರಿಯ ನೆನಪು ಬಂದಿತು. ಆಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಮಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ತೆರೆದು ಅವಳ

ಡೈರಿ ಹೊರತೆಗೆದಳು. ಬೆಡ್‌ಲ್ಯಾಂಪ್ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲುರುಳಿದಳು.

....ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂದವು ನೆನಪುಗಳು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಜಾಪುರದ ಗರ್ಲ್ಸ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲಾ ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು, ಆಕೆಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿನ ಜಾಣ್ಮೆ, ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ, ಉಕ್ಕುವ ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯತೆ, ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿ ಚೆಲ್ಲುವ ಚೆಲುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಮಲಾ.... ರಾತ್ರಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

●

ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಡಾಕ್ಟರಾಗಿದ್ದ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೆಯ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಾಗಿದ್ದ ಶಶಿಗೆ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲಾ ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳತಿ. ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯಾದ ಹುನಗುಂದದಿಂದ ಓದಲೆಂದೇ ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು ಕಮಲಾ. ನೆರೆಯವರೂ ಒಂದೇ ಕ್ಲಾಸಿನವರೂ ಆದ ಇಬ್ಬರೂ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ ಬಹುಬೇಗ ಬೆಳೆದು ಪ್ರಗಾಢವಾದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಶಶಿಗೆ ಈಗಲೂ ಒಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ– ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಲ್ಲಿ, ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅಂತರವಿತ್ತು; ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಂಥದೇ ಅಂತರ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಗೆಳತಿಯರಾದುದು ಹೇಗೆ? ಈ ಎಲ್ಲ ಮೀರಿದ ಏನೋ ಆಂತರಿಕವಾದುದೊಂದು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಬೆಸೆದಿತ್ತೋ ಏನೋ.

ಶಶಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ; ಒಂದು ಸಲ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಜೀವನದ ಗುರಿ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಬಂಧ ಬರೆಯಲು ಕನ್ನಡ ಟೀಚರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಂತರ ಕಮಲಾ ಬರೆದ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಓದಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರು. ಕಮಲಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿ–ಸೆಳೆತ ವರ್ಣಿಸಿ ತಾನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಅಭಿನೇತ್ರಿಯಾಗುವ ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಹನ್ನೆರಡು–ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹುಡುಗಿಯ ಆ ಕಲಾಸಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶಶಿಗೆ ತಿಳಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಸ್ಕೂಲಿನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಳದೇ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ. ಅವಳಿಗೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಡಾಯರಿ ಬರೆಯಲು ಸುರು ಮಾಡಿದ ಕಮಲಾಳ ಡಾಯರಿಯ ಮೊದಲ ಹಲವಾರು ಪುಟಗಳ ತುಂಬ ಬರೇ ಅದೇ ಕನಸು:

"ಜೀವನ ಒಂದು ಕಲೆ ಅಂತ ಇವತ್ತು ಟೀಚರು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆಯೇ ಜೀವನ. ಕಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಪರಮ ಧ್ಯೇಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಳು ಮುಡಿಪು.

ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಈ ಸಮಾಜ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೌರವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರಲ್ಲೂ ಹೆಂಗಸರು ಕಲೆಯನ್ನೇ ಜೀವನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ನೂರೆಂಟು ವಿಘ್ನಗಳು ಎದುರಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದೇ ಅನಿಶ್ಚಿತ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಶಶಿ ನನ್ನನ್ನು ಸದಾ ಅಧೈರ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕೆ ಅನ್ನುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಲು ನಾನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸುವೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವೆ. ಎಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವೆ. ಹಣ ಗಳಿಸುವುದು

ನನಗೆ ಗೌಣ. ತಂದೆಯ ಹಾಗೆ ಡಾಕ್ಟರಾಗಿ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೇನೇ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಶಶಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಸುಖ."

ಕಮಲಾನ ಈ ನಿಷ್ಠೆ–ದೃಢತೆ–ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಎಲ್ಲ ಆಕೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋದವು. ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗಿರುವ ಇಂಥ ತೀವ್ರ ಆರಾಧಕ ಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವಳೆಂದೂ ಸುಖಿಯಾಗಲಾರಳೆಂದು ಶಶಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಮಲಾ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗ, ಪ್ರಥಮ ರ್‍ಯಾಂಕು ತಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಆಯ್. ಎ. ಎಸ್. ಆಗುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಹುಡುಗಿ ಇದೇನು ಹುಚ್ಚು ತಲೆಗಂಟಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಶಶಿಗೆ. ಇದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಕಮಲಾನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ತರದ ಹುಚ್ಚುಗಳಿವೆ ಅಂತ ಶಶಿಗೆ ಆಗಲೇ ಸಂಶಯ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರೇಮ:

"ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೇಮ ಒಂದು ದೈವೀ ಭಾವನೆ. ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಆದಿ–ಅಂತ್ಯಗಳಾಗಲೀ, ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಲೀ, ಆಸೆ–ಆಮಿಷಗಳಾಗಲೀ ಇರಲಾರವು. ಎಂಥ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಎದೆ ಗುಂದದೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗ ಬಲ್ಲದ್ದೇ, ಎಂದಿಗೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬದಲಾಗ ಲಾರದ್ದೇ, ಸದಾ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮ. ಪ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂತಹದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಾನು ಧನ್ಯಳು.

ಶಶಿ ನನಗೆ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಫೂಲ್ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಅನ್ನುವುದು ಬರೀ ಭ್ರಮೆ. ಮದುವೆ ಅನ್ನುವುದು ಒಂದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ

 ಶೋಷಣೆ,ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ........

ಒಪ್ಪಂದ. ಮದುವೆ–ಪವಿತ್ರತೆ–ಪ್ರೇಮ–ಬಂಧನ ಇವೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೋಗಸ್ ಶಬ್ದಗಳು. ಇವುಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖ–ನಿರಾಸೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಶಶಿ.

"ನಾನು ಹಾಗನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರೇಮದ ಅನುಭವರಹಿತವಾದ ಜೀವನವೇ ಅಪರಿಪೂರ್ಣ."

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲಿಟರೇಚರ್, ಅದೂ ಬರೀ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯ, ಓದಿ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತಲ್ಲೇ ಕಮಲಾ', ಅಂತ ಶಶಿ ಅವಳನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಮಲಾ 'ಸಾಯನ್ಸ್ ಓದಿ ನಿನ್ನ ತಲೆ-ಹೃದಯ ಎರಡೂ ಕಲ್ಲಾಗಿವೆಯಲ್ಲೇ ಶಶಿ,' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಕಮಲಾ, ನಿನ್ನ ಕನಸಿನ್ಯಾಗಿರೋ ಆದರ್ಶ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೇಮ ಯಾವ ಗಂಡಸಿನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೂ–ಹೃದಯದೊಳಗೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಂಥಾದ್ದು ಸಿಗೋದು. ಹಾಂಗ ನೋಡಿದರ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಮನಸ್ಸು—ಹೃದಯ ಅನ್ನೋದೇ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಿರೋದು ಅದ್ಭುತ ತಲೆ ಮಾತ್ರ. ಆ ಅದ್ಭುತ ತಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿನ್ನಂಥ ಬಕರಾ ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಸಿಸ್ಟಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಆಗಿ ಫೂಲ್ ಮಾಡತಾರ,' ಅಂತ ಶಶಿ ಪದೇ ಪದೇ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ತಂದು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕಮಲಾನದು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ಧೋರಣೆ. 'ನಿನ್ಹಾಂಗ ಪುರುಷದ್ವೇಷಿ ಆಗಿ ಜೀವನದ ಖರೇ ಸುಖಾ-ಆನಂದ ಕಳಕೊಳ್ಳೋದು ಮೂರ್ಖತನ ಶಶಿ, ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿಯೊಗಳ ಬಂಧನದೊಳಗ ಏನು ತೃಪ್ತಿ ಸಿಗತದ, ಅದರ ಮುಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ-ಕೋಟಲೆಗಳೂ ಶೂನ್ಯ.'

'ನಾ ಪುರುಷದ್ವೇಷಿ ಅಲ್ಲ ಕಮಲಾ. ಸುಖಾ-ಆನಂದ ಬ್ಯಾಡನ್ನೂದಿಲ್ಲ ನಾನು.ಅದರ ಈ ಪ್ರೀತಿ-ಬಂಧನ ಅಂತೀಯಲ್ಲ,

ಅದು ಬ್ಯಾಡಂತೀನಿ. ಯಾಕಂದರ ಅಂಥಾದ್ದು ಅಸ್ತಿತ್ವದೊಳಗೇ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದ ಸುಖಾ ಇರ್ಲಿ, ಅದರ ಆ ಸಂಬಂಧ ಕೊರಳಿಗೆ ಉರಲು ಆಗೋದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀನಿ.' 'ಅಂದ್ರ? ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದವರ್ನ ಕೂಡಿ ಸಾಕಾದ ಕೂಡ್ಲೇ ಗುಡ್ ಬಾಯ್ ಅನ್ನೊದೇನು?'- ಆ ಪರಿ ಕಮಲಾ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಕಲ್ಪಿಸಲಾರಳು.

'ಯಸ್, ಸಿಂಪಲ್. ಖಾವೋ ಪೀವೋ ಮಜಾಕರೋ ಫಿರ್ ಆಗೇ ಬಢೋ, ಬಾಕೀ ಸಬ್ ಭೂಲ್ ಜಾವೋ,' ಅಂತ ಶಶಿ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿ ನಕ್ಕಾಗ, 'ಥೂ, ನಾವೇನು ಅಮೇರಿಕನ್ ರೇನು? ಹಿಂಗಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗ ನಾಚಿಕೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲs?' ಅಂತ ಕಮಲಾ ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

●

ಮೆಡಿಕಲ್‌ಗೆ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಶಶಿಗೆ ಕಮಲಾಳ ಒಡನಾಟ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಲಷ್ಟೇ ಕಮಲಾಳ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು. ಕಮಲಾ ಬಿ. ಎ. ಮುಗಿಸಿ ಎಮ್. ಎ. ಓದಲೆಂದು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಈಗ ಮೊದಲಿನಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ವಿಚಾರ-ಧ್ಯೇಯ-ಆದರ್ಶ ಈಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದವು. ತನ್ನೆಲ್ಲಧೋರಣೆ–ದೃಷ್ಟಿಕೋನ–ಹಂಬಲಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮೂರ್ತರೂಪ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿನ ಗುರಿ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಆದನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಗಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.ಅಂತೆಯೇ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಥದೋ ಚಡಪಡಿಕೆ–ಅತೃಪ್ತಿ–ಹುಡುಕಾಟದ ಅಸಹನೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಆಕೆ ಆಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಶಾಂತಿಯನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು:

"ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸದಾ ನನಗೊಂದು ವಿಧದ ಅತೃಪ್ತಿ-

ಕಾತರ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಮೊದಲ ಮಳೆಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ, ಧಗೆ ಹಾಯುತ್ತಿರುವ ವಿಜಾಪುರದ ಎರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಲದಂತಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು. ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯೆಲ್ಲ ಮಸುಕು-ಮಸುಕು, ಮಬ್ಬು, ಕತ್ತಲು. ಆದರೂ ಬರಲಿರುವ ಮಳೆಯ–ಬೆಳಕಿನ ಸೂಚನೆ ಆಗಲೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಧಡಧಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನಿನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಯಲೇಬೇಕಾದ ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ...."

ಹೌದು, ಶಶಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ, ಕಮಲಾ ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷ ಎಮ್. ಎ. ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಧಾರವಾಡದ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದವರ ನಾಡಹಬ್ಬದ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಬಂದಿತ್ತು. 'ರಸಿಕಕೂಟ' ಅಂತ ಅದರ ಹೆಸರು ಅದರ ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರು ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಅನ್ನುವ ಎತ್ತರದ ಆಕರ್ಷಕ ನಿಲುವಿನ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಪ್ರಭಾವೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮನುಷ್ಯ. ಆತನ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ 'ವಿಶಿಷ್ಟ'ವೆನ್ನಿಸಲು ಕಾರಣ, ಕಮಲಾನೇ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ಅದರಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು,ಸಾಕಷ್ಟುವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿ–ಪಾಸ್ತಿ ಇದ್ದವರು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಆಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಗೌರವವೇತನ ಪಡೆದು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ-ಈ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಾಯಾರ್ಥ ನಾಟಕಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಸಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳು. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಮುಂಬಯಿಯ ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ 'ರಸಿಕಕೂಟ' ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿತ್ತು.

ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಶಶಿ ನೋಡಿದ್ದು ಇದಾದ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ. ಆಗಲೂ ಆತ ನೋಡಿದೊಡನೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಲ್ಲ ಗಡಸು ಧ್ವನಿಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕತೆ ಹೇಳುವಂತಿದ್ದವು. ಆತನಿಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಯೋಧನ ಮೈಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಂಪನಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆತನೇ ಹೀರೋ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್ ನಾಗಿ, ನಾಟಕಗಳ ನಾಯಕನಾಗಿ, ನಿರ್ದೇಶಕನೂ ಆಗಿದ್ದ ಆತ 'ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬ'ರೆಂದು 'ರಸಿಕಕೂಟ'ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತ ಆತ್ಮೀಯನಾಗಿದ್ದ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಲ ಆತನ ಕಂಪನಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಮೂರು ಹೊಸ ಅಲೆಯ ನಾಟಕಗಳಿಂದ ಕಮಲಾ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾದಳು. ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಲೇಡೀಸ್ ರೆಪ್ರಜೆಂಟೇಟಿವ್ ಆಗಿದ್ದ ಆಕೆ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಪನಿ ಧಾರ ವಾಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಡೀ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಲ ಆತನನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಳು. ಸಮಾನ ಮನೋ ಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕೂತು ಚರ್ಚಿಸಿದರು; ಹರಟೆ ಹೊಡೆದರು.; ಒಟ್ಟಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರು; ಕನ್ನಡ ಸಂಘದವರು ಅತಿಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷ ಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳ–ಜೋಗ, ಬನವಾಸಿ, ಕಿತ್ತೂರು, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡ ಇತ್ಯಾದಿ–ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು; ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ–ವಾಗ್ವಾದ-ಪರಾಮರ್ಶೆ ನಡೆಸಿದರು; ಆಧುನಿಕ ರಂಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತರಬಹುದಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕನಸು ಕಂಡರು...

> "ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಮನುಷ್ಯ ಈ 'ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು'! ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅಭಿನಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಒಟ್ಟು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ, ಎಂಥ ನಿಷ್ಠೆ, ಏನು ಆರಾಧಕ ಭಾವ! ತನ್ನ ಊರು–ಹೊಲ–ಗದ್ದೆ –ತೋಟ–ಬಂಧು–ಬಳಗ–ಸುಖ–ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಾಟಕದ ಹುಚ್ಚಿಗಾಗಿ ಮುಂಬಯಿ ಸೇರಿದ

ಈತನ ಕಲಾಪ್ರೇಮ ಎಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿದ್ದೀತು! ಕಲಾ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಊರೂರು ಅಲೆಯುವವರು ಬೇರಾರು ಇದ್ದಾರು? ಆತನ ಅಭಿನಯ, ಮಾತು, ಒಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಜಾದೂ ಇದೆ!"

—ಈ ಜಾದೂವಿನ ಮೋಡಿಗೆ ಕಮಲಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತಳು. ಆ ಸಲ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ ಶಶಿ ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಾನ ಮಾತುಗಳ ತುಂಬ ಈ 'ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು' ತುಂಬಿದ್ದ. ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಆತನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನವೇ ಎಂಬಂತೆ ವಿವರಿಸುವಾಗ, ಆತನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತತೆ, ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆ, ಉನ್ನತ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಕಮಲಾ ಬೇರೆಯೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ತಂದ್ರಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಲು ಶಶಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು :

'ಅಲ್ಲ ಕಮಲಾ, ಯಾರರೆ ಒಬ್ಬ ಸಭ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ್ನ ನೋಡಿ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೀಗೆ ಕಳಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನದಾಗಿದ್ದಾರ ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ. ನಿನ್ನ ಟೆಂಪರಮೆಂಟ್‌ಗೂ ಗೃಹಿಣೀ ಜೀವನಾನೇ ಸೂಟ್ ಆಗತದ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಇದೇನು ಹುಚ್ಚು ತಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡೀ ನೀನು? ಲಗ್ನಾದ ಮ್ಯಾಲ ಬೇಕಾದರ ಟೈಮು ಸಿಕ್ಕರ ಕಲಾಸೇವಾ–ಸುಡುಗಾಡು ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡು.'

'ನಾ ನಿನಗ ಎಂದೋ ಹೇಳೀನಲ್ಲ ಶಶಿ, ಲಗ್ನದ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಆಯಡಿಯಾಜ್ ಏನು ಅಂತ. ಕಲೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನನಗಿರೋ ಭಕ್ತಿ–ಪ್ರೀತಿ ತಿಳಕೊಂಡು ಗೌರವಿಸೋವಂಥಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕರ ನಾ ಲಗ್ನಾಗ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿದ್ರ ಹಿಂಗs ಇರ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಕಾಲ ಮ್ಯಾಲ ನಾ ನಿಲ್ಲತೀನಿ. ನನಗ ಯಾರ ಹಂಗೂ ಬ್ಯಾಡ.'

ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಕಮಲಾಳಿಗಿದ್ದ ಕನಸುಗಳು ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಚೆಂದ ಚೆಂದದ ಕನಸುಗಳು, ಆದರೆ ಬಹು ಬೇಗ ಜೀವನದ ಉರಿಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆ ಅವಳ ಮೃದುಮಧುರ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಸತೊಡಗಿತು.

ಹೌಸ್‌ಸರ್ಜನ್‌ಶಿಪ್ ಮುಗಿಸಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿ ಸೇರಿದಳು ಶಶಿ. ನಂತರ ಹಲವಾರು ಸಾವಿರ ಪಗಡಿ ಸುರಿದು ಮುಳುಂದದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಲೊಕ್ಯಾಲಿಟಿಯೊಂದ ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ಲಾಕ್ ಹಿಡಿದಳು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಆಕೆಯ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನವರು–ತನ್ನದು ಅಂತ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಶಶಿಗೆ ಮುಂಬಯಿ ವಾಸವೇ ಸ್ಥಾಯಿ ಯಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಾನೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಮಲಾಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತ ಲಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಆಗ ಘಟ ಸಿದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಮಲಾಳ ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿ ನಿರ್ಧ ರಿತವಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಹೃದಯಾಘಾತ ದಿಂದ ಕಮಲಾಳ ಅಣ್ಣ ಸತ್ತರು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಆತನೇ ಕಮ ಲಾಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ–ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಆತನ ಇಬ್ಬರು ಅಲ್ಪವಯಿ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜು–ನೀಲಾ ರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತನ್ನ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆ ಎಂದು ಕಮಲಾ ತಿಳಿದಳು. ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಗೊಂದು ನೌಕ ರಿಯ ಜರೂರತ್ತು ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಬೇರಾವುದೇ ಬಗೆಯ ನೌಕರಿ ಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಯಿಂದ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಪೋಜಲ್ ಬಂತು: 'ರಸಿಕಕೂಟ'ದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ನಾಯಕಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಬಳ

ಕೊಟ್ಟು ಈ ಜಾಗ ತುಂಬಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಕಮಲಾ ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ತಮಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವೆಂದೂ ಆತ ಬರೆದಿದ್ದ. ಕಮಲಾಗೆ ಬಯಸಿದ ಭಾಗ್ಯ ಬಾಗಿಲಿಗೇ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕಮಲಾ ವಿಜಾಪುರ–ಧಾರವಾಡ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ್ದಳು. ಕಾರಣ, ಶಶಿ ಮೊದಲೇ ಊಹಿಸಿದ್ದಂತೆ, ಪ್ರೇಮಭಂಗ. ಯೂನಿವ್ಹರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಳೊಂದಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸಲ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೀರೋ ಆಗಿದ್ದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಕೆಲವಾರು ತಿಂಗಳು ಅವಳೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದ ನಾಟಕವನ್ನೂ ಆಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದೊಡನೆ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪರದೆ ಎಳೆದು ರಂಗದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಮಲಾ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಳು. ಶಶಿಯ ನೆರೆಯ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗುಜರಾಥೀ ದಂಪತಿಗಳಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ವಿಶಾಲವಾದ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳನ್ನು 'ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ'ಯ ಗೆಳತಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಒಪ್ಪಿದರು. ಹಾಗೆ ಕಮಲಾ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದು ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಪನಿಯ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿದಳು. ನಂತರ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜು–ನೀಲಾರನ್ನೂ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಳು.

ಅದು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಈ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನೆಲ್ಲ ಆಗಿಹೋಯಿತು....

●

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕಮಲಾಳ ಡಾಯರಿಯ ಪುಟಗಳೇ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯಾಗದೆ ಹೋದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಮರುದಿನ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಶಶಿ ಎಂದಿ

ನಂತೆ ಗೆಲುವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಿನ ರೌಂಡ್ ಮುಗಿಸಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತಾಗ ಡಾ. ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಬಂದು "ಗುಡ್‌ಮೋರ್ನಿಂಗ್ ಡಾಕ್ಟರ್" ಅಂದು ಆಕೆಯ ಎದು ರಿನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತ.

ಶಶಿ ಬರಿ ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕಳು.

ಆತನೇ ಮತ್ತೆ ಕಾಳಜಿಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ, "ಯಾಕ ಶಶೀ, ಸಪ್ಪಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ? ರಾತ್ರಿ ಯಾವ್ದರೆ ಸೀರಿಯಸ್ ಕೇಸು ಅಟೆಂಡ್ ಮಾಡಿ ನಿದ್ದಿಗೆಟ್ಟೀಯೇನು ? ಆರಾಮಿಲ್ದಿದ್ರ ಹಾಫ್‌ಡೇ ಲೀವ್ಹ್ ಹಾಕಿ ಸುಮ್ಮ ಹೋಗಿ ರೆಸ್ಟ್ ತಗೋ. ತಲೆ ನೋವಿದ್ರ ಹೇಳು, ಕಾಫೀ ತಂದಕೊಡ್ತೀನಿ. ಎರಡು ಗುಳಿಗೀ ನುಂಗಿ ಕಾಫಿ ಕುಡದು ಇಲ್ಲೇ ರೆಸ್ಟ್ ತಗೋ. ಅಥವಾ—"

"ನನಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಸತೀಶ," ಆತನ ವಿಪರೀತ ಕಾಳ ಜಿಯ ಬಗೆಗೆ ತನಗನಿಸಿದ ಬೇಸರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಯತ್ನಿ ಸದೇ ಶಶಿ ಹೇಳಿದಳು, "ಯಾಕೋ ಬ್ಯಾಸರ ಬಂದದ ಅಷ್ಟ."

"ಹೌದs? ಹಂಗಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಾಗ ಇಬ್ರೂ ಹ್ಯಾಂಗರೆ ಮಾಡಿ ಆಫ್ ತಗೊಂಡು ಪಿಕ್ಚರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ. ಏನಂತೀ ?"

"ನೋಡೋಣ", ಅನ್ನುತ್ತ ಶಶಿ ಆಕಳಿಸಿದಳು.

"ಬೀ ಚಿಯರ್‌ಫುಲ್ ಡಿಯರ್, ನಾ ಓ.ಟೀ.ಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕು ಈಗ ಬರಲಾ ? ಬಾಯ್."

ಸತೀಶನ ಅಗಲವಾದ ಬೆನ್ನನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನೋಡು ತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶಶಿಗೆ ಇಂದು ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಪ ಅನಿಸಿತು. ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಸೀನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕಡೆಯ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮನೆತನದ ಹುಡುಗ ಸತೀಶ. ಮೊದ ಮೊದಲು ಬ್ಯಾಡ್ಮಿಂಟನ್ ಆಡಲು ಶಶಿಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾತ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ 'ಐ ಲವ್ಹ್ ಯೂ' ಹಾಡಿದ್ದ ಅವಳೆದುರಿಗೆ. ಅಂಥದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಶಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ

ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆಸಿ ಎಲ್ಲರ ಕಂಪನಿ ತೊರೆದು ಬರೇ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತ ನಿರಾಶ ಪ್ರೇಮಿಯ ಹಾಗೆ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಯಾತಕ್ಕೂ ಆಕೆ ಜಗ್ಗ ದಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೆ ನಾರ್ಮಲ್ ಆಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗನ ಹಾಗೆ ಓದಿ ಪಾಸಾಗಿ ಮುಂದೆ ಎಮ್.ಎಸ್.ನೂ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಆತನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು, ಆತನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದ ಶಶಿ ಒಂದೇ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಗೆಳೆತನವನ್ನು, ಸಹವಾಸವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತೀಶ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಗೀಗ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿ ಅವಳ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ಬಿಡುವಿನ ತುಸು ಮುಂಚೆ ಶಶಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಪಟೇಲ ಬಂದಳು. ಶಶಿ ಇರುವ ಬಿಲ್ಡಿಂಗಿನಲ್ಲೇ ಮೇಲಿನ ಫ್ಲೋರಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮನೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಳುಂದದಿಂದ ಕಳೆದ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ ಮೆಂಬರ್ ಆಗಿ ಆರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದ, ಖಂಡಿತ ಆರಿಸಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ; (ಪ್ರಭಾವೀ ಹೆಂಗಸು ಆಕೆ) —ಸದಾಕಾಲ ಆ ಈ ಮೀಟಿಂಗು–ಸಭೆ ಅಂತ ಓಡಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಪಾಪ, ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾರು ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಎರಡೂಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಿಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹಾರ್ಟ್ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಆಗಿತ್ತು. ತುಂಬ ಬಿಝಿಯಾಗಿರುವ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಶಶಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿಗೆ ಆತನನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಳು, ಹೇಗೂ ಶಶಿ ಇರುತ್ತಾಳಲ್ಲ. ಕಾಳಜಿ ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಅಂತ. ಇವತ್ತು ಆತನನ್ನು ಡಿಸ್‌ಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡುವವರಿದ್ದರೆಂದು ಈಕೆ ಬಂದಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

"ಬರ್‍ರಿ ಬರ್‍ರಿ ಮಿಸೆಸ್ ಪಟೇಲ, ನಿಮ್ಮ ಹಜ್‌ಬಂಡ್ ಈಗ

ಆರಾಮಿದ್ದಾರ. ರೆಸ್ಟ್ ತಗೊಂಡ್ರ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲಾ ಮೆಡಿಸಿನ್ಸ್ ನೇಮದಿಂದ ಕೊಡ್ರಿ ಆತು. ನಾನೂ ಬಂದು ದಿನಾ ಚೆಕ್‌ಆಪ್ ಮಾಡ್ತರ್‍ತೀನಿ. ನೀವೇನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡೋ ಕಾರಣಿಲ್ಲ."

ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಗಂಡನ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಂಗಸೇ ಅಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಕಾಳಜಿಯ ವಿಷಯ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು: "ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ, ಈ ಸರೆ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಇಲೆಕ್ಷನ್ನಿಗೆ ಕಾಂಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕಂತೀನಿ. ಆರಿಸಿ ಬಂದರ ಜನಸೇವಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಹಾಂಗ ಆಗತದ. ಸುಮ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ಕೂತು ಯಾಕ ವ್ಯರ್ಥ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬೇಕು ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರ್‍ಹಾಂಗ ? ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದರ ಬಡವ್ರು–ದುಃಖೀ–ಅನಾಥ ಹೆಂಗಸ್ರಿಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಮನಸದ ನಂದು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಾಗ ಹೆಂಗಸರದು ಎಷ್ಟ ಶೋಷಣಾ ನಡೀತದ, ಏನ ಕಥಿ! ಹಾಂಗ ಶೋಷಣೆ–ಅನ್ಯಾಯ–ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಹೆಂಗಸರ ಸಲುವಾಗಿ ಏನರೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನನ್ನ ಖಟಿಪಿಟಿ, ಅದಕ್ಕs ಈ ಧಾವತಿ..."

ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ಈ ಖಟಿಪಿಟಿ–ಧಾವತಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇನೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಶಶಿ ಅಂದಳು, "ಗುಡ್‌ಲಕ್ ಮಿಸೆಸ್ ಪಟೀಲ, ನೀವಂಥಾಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸ್ರೂ ಮನೀ–ಮಕ್ಕಳು ಸಂಸಾರ ಅಂತ ಕೂತರ ಹೆಂಗಸರ ಪ್ರಾಬ್ಲೆಮ್ಸ್ ಸಲುವಾಗಿ ಫೈಟ್ ಮಾಡುವರ‍್ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯನೂ ಸಹನ ಮಾಡಿಕೋತ ಹೊಂಟಾರಂತs ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಮ್ಯಾಲ ದಿನಾ ದಿನಾ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ಯಾಯ ಆಗಲಿಕ್ಹತ್ಯಾವ. ಯಾರರೆ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ, ಅತ್ಯಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ಅದು ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಧೈರ್ಯದ ಹೆಂಗಸ್ರಿಗೆ ಆಗದಿದ್ದರ ಇನ್ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಆದೀತು?"

ಶಶಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಆಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆ ಕೊಡದೆ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

●

ಸಂಜೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಸ್ಟೇಶನ್ ಕಡೆ ಹೊರಡುವ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಶಶಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಾಗ ಮತ್ತೆ ಬಂದ ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ, "ಬ್ಯಾಸರ ಅಂತಿದ್ದಿ ಶಶಿ, ಪಿಕ್ಚರ್ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿ. ಜುಹೂ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂದ್ರೂ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿ. ನನ್ನ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ. ಇವತ್ತ ಫಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಆಯಿಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ಮಾಡೀನಿ. ಆಮ್ಯಾಲ ಬೇಕಾದರ ನಿನ್ನ ಮುಳುಂದದ ತನಕಾ ಕಳಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀನಿ."

ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಶಶಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನ ಹಿಂಬದಿ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಡೆ ಹೊರಟಳು.

ಸತೀಶನ ಫ್ಲ್ಯಾಟ್ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಆಯಿಸ್ ಕ್ರೀಮ್ ಸಾಕಷ್ಟು ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಬೆಡ್‌ರೂಮಿನ ಹವೆ ತುಂಬ ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಹೊರಗೆ ತುಂಬ ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಸತೀಶನ ಅಪ್ಪುಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಶಶಿಯ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೋ ತಂಪಾಯಿತು...

ಸತೀಶನಿಗೆ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಹೇಳಿ ಆಕೆ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟರ ಲೋಕಲ್ ನಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ತಣ್ಣಗಿನ ಗಾಳಿ ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಶಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅರಿವಿತ್ತು–ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಸತೀಶನ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ಯಾವ ಉದ್ವೇಗವಾಗಲಿ, ಸಂಕೋಚವಾಗಲಿ, ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಪಿಕ್ಚರ್ ನೋಡುವ ಹಾಗೆ, ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವ ಹಾಗೆ, ಇವತ್ತು ಆಯಿಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ತಿಂದ ಹಾಗೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಮಲಗುವುದು ಸಹ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆತನದ ವಿಸ್ತಾರದ ಒಂದು ಬಗೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತೀಶ ಈ ಥರಾ ಬೇರಾವ ಹೆಂಗಸಿನೊಂದಿಗೂ ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆಂದೂ ಅಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಲಿ ಅನಿಸಿಲ್ಲ. ಅದೇ ತಾನು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೇಸಕರ್ ಜೊತೆ ಅಥವಾ

ಡಾಕ್ಟರ್ ಖಾನ್ ಜೊತೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಮಲಗಿದ್ದು ಹೇಳಿ
ದರೆ ಸತೀಶನೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಅಪ್‌ಸೆಟ್ ಆಗಬೇಕು?

●

ಜೀವನವನ್ನು ಹೀಗೆ ಲಘುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ
ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೇ ಕಠಿಣವಾದೀತು. ಎಲ್ಲದರ
ಬಗೆಗೂ ಭಾವುಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಂಭೀರ
ವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಎದುರಾಗುವುದು
ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ತಾನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧ
ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ–ನಿರ್ವಿಕಾರಳಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತನಗೆ
ಈವರೆಗೂ ಯಾವ ಮಾನಸಿಕ ಜಂಜಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿರುವುದು
ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಅನಿಸಿತು ಶಶಿಗೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಮಲಾನ
ಬದುಕು ಎಂಥ ಟ್ರ್ಯಾಜೆಡಿ ಆಯಿತು... ಕಮಲಾಗೆ ತನ್ನ
ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾದದ್ದು ಮಾತ್ರ ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆ. ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ
ಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಗೆ
ಈ ಅರಿವು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಇವತ್ತು ಆಕೆ ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಹೀಗೆ
ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಆದರೆ ಆ ದಿನ
ಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಾ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ
ಕಣ್ಣುಗಳ–ಮನಸ್ಸಿನ–ಎದೆಯ ತುಂಬ ಆಗ ಬರೀ ಆಕಾಶ–
ಮೋಡ–ನಕ್ಷತ್ರ–ಚಂದ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ ತುಂಬಿದ್ದವು:

"ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರೇಮವು
ವಿಫಲವಾದಾಗ ನಾನು ಇನ್ನೆಂದೂ, ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರೇಮಿ
ಸುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ, ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಬಾಗಿಲು ಇನ್ನು
ಸದಾಕಾಲ ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಹೋಯಿತೇನೋ ಅಂದು
ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ
ಈ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತದೆ–ನಾನು
ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದು ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ;
ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಚಿರಕಾಲ ಆಕ್ರಮಿಸಬಲ್ಲ

ಯೋಗ್ಯತೆಯಿರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಮಾತ್ರ; ನಾನು ಕಲಾವಿದೆ ಹೌದು, ರಾಜು–ಸೀಲಾರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಹಿರಿಯಳು ಹೌದು, ಹಲವಾರು ಆದರ್ಶ ಹೊತ್ತಿರುವ ಕನಸುಗಾರ್ತಿ ಹೌದು, ಬಾಳಿಗೊಂದು ಗುರಿಯಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಕೆಚ್ಚನ್ನು–ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ ಹೌದು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು. ಈ ಅರಿವನ್ನು ನನಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟವನು ಶಿವಮೂರ್ತಿ. ಈತನೇ ನಾನು ಯುಗಾಂತರಗಳಿಂದ ಅರಸುತ್ತಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಬಾಳಸಂಗಾತಿ. ಈತನೇ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಿಯತಮ. ಈತ ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಪ್ರೇಮಿ. ಈತ ನನ್ನ ಜೀವ....ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ...."

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ದಿನಾ ಕಮಲಾಳ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಸಲ ಆತನನ್ನು ಕಮಲಾ ಶಶಿಯ ಮನೆಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಮಲಾನ ಹಾಗೆಯೇ ಆತನೂ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹುಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಶಶಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿತ್ತು. ಕಮಲಾಗಂತೂ ತನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ:

"ನಾನೆಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ! ಶಿವಮೂರ್ತಿ ನನ್ನನ್ನೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ! ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾಗ ಆತ ಹೇಳಿದ, 'ಕಮಲಾ, ಇಷ್ಟುದಿನಾ ನಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತಿರುಗಾಡಿದೆ, ಯಾರ್ಯಾರನ್ನೋ ಭೆಟ್ಟಿ ಆದೆ, ಏನೇನೋ ಮಾಡಿದೆ, ಒಂದು ಥರಾ ನೆಲೀ ಇಲ್ಲದ ಜಿಪ್ಸೀ ಹಾಂಗ ಇದ್ದೆ. ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟಾಕಿ ನೀನು. ನನ್ನ ಕತ್ತಲು ತುಂಬಿದ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ತೋರಿಸಿದಾಕಿ ನೀನು. ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಏನೋ ಒಂದು ಇಲ್ಲಾ

ಅಂತ ನನಗ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಅನಿಸ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕೊರತೆ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಈಗ ಜೀವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆತು ಅನಸ್ತದ ನನಗ. ಈ ನಿನ್ನ ಋಣಾ ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ತೀರಸ್ಲಿ ?'...ಮೂರ್ತಿ, ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಪಡೆದದ್ದು ಎಷ್ಟು ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನಿನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತದೆ...."

—ಅದೆಲ್ಲ ಸರಿ; ಶಶಿಯೂ ಕಮಲಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಪ್ಪಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕಮಲಾನ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲ ನೈವೆತ್ತು ಬಂದ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಆಗಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ನಾಟಕದ ಹೀರೋಯಿನ್ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ರಂಗಮಂಚದ ಹೊರಗೂ ಹೀರೋ ಆಗಿ ಪ್ರೇಮ ಸಲ್ಲಾಪ ನಡೆಸಿದ ಸುದ್ದಿ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಆಕೆ ಆತನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು, ಬೆದರಿಸಿದ್ದಳು, ಅತ್ತಳು, ಸಾಯುವೆನೆಂದಳು, ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗು ವೆನೆಂದಳು, ಕೇಸ್ ಮಾಡುವೆನೆಂದಳು, ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಖೂನಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದಳು...

"ಏನಾದ್ರೂ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲಿನ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಬದಲಾಗೂದಿಲ್ಲ ಕಮಲಾ. ಅದಕ್ಕ ಎಷ್ಟ ವಿರೋಧ ಬರತದೋ ಅಷ್ಟು ಅದು ಹೆಚ್ಚೇs ಆಗತದ. ನಾ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೀ ಇಟ್ಟ ಮ್ಯಾಲ ಮುಗೀತು, ಏನ ಕಷ್ಟ ಬಂದ್ರೂ ಹಿಂದಕ್ಕ ಸರಿಯೂ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲ ಅಂತಾನೆ ಮೂರ್ತಿ. ನಾನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಇಂತಹಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಇಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ. ಇವತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಶೋಧನೆ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು."

—ಆದರೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿ-ಮೂರು

ಸಂಜೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಸ್ಟೇಶನ್ ಕಡೆ ಹೊರಡುವ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಶಶಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಾಗ ಮತ್ತೆ ಬಂದ ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ, "ಬ್ಯಾಸರ ಅಂತಿದ್ದಿ ಶಶಿ, ಪಿಕ್ಚರ್ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿ. ಜುಹೂ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂದ್ರೂ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿ. ನನ್ನ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ. ಇವತ್ತ ಫಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಆಯಿಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ಮಾಡೀನಿ. ಆಮ್ಯಾಲ ಬೇಕಾದರ ನಿನ್ನ ಮುಳುಂದದ ತನಕಾ ಕಳಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀನಿ."

ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಶಶಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನ ಹಿಂಬದಿ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಡೆ ಹೊರಟಳು.

ಸತೀಶನ ಫ್ಲ್ಯಾಟ್ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಆಯಿಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ಸಾಕಷ್ಟು ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಬೆಡ್‌ರೂಮಿನ ಹವೆ ತುಂಬ ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಹೊರಗೆ ತುಂಬ ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಸತೀಶನ ಅಪ್ಪುಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಶಶಿಯ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೋ ತಂಪಾಯಿತು...

ಸತೀಶನಿಗೆ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಹೇಳಿ ಆಕೆ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟರ ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ತಣ್ಣಗಿನ ಗಾಳಿ ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಶಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅರಿವಿತ್ತು–ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಸತೀಶನ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ಯಾವ ಉದ್ವೇಗವಾಗಲಿ, ಸಂಕೋಚವಾಗಲಿ, ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಪಿಕ್ಚರ್ ನೋಡುವ ಹಾಗೆ, ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವ ಹಾಗೆ, ಇವತ್ತು ಆಯಿಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ತಿಂದ ಹಾಗೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಮಲಗುವುದು ಸಹ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆತನದ ವಿಸ್ತಾರದ ಒಂದು ಬಗೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತೀಶ ಈ ಥರಾ ಬೇರಾವ ಹೆಂಗಸಿನೊಂದಿಗೂ ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆಂದೂ ಅಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಲಿ ಅನಿಸಿಲ್ಲ. ಅದೇ ತಾನು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೇಸಕರ್ ಜೊತೆ ಅಥವಾ

ಕಂಡ ಶಶಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಯಿತು. ಇವತ್ತು ಆಕೆ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿರಾಮವಾಗಿ ಪೇಪರು ಹಿಡಿದು ಈಝೀಚೇರಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಂತೆ ಆಕೆ ಕೇಳಿದಳು, "ಮತ್ತೇನು ರೋಶನ್‌ಬಿ, ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಹಾದೀ ಮ್ಯಾಲ ಬಂಧಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತದ." ರೋಶನ್‌ಬಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನೆಲ ಒರೆ ಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಸುಮ್ಮನೇ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು. ಶಶಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಅಂದಳು, "ಅವೆಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾರೆ ಹೆಂಗಸರ ಹುಚ್ಚು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಾ ಇರ್ತಾವ. ಆ ಮ್ಯಾಲ ತಾನs ಹೆಂಡ್ತಿ-ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ತರ ಬರತಾನ, ಅಂತ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲs ನಿನಗ? ನೀ ಸುಮ್ಮನs ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಹೈರಾಣಾದಿ."

ಈಗ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. "ನನ್ನ ಗಂಡ ಏನು ಹಾದೀ ಮ್ಯಾಲ ಬಂದಿಲ್ರಿ ಬಾಯಿಸಾ, ನಾನs ಅವನ ಹಾದೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಂತ ಠರಾಯಿಸೀನಿ."

ರೋಶನ್‌ಬೀಯಂಥ ವಿನೀತ ಮೆತ್ತಗಿನ ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶಶಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ: "ಅಂದರ? ಗಂಡನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗತೀ?"

"ಇಂವಾ ಎಂಥ ಗಂಡರೀ ಬಾಯಿಸಾ, ಒಂದಿನಾ ಹೆಂಡ್ತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೋ, ಸತ್ತಾರೋ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುದ್ದಾ ಅವನಿಗೆ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ಪಗಾರದಾಗ ಒಂದ ಪಾಲು ರೊಕ್ಕಾ ಅರೆ ನನಗ ತಂದಕೊಡತಿದ್ದಾ. ಈಗ ಅದೂ ಕೊಡವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಒಯ್ದು ಆ ರಂಡೀ ಹೆಣಕ್ಕ ಸುರೀತಾನ. ಏನ ಮಾಡ್ಲಿ, ನನ್ನ ನಸೀಬನs ಖೊಟ್ಟಿ. ಮದಿವ್ಯಾಗ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಬಂಗಾರ, ಹೊಸಾ ಅರಿವಿ, ಹಿತ್ತಾಳಿ ಭಾಂಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಗಿರವೀ ಅಂಗಡಿ ಸೇರಿ ಮಾಯ ಆದವು. ಅಷ್ಟs ಅಲ್ಲದ ನಾ ಮುಂಜಾನಿಂದ ಸಂಜೀತನಕಾ ಸಾಯಬೀಳ ದುಡದು ಗಳಿಸಿದ್ದೂ ಕಸಗೋತಾನ. 'ಅಲ್ಲಾ' ಕೊಟ್ಟ ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ತಿನಸಲಿ ನಾನು? ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ರಂಡೀ

ಮನ್ಯಾಗs ಬಿದ್ದಿರತಾನ. ಇಂಥವ್ನ ತಗೊಂಡು ಏನ ಸುಡ್ತೀರಿ?"

ಶಶಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಕೇಳಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕತೆ ಅದು. ಇದೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಕೆ ಕೇಳಿದಳು, "ಆದರ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಸಹನ ಮಾಡಿಕೋತನ್ನs ಬಂದೀಯಲ್ಲ. ಈಗ್ಯಾಕ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂತಿದಿ?"

ತುಸು ತಡೆದು ಸಂಕೋಚದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು, "ಇಷ್ಟs ಆಗಿದ್ರ ನಾನೂ ಹೋಗ್ತಿದ್ದಿಲ್ರಿ ಬಾಯಿ; ಈ ನನ್ನ ಗಂಡ ಯಾವಾಗರೆ ಖಾಲಿ ಕೈ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರ, ಆಕಿ ಕೇಳಿದ್ದು ಆಗಿಂದಾಗ ತಂದು ಕೊಡದಿದ್ದರ, ಆ ರಂಡಿ ಮಾರಿ ತಿರಿವಿಕೊಂಡು ಕೂಡ್ತಾಳ. ಆವಾಗ ಇಂವಾ ತನ್ನ ತೆವಲು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬರ್ತಾನ. ಆವ್ಯಾಲ ನಾನು ಬಸರಿದ್ದಾಗ, ಹಡೆಯೋವಾಗ, ಕೂಸು ಸಣ್ಣದಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ್ರ ಕೇಳ್ರಿ. ನನ್ನ ನಶೀಬ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಬಾಯಿ. 'ಅಲ್ಲಾ' ನನಗ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳ್ನ ಕೊಟ್ಟಾ, ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣೇ ಅದ್ವು. ಅದಕ್ಕ ಬ್ಯಾರೆ ನನ್ನ ಗಂಡಗ ಸಿಟ್ಟು. ಆ ರಂಡೀಗೆ ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಾಗ್ಯಾವಂತ ಅಕೀ ಹತ್ತರs, ಹೋಗ್ತಾನ. ನೀವs ಹೇಳ್ರಿ, 'ಗಂಡು ಹಡಿಯೂದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿನ ಮಾತ? ನಾ ಹಿಂಗ ಎಷ್ಟಂತ ಬಸರಾಗ್ಲಿ? ಎಷ್ಟಂತ ಹಡೀಲಿ? ಅದಕ್ಕs ಈ ಗಂಡನೂ ಬ್ಯಾಡಾ, ಅವನ ಸುಖಾನೂ ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ ತವರ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕಂತ ಮಾಡೀನಿ. ದುಡದು ತಿನ್ನವ್ರಿಗೆ ಎಲ್ಲ್ಯಾದರ ಏನ್ರಿ? ಪುಣೆದಾಗ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ-ಅವ್ವಾ ಅದಾರ. ಪತ್ರಾ ಹಾಕ್ಸೀನಿ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ಕರಿಯಾಕ ಬರ್ತಾನು. ನಾ ಹೋಗಿ ಬಿಡ್ತೀನ್ರಿ ಬಾಯಿ."

ರೋಶನ್‌ಬಿ ಈಗ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೀಗೆ ದಿಟ್ಟಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು ಶಶಿಗೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದವಳು ತನಗೆ ಸಿಗಲಾರಳು ಅನ್ನಿಸಿತು.

ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಕರ್ಮಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಪ ಅನಿಸಿತು. ಇದು ಅವಳಂಥ ಎಷ್ಟು ಹೆಂಗಸರ ಕತೆಯೋ, ಇಂಥದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನಿಸಿತು.

●

ಸಂಜೆ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ತಿಕೀಟು ಕೊಡಲು ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ ಬಂದಾಗ ಬಿಡುವಾಗಿದ್ದು ಬೇಸರವಾಗಿದ್ದ ಶಶಿ ಆಕೆಗೆ ಚಹಾ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ಹರಟುತ್ತ ಕೂತಳು. ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಲೇಡೀಜ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿನವರ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ವಿಧವೆಯರ ಪುನರ್ನಿವೇಶನ, ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ಕೂಲಿನ ಫೀ–ಬಟ್ಟೆ-ಆಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಒದಗಿಸುವುದು, ಬಡ ಜಾಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ಪಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತ ವರ್ಗದ ವಧೂವರರ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಹರಿಜನರಿಗೆ ವಸತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಜಾಗ ದೊರಕಿಸಿದ್ದು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ......

ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆಯ ಲೆಕ್ಚರಿಗೆ ತಡೆ ಬಂದದ್ದು ಕರೆ ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದಿನಿಂದ. ಚೆಕ್ ಅಪ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಿಂಗ್ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಬಿಡುವಾಗಿದ್ದ ಗಂಡ ಭಾಸ್ಕರ್‌ಸಿಂಗನನ್ನೂ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಬಾಯಿ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಆಕೆಯ ಭೇಟಿಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದಳು. ಲೊಕ್ಯಾಲಿಟಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತಳಾಗಿದ್ದ ಆಪ್ಟೆ ವಕೀಲಬಾಯಿಯನ್ನು ಸಿಂಗ್ ದಂಪತಿಗಳೂ ಬಲ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಎದ್ದು ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಕೂತಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತು ರೂಪಾಯಿನ ನಾಲ್ಕು ತಿಕೀಟು ಹಾಕಿದಳು. ನಂತರ ಪೂರ್ಣಿಮಾಗೆ ಕೇಳಿದಳು, "ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಇದೆ, ಆವಾಗ ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕವಿತಾವಾಚನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೀವು

ಮುಂಬಯಿಯ ಲೋಕಲ್ ಕವಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಾಗ ಕವಿತಾ ಓದಿದ್ದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಭಾಳ ಇಂಪ್ರೆಸಿವ್ಹ್ ಅನಿಸ್ತು. ನಮಗ ಈ ಸಲ ನಿರಾಶ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ ನೀವು."

ಪೂರ್ಣಿಮಾಳ ಬದಲು ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ, "ಲಗ್ನಾಗೂಕಿಂತಾ ಮೊದ್ಲ, ಆಮ್ಯಾಲ ಲಗ್ನಾದ ಮ್ಯಾಲೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ, ಖಾಲೀ ಇದ್ದಳು ಅಂತ ಅದೇನೇನೋ ರಬಿಶ್ ಬರೀತಿದ್ಳು. ಈಗ ಶೀ ಹ್ಯಾಜ್ ಬೆಟರ್ ಥಿಂಗ್ಸ್ ಟು ಲುಕ್ ಟು. ಇಂಥಾದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆಕೀಗೆ ಟೈಮೇ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ."

ಮುಖಭಂಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರುವ ಹೆಂಗಸೆ ಆಪ್ಟೆ ವಕೀಲಬಾಯಿ? "ನೋಡ್ರಿ ಮಿ.ಸಿಂಗ್, ನಿಮ್ಮ ಮಿಸೆಸ್ಸ್ ಟ್ಯಾಲೆಂಟೆಡ್ ಇದ್ದಾರ. ಅದನ್ನ ಅಪ್ರೀಶಿಯೇಟ್ ಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂಗ ಡಿಸ್‌ಕರೇಜ್ ಮಾಡೋದು ಇಟ್ ಈಜ್ ರಾದರ್ ಅನ್‌ಜಂಟಲ್‌ಮನ್ಲೀ."

ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಶಶಿ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಮಾತು ಬದಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು: "ಅದಿರ್ಲಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಸಿಂಗ್, ನೀವು ಬಿಝೀ ಇರ್ತೀರಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ರೂ ಮುದ್ದಾಂ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕರ ಕೊಂಡ ಬರ್ರಿ ಅಂತ ಯಾಕ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಕೇಳ್ರಿ. ಈ ಸರೆ ಪೂರ್ಣಿಮಾಬಾಯಿಗೆ ನಾರ್ಮಲ್ ಡೆಲಿವ್ಹರಿ ಆಗ್ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಭಾಳ ವೀಕ್ ಆಗ್ಯಾರ......."

"ನಾರ್ಮಲ್ ಆಗ್ದಿದ್ರ ಸಿಝೇರಿಯನ್ ಮಾಡಿದ್ರಾತು. ಈಗ ಸಿಝೇರಿಯನ್ ಅಂದ್ರ ಸೀರಿಯಸ್ ಆಪರೇಶನ್ನೇ ಅಲ್ಲ ವಲ್ಲ"- ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಆತ, ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕೂತು.

"ಅದಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನಿ ಈಗ. ಅವರಿಗೆ ಪಾಪ ಪ್ರೆಗ್ನೆನ್ಸಿ ಬೇರ್ ಮಾಡೋವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿನೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಈ ಸಲ. ಅದಕ್ಕ ಡಿ & ಸಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ರ...."—ಡಾಕ್ಟರ್‌ಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ತಡೆದು ಆತನೆಂದ, "ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಪ್ರೆಗ್ನೆನ್ಸಿ ಬೇರ್ ಮಾಡೋ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರ

ಏನ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್? ಏನರೆ ಗುಳಿಗೀ ಔಷಧ ವಗೈರೆ ಕೊಡ್ರಿ. ಖರ್ಚು ಬೇಕಾದಷ್ಟಾಗ್ಲಿ. ನಾ ಕೊಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದೀನಿ. ಏನು ಮಹಾ, ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಆಡಾಡತಾ ಕಳೆದು ಹೋಗ್ತಾವ''."

ಉಗುಳು ನುಂಗಿ ಶಶಿ ಅಂದಳು, "ಒಳ್ಳೇದು, ಈ ಒಂದು ಸಲ ಏನಾದರೂ ಮಾಡೋಣಂತ. ಆದರ ಒಟ್ಟಿನ ಮ್ಯಾಲ ಅವ್ರು ಭಾಳ ವೀಕ್ ಆಗ್ಯಾರ. ಇನ್ನ ಮುಂದ ಚೈಲ್ಡ್ ಬೇರಿಂಗ್ ಅವ್ರಿಗೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಫೇಟಲ್ ಆದೀತು. ಅದಕ್ಕ ನೀವು ವ್ಯಾಸೆಕ್ಟಮಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಚಲೋ."

—"ಏನಂದ್ರಿ?" ಸಿಂಗ್ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟಿದೆದ್ದ: "ಅದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಟೆಂಪರಮೆಂಟ್‌ಗೆ ಸೂಟ್ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಆಪರೇಶನ್ನು–ಸುಡುಗಾಡು ಏನು ಮಣ್ಣಿದ್ರೂ ಆಕಿಗೇ ಮಾಡ್ರಿ. ನನಗ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಟೈಮಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕs ನನ್ನ ಕರೆಸಿದ್ರಾ? ಹಂಗಾರ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಡಾಕ್ಟರ್; ನಾ ಇನ್ನ ಬರ್ತೀನಿ."- ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಬೂಟುಗಾಲಿ ನಿಂದ ಹೊಸಕಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದ ಭೂಪ.

"ಇವ್ರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಕಾಣಸ್ತದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಪ್ಲೀಜ್ ಎಕ್ಸಕ್ಯೂಜ್ ಮಿ," ಅನ್ನುತ್ತ ಆತನ ವಿಧೇಯ ಹೆಂಡತಿ, ಸಂಕೋಚದ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಕಾತರದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿ ಸಿದಳು.

—ಸುರುವಾಯಿತು ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆಯ ಫೂತ್ಕಾರ: 'ಇವ ನೇನು ಮನುಷ್ಯನೇ ಮೃಗವೇ? ಇಷ್ಟು ಕಲಿತು- ಮಾಡಿ ಇವನೇಕೆ ಹೀಗೆ ಮೂಕ ಕುರಿಯಂತಾಗಿರಬೇಕು? ಇವನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ದೊಡ್ಡಸ್ತನಕ್ಕೆಷ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಬೀಳs....... ಹೆಂಡತಿ ಅಂದರೆ ಇಂಥವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾಕಿದ ನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾ ದಳಲ್ಲ... ಇದು ಹೆಂಗಸರದೇ ತಪ್ಪಲ್ಲವೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ? ಇಷ್ಟು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಸಹಿಸಬೇಕು? ಇವರಿಗೇನು

ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆ? ವಿಚಾರಗಳಿಲ್ಲವೆ? ಇವರ ಭಾವನೆ ಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನಾನಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇವನ ಕಾರು-ಬಂಗ್ಲೆ-ಬಂಗಾರ-ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆ-ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸು ಎಲ್ಲ ಎಡ ಗಾಲಲ್ಲಿ ಒದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ...'

ಇವಳೊಮ್ಮೆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎದ್ದು ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಅನ್ನಿಸಿತು ಶಶಿಗೆ.

●

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಮಲಾಳ ಡಾಯರಿಯ ಕೆಲವಾರು ಪುಟಗಳ ನ್ನಾದರೂ ಓದದಿದ್ದರೆ ಶಶಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದರಲ್ಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ವಿಷಯ ಶಶಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ. ಆದರೂ ಕಮಲಾನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದವು. ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಕಮಲಾ ಹಲವಾರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಎರಡೂ ರಂಗಭೂಮಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಭಿನೇತ್ರಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದು, ಅವಳಿಗೆ ಬಂದ ಹಲವಾರು ಬಹುಮಾನಗಳು. ಸಂದ ಮಾನ-ಸನ್ಮಾನ ಗಳು, ಮತ್ತು ನಂತರ ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಟಿಸಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿರ್ಮಾಪಕರೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬಂದ ಕರೆ, ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ- ಹಣ ಎರಡೂ ತಂದುಕೊಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಅವಕಾಶ, ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗಾದ ಆನಂದ-ಅಭಿಮಾನ...ಆದರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆ, ಆಕೆ ಸಿನಿಮಾ ಸೇರಕೂಡದೆಂದು ಖಂಡ ತುಂಡ ವಾದ ನಿರ್ಬಂಧ....

—ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಅವಕಾಶ ಬಂದಿರುವಾಗ ಮೂರ್ತಿ ಯಾಕೆ ಬೇಡ ಅನ್ನು ತ್ತಾನೋ. ನನಗೆ ಹೆಸರು, ಹಣ ಬರುವುದಾದರೆ ಆತ

ಅಭಿಮಾನಪಡಬೇಡವೆ ? ಆತನಿಗೇಕೆ ಈ ಹಟ ? ಎಷ್ಟು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಿಸುವುದು ಆಗ
ಲೊಲ್ಲದು. ಹಿಂದೆಲ್ಲ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ, ಕೇಳಿ
ದರೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡದೆ ಒಪ್ಪಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವನು
ಈಗೀಗ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಾತು-ಕತೆ-ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು
ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವೆನೆಂದರೂ
ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದರೂ ಬೇಡ. ನನಗೆನಿಸು
ತ್ತಿದೆ–ಆತನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಂಥದೋ ಅನುಮಾನ.
ಪಾರ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತಾಡಿ
ಸಿದರೆ ಆತನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ತೀರ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ
ಸಹ, ರಿಹರ್ಸಲ್ ನಡೆದಾಗ, ಸಹನಟರೊಂದಿಗೆ ನಾನು
ಮಾತಾಡಿದರೆ ಆತನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತು
ಮಾತಿಗೆ 'ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದೆ,
ನಿನಗದರ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆತ ನನಗಾಗಿ
ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ–ಮಕ್ಕಳನ್ನೇನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಿಡಲಿ ಅಂತ
ನಾನೆಂದೂ ಬಯಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆತ ಇರುವುದು ಸಹ
ಅವರೊಂದಿಗೆ. ಆತನ ದುಡಿಮೆಯ ಹಣವೆಲ್ಲ ಎಂದಿನಂತೆ
ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ. ಆತ ಸಿನೆಮಾ-ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ,
ದೂರದ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗೆ–ಊರಲ್ಲಿನ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವ
ಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಜೊತೆ
ಯಾಗಿರುವವರು ಆ ಹೆಂಡತಿ, ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳು. ವಾರ
ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನವೋ, ಬಹಳವಾದರೆ ಎರಡು ದಿನವೋ
ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆತ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯುವುದು.
ಹೀಗಿದ್ದಾಗ....

—ಜಾತಿ–ಕುಲ ಬಿಟ್ಟು ಈತನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ
ದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂಧು ಬಳಗ–ಸ್ನೇಹಿತರು–ಪರಿಚಿತರು ಎಲ್ಲರಿಂದ
ದೂರವಾದವಳು ನಾನು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಅಭಿನಯ
ನೋಡಿ ಹೊಗಳುವ ಜನ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳು

ತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಗೂಡಿಗೆ ಮನೆ ಅನ್ನುವು ದಾದರೆ, ಯಾವ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಗೌರಿ–ಗಣೇಶರ ಪೂಜೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮಕ್ಕೆಂದು ಯಾವ ಮುತ್ತೈದೆಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಯಾವ ಅತಿಥಿ–ಅಭ್ಯಾಗತರೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇದ್ದು ಉಪಚಾರ ಪಡೆಯು ವಂತಿಲ್ಲ; ನಾನೆಂದೂ ಗಂಡನೆನ್ನುವವನನ್ನು ಸೀರೆಗಾಗಿ, ಒಡವೆಗಾಗಿ, ಸಿನೆಮಾಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂಜೆ ವಾಕಿಂಗಿಗಾಗಿ, ಯಾತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕಾಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸುವ ಸುಖದ ಅನುಭವ ಪಡೆದಿಲ್ಲ....ಯಾರ ತ್ಯಾಗ ದೊಡ್ಡದು?

ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳು ಅವು. ಕಮಲಾ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು ಆಗ. ಶಶಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ, ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಾ ಬಹಳ ಎನೀಮಿಕ್ ಆಗಿದ್ದಳು. ಶಶಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ ನಂತರ ಕೊನೆ ಗೊಮ್ಮೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡಾಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂರಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಟ್ಯೂಮರ್ ಬೆಳದಿದೆಯೆಂದೂ ತಕ್ಷಣ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕಮಲಾ ಯಾಕೋ ದವಾ ಖಾನೆ–ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಪ ರೇಶನ್ನಿನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಎದೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿ ದ್ದಳು. ಶಶಿ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಆಕೆಯ ಹೆದರಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆಪರೇಶನ್ ಆಗುವವರೆಗೂ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಆಕೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತುಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದಳು. ಶಶಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನಿಸಿತ್ತು–ಎಂಥೆಂಥ ಡಾಕ್ಟರು ಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಔಷಧವಾದನಲ್ಲ ಈಕೆಯ ಜಡ್ಡಿಗೆ ಅಂತ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಸಾಮಿಪ್ಯ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಮ ಲಾಗೆ ಎಂತಹ ಧೈರ್ಯ-ಸಮಾಧಾನ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಶಶಿಗೆ ಆಗ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಸಿಲುಕದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು:

"ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ನಾನು ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಆಪರೇಷನ್ ನಡೆದು ಒಂದು ವೇಳೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಆದರೆ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಖ ನೋಡದೇ ನಾನು ಸಾಯಬೇಕಾದರೆ ಸತ್ತ ನಂತರವೂ ನಾನು ಅತೃಪ್ತಳಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತಿ ಬಳಿಯಿದ್ದಾಗ ಸಾವು ಬಂದರೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧಳು."

ಶಶಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಆತಂಕದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿದ್ದ, "ನಾ ಅವಶ್ಯ ಆಕೀ ಹತ್ತರ ಇರ್ತೀನಿ ಡಾಕ್ಟರ, ಆಕೀ ಸಮಾಧಾನನ್ನ ನನಗ ಮುಖ್ಯ." ಆದರೆ ಬಹುಶಃ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾನ ಸುಖ–ಸಮಾಧಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳೂ ಇದ್ದವು ಆತನಿಗೆ:

"ಇವತ್ತು ಮೂರ್ತಿ ಹೇಳಿದ–ಆತನಿಗೇನೋ ಬೇರೆ ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಬಹುಶಃ ಮಗಳಿಗೆ ವರ ನೋಡಲು ಇರಬೇಕು, ಆಪರೇಶನ್ ಇದ್ದ ದಿನ ಆತನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏನಾದರೂ ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೋ, ಬೇಕಾದರೆ ಊರಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕರೆಸಿಕೋ.

"ಅತ್ತಿಗೆಗೇಕೆ ತೊಂದರೆ ಅಂತ ನಾನಂದಾಗ ಆತನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು: 'ಹೌದು, ನಿನ್ನವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಆಗಬಾರದು, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಚಿಂತೆಗಳ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ, ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ಸದಾ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಿರಬೇಕಾದ ಗುಲಾಮ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರುವಿ! ನನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೋ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಇಂಥ ಆಪರೇಷನ್ನು ದಿನಾ ನೂರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಡಾಕ್ಟರು. ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಇಷ್ಟು ಫಸ್ ಮಾಡಲು ? ಶಶಿ ಡಾಕ್ಟರು ಇದ್ದೇ

ಇರುತ್ತಾರಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ? ನಾನೇ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ಅಂತ ? ಬರೇ ಫಾಲ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್ಟೀಜ್ ಸಲುವಾಗಿ, 'ನೋಡ್ರಿ, ನನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲಕಸದ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ' ಅಂತ ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ! ಆಯ್ ಹೇಟ್ ದಿಸ್.'

"ಓಹ್, ಯಾಕೆ ಈತ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ? ನನಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ತೋರಿಸ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು, ಈತನ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹಗಲಿರುಳು ಚಿಂತಿ ಸುತ್ತೇನೆ, ಅಂತೆಲ್ಲ ಈತನಿಗೇಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ, ನನ್ನ ಆರೈಕೆ-ಕಾಳಜಿಯೂ ಈತನದೇ ಜವಾ ಬ್ದಾರಿ ಅಲ್ಲವೆ ? ಕರ್ತವ್ಯ ಅಲ್ಲವೆ ?

"ಹೋಗಲಿ. ಈತನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ಏನೂ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಈತ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಲಿ. ನನಗೆ ಏನಾದರೇನು ? ಬದುಕಿ ಉಳಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಈತನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಮರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ತರೆ ಚಿಂತೆ ಕಳೆ ಯಿತು."

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನಡೆದ ನಂತರ ಕಮಲಾನ ಆಪರೇಷನ್ ಇದ್ದ ದಿನ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗದೆ ನೇರವಾಗಿ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿಗೇ ಬಂದಿದ್ದ. ಆಪರೇಷನ್ ಆದ ನಂತರ ಕಮಲಾನನ್ನು ಸ್ಪೇಶಲ್ ರೂಂನಲ್ಲಿ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿದಾಗ ಶಶಿಯೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು. ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಾಳ ಮುಖ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅರ ಳಿತ್ತು : 'ಯಾಕ ಮೂರ್ತಿ, ಪುಣೇಕ್ಕ ಹೋಗ್ಲಿಲ್ಲೇನು?'

'ಇಲ್ಲ ಕಮಲಾ, ಎರಡು-ಮೂರು ದಿವಸದಿಂದ ಮನ್ಯಾಗ ಆಕೀಗೆ ಭಾಳ ನೆಗಡಿ-ಕೆಮ್ಮು ಬಂದದ. ಆಕೀಗೆ ಆರಾಮಿಲ್ಲದಾಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋದು ಅಂತ ಕ್ಯಾನ್ಸಲ್ ಮಾಡಿದೆ' ಅಂದ ಆತ. ಅರಳಿದ ಮುಖ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಾಡಿತ್ತು. ಕಾರಣ

ಶಶಿಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಈಗಲೇ.

"ನನಗನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸು ತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಆ ಆರಾಧಕ ಭಾವ, ತನ್ಮಯತೆ, ಉತ್ಕಟತೆ, ಉನ್ಮಾದ, ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸತ್ಯ. ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದು ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಉತ್ಕಟತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ. ಅದೇ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿದರೆ ನಾನು ಪೂರಾ ಮುಳುಗಿ ಹೋದಂತೆ. ದೇವರೆ, ನನಗಿನ್ನೇನೂ ಬೇಡ, ಆದರೆ ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಎಂದೆಂದೂ ಬದಲಾಗದಿರಲಿ."

•

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಇನ್ನೇನು ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಊಟಮಾಡಿ ಮಲಗೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು ಶಶಿ ಏಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ತೆರೆದೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ ನಿಶಬ್ದವಾಗಿ ಒಳಬಂದಳು. "ಹಲೋ ಲೀಲಾ, ಇದೇನು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನ್ಯಾಗ" ಅಂತ ಶಶಿ ಅನ್ನುವುದರೊಳಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಅವಳೆಡೆ ಬಂದ ಲೀಲಾ ಅವಳ ಕಾಲಬಳಿ ಕುಸಿದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. "ಏನಾತು ಲೀಲಾ ? ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಒಮ್ಮಿಗಿಲೆ-"ಅಂತ ಅವಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದ-ಶಶಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಲೀಲಾ ಮಾತನಾಡಿದಳು, "ನಾ ಹಾಳಾದೆ ಡಾಕ್ಟರ್, ಘಾತ ಆತು, ನಾ ದೊಡ್ಡ ಡಿಫಿಕಲ್ಟಿಯೊಳಗಿದ್ದೀನಿ....ನನ್ನ ಏನಾರೆ ಮಾಡಿ ಪಾರು ಮಾಡಬೇಕು ನೀವು....ಇಲ್ದಿದ್ರ ನಾ ಉಳಿಯಾಂಗಿಲ್ಲ...." ಅಳುತ್ತ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲೀಲಾಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿದ ಶಶಿಯ ಅನುಭವಿಕ ಕಣ್ಣು ಲೀಲಾನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ನೋಡಿ ಅಳೆಯಿತು. ಆಕೆ ಲೀಲಾನನ್ನು ಸಂತವಿಸುವ

ಆದರೂ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು, "ನಿನ್ನ ಡಿಫಿಕಲ್ಟಿ ಏನಂತ ನನಗ ಗೊತ್ತಾತು ಬಿಡು. ಅದನ್ನ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬಂದೀತು. ಆದರ ಇದಕ್ಕ ನಿನ್ನ ತಂದಿ ಅಥವಾ ಕಡೀಕೆ ತಾಯಿಯಾದರೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕು. ಡಾಕ್ಟರು ಹಾಂಗ ರಿಸ್ಕ್ ತಗೋಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಬರೂದಿಲ್ಲ."

"ನೀವು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರೇ ಡಾಕ್ಟರ್ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹಿರೇ ಅಕ್ಕ ಅಂತ ತಿಳಕೊಳ್ರಿ. ನೀವs ಏನರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್, ಮನ್ಯಾಗ ಗೊತ್ತಾದರ ಮರ್ಯಾದೀ ಹೋತು ಅಂತ ಎದೀ ಒಡಕೋತಾರ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ನನ್ನ ಕುತಿಗೇನೇ ಹಿಚಿಕಿ ಬಿಡ್ತಾನ, ಪ್ಲೀಜ್ ಡಾಕ್ಟರ್. ನೀವು ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರ ನಾ ವಿಷಾ ತಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣಾಬಿಡ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬ್ಯಾರೇ ಹಾದೀನs ಉಳದಿಲ್ಲ."

ಶಶಿ ಗಂಭೀರಳಾದಳು. ಅಜ್ಞಾನಿ ಅನನುಭವಿ ಅಧೈರ್ಯದ ಈ ಹುಡುಗಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು ಆಕೆಗೆ. ಬಹಳವಾದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷವಿರಬೇಕು ಲೀಲಾಗೆ. ಬಿ. ಕಾಮ್. ಹಾಯ್ ಸೆಕೆಂಡ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ತಂದೆ–ತಾಯಿ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ತಂದೆಯ ಪೆನ್ಶನಿನ ಹಣ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಹಿರಿಯ ಮಗ ಉಂಡಾಡಿಯಾಗಿ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ನಿರುಪಯೋಗಿಯಾದುದರಿಂದ, ಎರಡನೆಯವಳಾದ ಲೀಲಾ ಈ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ತೂಗಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಹೊಣೆ ಅರಿತ ಕರ್ತವ್ಯ ಶೀಲ ಹುಡುಗಿ ಆಕೆ. ಹೀಗೇಕೆ ಜಾರಿದಳು ? ಏನಾದರೂ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕರಣವಿರಬಹುದೆ? ಏನಿದ್ದರೂ ಮೊದಲೇ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗದಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆವಹಿಸಬಾರದೆ? ಪಾಪ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೊಸಬಳು. ಅಂತೆಯೇ ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ...

ಶಶಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಲೀಲಾ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದಳು.

●

ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಡಾ. ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲೀಲಾಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಬಾರ್ಶನ್ ಮಾಡಿಸಿ ತೀರ ಅಶಕ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಸತೀಶನ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಬಳಿಕ ಆಕೆ ತುಸು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಆವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಶಿ ಆಕೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಳು, "ನೀ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡಿದಿ ಲೀಲಾ ? ಇದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿತು ?"

"ಪ್ರಮೋಶನ್ !" –ಕ್ಷೀಣ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು ಲೀಲಾ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು, "ನಾ ಈಗ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಅಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್, ಆಫೀಸರ್ ಆಗೀನಿ. ನಮ್ಮ ಬಾಸ್ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಕೇಳದಿದ್ದರ ನನಗ ಆ ಪ್ರೈವ್ಹೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ್ಯಾಗ ಎಂದೂ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಸಿಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮೋಶನ್ ಸಿಗದಿದ್ರ ನನ್ನ ಸಣ್ಣ ಪಗಾರದಾಗ ಅಪ್ಪನ ಬ್ಲಡ್ ಪ್ರೆಶರಿಗೆ ಔಷಧ ತರೋದು, ಚಿಂದಿ ಸೀರಿ ಉಟಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೀತಿರೋ ಅವ್ವಗ ಹೊಸಾಸೀರಿ ತರೋದು, ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರ ಕಾಲೇಜಿನ ಫೀ ಕಟ್ಟೋದು, ನನ್ನ ಉಢಾಳ ಅಣ್ಣನ ಸಿಗರೇಟು–ಹೊಟೇಲಿಗೆ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡೋದು, ಉದ್ರೀ ಅಂಗಡಿ ಬಾಕಿ ಕೊಡೋದು–ಯಾವುದೂ ಆಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲ..."

"ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ, ಆದರ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಲಗ್ನ ಆಗೋ ಹುಡುಗಿ, ಕೇರಫುಲ್ ಆಗಿರಬೇಕು."

"ಇನ್ನ ನನಗೆಲ್ಲೀ ಲಗ್ನರೀ ಡಾಕ್ಟರ್? ಹಿಂಗ ಒಂದು ಸಲಾ ಅಪವಿತ್ರ ಆದ ದೇಹಾನ ಗಂಡ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಅರ್ಪಣಾ ಮಾಡೋದು? ಅದು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಪದ ಕೆಲಸ ಅನಸತದ ನನಗ."

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಶಶಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಯಾರೊಂದಿಗಾದರೂ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅದು ದ್ರೋಹ ಅಂತ ಲೀಲಾ ತಿಳಿದದ್ದು ತಪ್ಪು ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ ಶಶಿಗೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಹಾಗೆಯೇ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಡಸರು ತಾವು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ವ್ಹರ್ಜಿನ್ ಆಗಿರಲೇಬೇಕೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇನ್‌ಸಿಸ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾದವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಕಮಲಾ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು:

"ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರೂ ಒಂದೇ ಥರಾ ಮಿೂನ್ ವೈಂಡೆಡ್ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಶಶಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಬಹುತೇಕ ಗಂಡಸರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಿೂನ್ ವೈಂಡೆಡ್ ಆಗಿರುವುದೂ ನಿಜವೇನೋ. ಆದರೆ ಸುದೈವದಿಂದ ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ನಾನಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ನನ್ನ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಯೂನಿವ್ಹರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ವಿಫಲ ಪ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನಪ್ಪಿ ಹಣೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಹೂ ಮುತ್ತನಿತ್ತು ಆತ ಅಂದಿದ್ದ, 'ಕಮಲಾ, ಒಂದು ಗಂಡು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೂತಕಾಲವೊಂದು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಒಂದಾರು ತಿಂಗಳು ನೀನು ಬೇರೊಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನ ಒಡನಾಟ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಏನಂತೆ? ಅದೀಗ ಮುಗಿದ ಕತೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಪವಿತ್ರತೆ ಅಳೆಯುವುದೇ ತಪ್ಪು. ನಾವು ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿ ಎದ್ದದ್ದರ ಒಂದಂಶವೂ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಅಂದರೆ

ಮನಸ್ಸು-ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧ. ನೀನು ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಕೊರಗಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ವ್ಹರ್ಜಿನ್ ಮೇರಿಯ ಹಾಗೆ ಪವಿತ್ರಳು. ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಯಾವ ತಡೆಯೂ ಬರಲಾರದು.

–"ಮೂರ್ತಿಯದು ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು! ನನ್ನಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಹೆಂಗಸು ನಾನೇ."

ಕಮಲಾ ಎಷ್ಟೇ ವಾದಿಸಿದರೂ ಯಾಕೋ ಈ ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಶಶಿಗೆ ಒಪ್ಪಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರಲು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಯಾವ ಗಂಡಸಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಶಶಿಯ ದೃಢವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಯಾವುದೋ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆಡಬಹುದು. ಕಾವು ಇಳಿದಾಗ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದೇ ಬರುವುದು. ಆಗ ಈ ಹುಚ್ಚು ಕಮಲಾನ ಕಣ್ಣಿನ ಪೊರೆ ಹರಿಯುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಆಘಾತ ಕಮಲಾ ತಾಳಲಾರಳು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಭ್ರಮೆಯ ದಂತದ ಗೋಪುರ ಕುಸಿದರೆ ಕಮಲಾ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬ್ರೇಕ್‌ಡೌನ ಆಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯ.

ನಿಜವಾಗಿ ಆದದ್ದೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಬ್ರೇಕ್‌ಡೌನಿನ ಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿತ್ತು ಶಶಿಗೆ:

"ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಲು ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ನಿಜ. ಆಗೀಗ ಸಂಜೆ ಮನೆಗೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದವನು ಬೂಟು ಸಹ ಕಳಚದೆ ಅತಿಥಿಯ ಹಾಗೆ ಪಡಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಆ-ಈ ಮಾತಾಡಿ ನಂತರ ಕೈ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. 'ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇದೆ' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. 'ನೀನು ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಮಾಡಿ

ಕೋಬೇಕು. ಕೋ–ಆಪರೇಟ್ ಮಾಡಬೇಕು,' ಅನ್ನು
ತ್ತಾನೆ. ಆತ ಹೋದ ನಂತರ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನಾನು
ಕಿಡಿಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಕಾಣುವ ಮುಂಬಯಿಯ ಕಪ್ಪು
ಆಕಾಶವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ
ಸಂಜೆಗಳು ಆತ ಬರುತ್ತಾನೆಂದು ಬಾಲ್ಕನಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಿ
ರುತ್ತೇನೆ. ಸಂಜೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸರಿದುಹೋದಾಗ ಒಳಬರಲೂ
ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕಾಲುಗಳು ಜಡವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.
'ಇತ್ತಿತ್ಲಾಗ ನೀ ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟಾನೇ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲಲ್ಲ
ಆಂಟಿ ?' ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ ನೀಲಾ. ನನಗೆ ಊಟ–ನಿದ್ರೆ–
ಕೆಲಸ-ಜೀವನವೇ ಬೇಸರವೆನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ನಾನು
ನಂಬಿದ್ದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪೊಳ್ಳಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾಲ
ಕೆಳಗಿನ ನೆಲವೇ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.
ಇನ್ನು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಾಳುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆನಿಸಿ ನಿನ್ನೆ
ಖಟ್ಟಿಗೆಹಚ್ಚಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಆತ
ನನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಆಸೆ
–ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಪೂರೈಸುವುದು
ಆತನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದ, ಸ್ವಜಾತಿ
ಯವರಿಂದ, ನಿಕಟ ಸ್ನೇಹಿತ ವರ್ಗದಿಂದ ಇಡಿಯ
ಸಮಾಜದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆತನ ಸಹವಾಸ
ವಾದರೂ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಷ್ಟು ಸಿಗಕೂಡದೇ ?

'ನೀನೇನು ನನಗೆ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದು?
ಅದೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲೇ ಯಾರಿಗೋ ಅರ್ಪಣ ಆಗಿತ್ತು.
ಖಜಾನೆ ಖಾಲಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದವನ
ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮ'–ಅಂದುಬಿಟ್ಟ ಆತ.

ಈ ಮೂರ್ತಿಗೇಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ? ಆರೇಳು
ತಿಂಗಳು ನನಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬನ ಸಹವಾಸವಾದದ್ದು ಖರೆ.
ಆದರೆ ಅದು ಮೂರ್ತಿಯ ಸಹವಾಸ ನನಗೆ ಲಭಿಸುವ

ಮೊದಲೇ. ನಂತರ ಅದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸೆಂದು ನಾನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೇ ಹಳೆಯ ಕಾಲವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗಿದ್ದುದು ಬರಿಯ ಇನ್‌ಫ್ಯಾಚ್ಯುಯೇಶನ್. ಅದು ಪ್ರೀತಿ ಅಲ್ಲ...ಅದು ಪ್ರೀತಿ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ.... ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದು, ನಿಜವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಮೂರ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ....

ನನ್ನ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ಬೇರೊಬ್ಬನ ಸಹವಾಸ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾಡುತ್ತದಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು, ತನ್ನ ಇಡೀ ಜನ್ಮದ ಅವಧಿಯ ಬೇರೊಬ್ಬಳೊಂದಿಗಿನ ಸಹವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೇನು ಅನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ, ಆತನೆಂದೂ ಏನೂ ವಿಚಾರಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಮೂರ್ತಿ ಏನೇ ಅಂದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆಷ್ಟೇ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅತನನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ಮರೆವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆತನ ಅಗಲವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಬಳಸಿ ಆತನಿಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಾಗ ಇಂದಿಗೂ ನನಗೆ ಮಧುಚಂದ್ರದ ರಾತ್ರಿಗಳದೇ ಅನುಭವ...."

–ಕಮಲಾಳ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಬಹುಶಃ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ತಾನವಳಿಗೆ ಏನೇ ಅಂದರೂ, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡರೂ ತನಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಲೀ, ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಾಗಲೀ ಬರುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಇರಬೇಕು, ತನಗೊಂದು ಮಗುವಾದರೂ ಆಗಬಾರದೇ ಅಂತ ಕಮಲಾ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಶಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ, ಆಕೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಲ ಕಮಲಾನನ್ನು ತನಗೆ ಪರಿಚಯದ ಗೈನಕಾಲಜಿಸ್ಟ್ ಕಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕಮಲಾಳ ದುರ್ಭಾಗ್ಯ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಗರ್ಭ ನಿಂತರೂ

ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗುವುದರೊಳಗೇ ಅವಳಿಗೆ ಗರ್ಭಪಾತವಾಗಿ
ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ನಿರಾಶಳಾದ ಕಮಲಾ ತನಗಿನ್ನು ಈ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿ
ದ್ದಳು. ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕಮ
ಲಾರ ಮಧ್ಯೆ ಬರಬರುತ್ತ ಬಿಡತೊಡಗಿದ್ದ ಬಿರುಕು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ
ಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಅಂತ ಶಶಿಗೂ ಅನೇಕ ಸಲ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು.
ಅವೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ವರ್ತನೆ
ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಶಶಿಗೆ:

"ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಮಹಾ ದುರ್ದಿನ.
ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಪನಿ ಕೊಲ್ಹಾಪುರಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿತ್ತು ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ. ಮೈಯಲ್ಲಿ
ಆರಾಮಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೂರ್ತಿಗೆ ಈ ಟ್ರಿಪ್ಪಿಗೆ ಬರಲಾಗಿರ
ಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು ನನಗಿಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ
ನಾನು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಾಟಕಗಳು ಸಪ್ಪೆಯಾಗುವವೆಂದು
ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಗಾಡಗೀಳ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ನಮ್ಮ
ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವನಟನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸತೊಡಗಿದ್ದ
ವಿನೋದ ಸಹಾನಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾನ
ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾಲ್ಕೇ ದಿನ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು
ಕಾಣದೆ ಯುಗವಾದ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಬಂದಕೂಡಲೆ
ಆತನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡೋಣ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ
ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆತನೇ ಬಂದ. 'ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದ
ಎಷ್ಟೋ ದಿನಾ ಆಧಾಂಗ ಅನಸ್ತು ಕಮಲಾ, ನೀ ಇನ್ನ
ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ' ಅಂತ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ.
ನನಗೆ ಏಕದಂ ಖುಶಿಯಾಯಿತು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಒಟ್ಟಿಗಿದ್ದಾಗ ಮೂರ್ತಿಯ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ
ಹೊಸ ಮದುಮಗನ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು. ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ
ನನ್ನ ಮೈ ಜುಮ್ ಜುಮ್ ಅಂದಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ
ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಇದ್ದ ನಾನು ನಡುವೆ ಒಮ್ಮೆ

ಅರೆಗಣ್ಣು ತೆರೆದೆ. ಯಾಕೋ ಇದ್ದಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಖ ಗಡುಸಾದ ಹಾಗೆ, ಬಿಗಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತು. 'ಏನಾತು ಮೂರ್ತಿ?' ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ' ಅಂತ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನನ್ನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆ ಕಡೆ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟ, ಆತನ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಅಸಮಾಧಾನದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದೆ ನಾನೂ ತೆಪ್ಪಗೆ ಮಲಗಿದೆ.

ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಿರಬೇಕು. ಆಗತಾನೇ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿರುಸಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತ ನಾನೆಂದೂ ಕೇಳಿರದ ಒರಟು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಕೇಳಿದ, 'ಕಮಲಾ, ನಿನ್ನ ಬಲದ ತೊಡೀಮ್ಯಾಲ ಹಸಿರು ಗುರ್ತು ಆಗೇದಲ್ಲ, ಅದು ಎಂಥಾದ್ದು?'

'ಆ್ಞ? ಹ್ಞಾ?' ಅಂತ ನಾನು ಕನವರಿಸಿದೆ. ನಂತರ 'ಏನು ? ಎಲ್ಲಿ ? ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಅಂದೆ. ತೊಡೆ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಹಸಿರು ಗುರುತು ಆದದ್ದೇನೊ ನಿಜವಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಬಡಿದಿರಬೇಕು ಅಂದೆ. ಆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಪೆಟ್ಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬಡಿದದ್ದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂದ. ಮತ್ತೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದೆ. ನಿದ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಆತ 'ಕೋಲ್ಹಾಪೂರಕ್ಕ ಹೋದಾಗ ವಿನೋದ ಸಹಾನಿ ಛಲೋ ಕಂಪನಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕಲ್ಲ?' ಅಂದ. ನನ್ನ ನಿದ್ರೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಪೂರಾ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಹಸಿರು ಕಲೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಮೂರ್ತಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ವಿಪ್ಲವದ ಅರ್ಥ ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೊಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಮೈಮೇಲೆ ಯಾರೋ ರಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಎರಚಿದಂತಾಯಿತು. ಆತನ ಸಮೀಪ ಮಲಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಎದ್ದು ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತ ಹೇಳಿದೆ, 'ನಿನ್ನ

ಈ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆ-ವ್ಯರ್ಥ ಸಂಶಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರs ನಿನ್ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.!'

ಆತ ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದ. ಏನಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ನನಗರಿವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಕೂದಲು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಬೆನ್ನು-ಮುಖ-ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾಕ್ಸಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯಿತು. 'ರಂಡೆ, ನನಗಮೋಸ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ನನ್ನ ಬೆನ್ನಹಿಂದ ಬ್ಯಾರೆ ಗಂಡಸರ ಜೋಡೀ ಮಜಾ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ಹಿಂಗ ಮಾಡೋ ಚಟಾ ಇರೋದ್ರಿಂದನೆs ಇರಬೇಕು, ನಿನ್ನ ಆ ಎಮ್.ಎ.ದ ಲವ್ವರ್ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು. ಹಿಂಗs ಎಷ್ಟ ಮಂದಿ ನಿನ್ನ ಮೂಸಿ ಹೋಗ್ಯಾರೋ ಏನೋ.... ಆದರ ನಾ ಸುಮ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮೂಗು, ಮೊಲೆ ಕೊಯ್ದು ಕತ್ತೀ ಮ್ಯಾಲ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಸ್ತೀನಿ. ನೀ ಊರ ಸೂಳಿ ಇದ್ದೀ ಅಂತ ಮೊದ್ಲ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನನಗ...ನಿನ್ನಂಥಾಕಿ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಂಡ್ತೀ ಮಕ್ಕಳ ವಿರೋಧ ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡೆ. ನಾನs ಮೂರ್ಖ. ಲಗ್ನಾದ ಮ್ಯಾಲರೆ ಗರತೀ ಹಾಂಗ ಸಂಸಾರ ಮಾಡತೀ ಅಂದರ ಆ ಹಾದರದ ಚಟಾ ಎಲ್ಲೆ ಹೋದೀತು? ನಿನ್ನ ತಲೀ ಬೋಳಿಸಿ..' ಮುಂದಿನ ಮುಕ್ತಾಫಲಗಳು ಉದುರುವ ಮುನ್ನವೆ ಬಹುಶಃ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವೇ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.....

–ನಾನು ಮತ್ತೆ ಕಣ್ತೆರೆದಾಗ ನಸುಕು ಹರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಎಂದಿಗೂ ನಿಜವಾಗಿರಲಾರದು, ಅದು ಕನಸೇ ಸರಿ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಪರೀತ ಅಳು ಬಂತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ, ಮೈಯ ಒಳಗಿನದೆಲ್ಲ, ಸುತ್ತಲಿನದೆಲ್ಲ ನಡುಗಿಸುವ, ಭೂಕಂಪದಂತಹ ಅಳು. ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಅತ್ತೆ. ಅತ್ತು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎದ್ದೆ. ಮೈ

ಎಲ್ಲ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಆಗ ತಾನೇ ಕಣ್ತೆರೆದಿದ್ದ ಮೂರ್ತಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಕೈ ಚಾಚಿ 'ಬಾ' ಅಂದ. ಹೌದು, ರಾತ್ರಿಯದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸೇ ಸರಿ ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಮೌನವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಮೂರ್ತಿಯ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಆತ 'ಸಾರಿ ಕಮಲಾ' ಅಂದ. ಮತ್ತೆ ಅಳು ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು...'

ಓದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಶಿಗೆ ಯಾಕೋ ಗಂಟಲುಬ್ಬಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಪ್ರೀತಿ–ವಿಶ್ವಾಸದ ಬಗೆಗೆ ತುಂಬ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ವಿಚಾರಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲೇಜು ಹುಡಿಗಿ ಕಮಲಾ ನೆನಪಾದಳು ಆಕೆಗೆ; ಪ್ರೀತಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ, ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೂ ಅನುಮಾನಿಸಲಾರದ ದೃಢ ಮನಸ್ಕ ಪ್ರೇಮಿಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಮಲಾ... ಆದರೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ–

"ಮೊನ್ನಿನ ತನ್ನ ವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಮೂರ್ತಿ ನಂತರ ತುಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಇನ್ನೆಂದೂ ಕೈಯೆತ್ತುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಕಡ್ಡಿಯ ಆಧಾರದ ಹಾಗೆ ತೀರ ಡೆಸ್ಪರೇಟ್ ಆಗಿದ್ದ. ನನಗೆ ಆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಕುಡಿದ ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಾಗೆ ಬ್ರೂಟಲ್ ಆಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಕ್ಷಮೆ ಸಹ ಬೇಡಿದ. ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸದಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಆತ ನನ್ನ ನನ್ನ-ಮೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆ, ಮರೆತೆ.

"ಆದರೆ ಈ ನನ್ನ-ನನ್ನವನೇ ಆದ-ನನ್ನ ಜೀವ ಪ್ರಾಣವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಟೆಂಥ್‌ರೇಟ್ ಕುಡುಕ ಕಾರ್ಮಿಕನೊಬ್ಬನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ತಾಳಬಲ್ಲನೆಂಬ ಅಂಶ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ತೀರ ಆಳದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಆಚೆ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಯಿತು...ಆತ ನನಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದ ಆ ಬೈಗುಳ ಪದಗಳು ನೆನಪಾದಾಗಲಂತೂ ನಾನು ಕಣ್ ಕಣ್ಣು

ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಎಂದೂ ಯಾರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಇಂಥ ಮಾತು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಗಂಡ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನಿಂದ ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತೇ... ಅಥವಾ ಬಹುಶಃ ಆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥವಿರಲಾರದು. ಆಗ ಆತ ಬಹಳವಾಗಿ ಕುಡಿದಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಆತನಿಗೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತಲ್ಲ..."

–ಕಮಲಾ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸಂತಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಪರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಶಿಗೆ ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಅನ್ನಿಸಿತು.

●

"ಗುಡ್ ಮೋರ್ನಿಂಗ್ ಶಶಿ," ವ್ಹಿ. ಟಿ. ಸ್ಟೇಶನ್ ಮೇಲೆ ಶಶಿ ಲೋಕಲ್ ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲೆಂಬಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ. "ಹಲೋ ಸತೀಶ, ಇದೇನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೀ ? ರಜಾಗಿಜಾ ತಗೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟೀಯೇನು?" ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯ-ಕುತೂಹಲವೂ ಇಲ್ಲದ ಧ್ವನಿ ಶಶಿಯದು.

"ಊರಿಗೆ ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ಆದರ ಸನಿಹದಾಗ ಹೋಗಬೇಕಾಗೇದ. ಅದಕ್ಕs ನಿನಗೆ ಹೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆ-ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಇಲ್ಲೀ ತನಕಾ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ಕಾರು ತಗೊಂಡು ಬಂದೀನಿ. ನಿನ್ನ ಡ್ಯೂಟೀ ಸುರೂ ಆಗ್ಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಾಸು ಟೈಮು ಅದ. ಅಲ್ಲೀ ತನಕಾ ನನ್ನ ಕೂಡ ಟೈಮ್ ಕಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಏನರೆ ಅಬ್ಜೆಕ್ಶನ್ ಅದs ಏನು?" –ಸತೀಶ ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

"ನೋ ಅಬ್ಜೆಕ್ಶನ್" ಅಂತ ನಗುತ್ತ, ಉತ್ತರಿಸಿದ ಶಶಿಯ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆತ ಜನಸಾಗರದ ಮಧ್ಯೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರು ಪಾರ್ಕ್ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದ.

ಮುಂದಿನ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ

ಆಡಿದ ಆತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಶಿ ಆಕಳಿಸುತ್ತಾ ಕೂತು ಕೇಳಿ-ದಳು. ಶಶಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಆತನ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರೇಮ; ಆಕೆಯ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದ ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ; ಆಕೆ ಹಲ-ವಾರು ಸಲ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇರೆಯವರ ಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಆತ ಅದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಆಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಜೀವನ ಅಪೂರ್ಣ ಅಂತ ಆತನಿಗೆ ಈಗಲೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆತ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದದ್ದು; ಆದರೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆ, ಮಗನ ಲಗ್ನ ನೋಡಿ ಸಾಯುವ ಇಚ್ಛೆ ಮುದುಕಿಯದು; ಈ ಸಲ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಆಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಯ ಹಟ, ವಿನಂತಿ, ಕೊನೆಯ ಆಸೆ; ಮಗನಾದವನು ಅಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ನಡೆಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಶಶಿ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆಯೇ ಅಂತ ಕೊನೆಯ ಸಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಆತ; ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿಗಾದರೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವುದೊಂದೇ ಆತನಿಗುಳಿದಿರುವ ದಾರಿ; ಇದಕ್ಕೆ ಶಶಿ ಏನನ್ನುತ್ತಾಳೆ?

"ಕೇಳಿದ್ದನ್ನs ಎಷ್ಟು ಸಲ ಕೇಳ್ತೀ ಸತೀಶ ? ಹೇಳಿದ್ದನ್ನs ಎಷ್ಟ ಸಲ ಹೇಳಬೇಕು?"

ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಓದಿದ್ದ ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿಯ ಪರಿಣಾಮವೋ ಏನೋ, ಶಶಿಗೆ ಗಂಡಸು ಜಾತಿಯ ಬಗೆಗೇ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅಸಹನೆ-ಅಸಡ್ಡೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಆಕೆ ಅಂದಳು, "ಈ ಜನ್ಮದಾಗ ನಾ ಲಗ್ನ ಆಗಿ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನ ಗುಲಾಮಳಾಗೂದಿಲ್ಲ."

"ಗುಲಾಮ ಯಾಕಾಗ್ತೀ ಶಶಿ ? ಮಹಾರಾಣಿ ಹಾಂಗ ಇರು. ನಾನs ನಿನ್ನ ಗುಲಾಮ ಆಗ್ತೀನಿ ಬೇಕಾದರ. ನಿನಗ ಎಷ್ಟ ಸರೆ ಹೇಳೀನಿ...."

"ನನಗ ಏನೂ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ಸತೀಶ, ಅದರಿಂದ ಏನೂ ಉಪಯೋಗ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಥಣ್ಣಗ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮವ್ವ ತೋರ್ಸಿದ ಹುಡುಗಿನ್ನ ಲಗ್ನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರು."—ಶಶಿ ತಣ್ಣಗೆ

ಹೇಳಿದಳು. ಸತೀಶ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾರನ್ನು ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನ ರಸ್ತೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಟ್ರ್ಯಾಫಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲ್‌ಗಳ ಕಡೆ ಆತನ ಗಮನವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಶಶಿ ಆತನ ಹೆಗಲು ಮುಟ್ಟಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು, "ಸಿನೆಮಾದಾಗಿನ ಟ್ರ್ಯಾಜಿಕ್ ಹೀರೋನ್ಹಾಂಗ ಬಿಹೇವ್ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಸತೀಶ, ನನಗ ರಸ್ತೇ ಅಪಘಾತದಾಗ ಸಾಯೋ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ."

ಸತೀಶ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

●

ರವಿವಾರ. ಎಂದಿನಂತೆ ಶಶಿ ಹತ್ತರ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿಯಲು ಓಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ರವಿವಾರವೂ ಆಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಬೇಗನೆ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲುರುಳಿಕೊಂಡು ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿ ಆದಷ್ಟು ಓದಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಕಮಲಾನ ಬ್ಲಾಕಿನ ಕಡೆ ಒಂದು ರೌಂಡ್ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೋದಳು. ಶಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜು-ನೀಲಾರಿಗೆ ಖುಶಿಯಾಯಿತು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗರು ಅವರಿಬ್ಬರೂ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಕಮಲಾ ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೋ? "ಆಂಟೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ್ಯಾಗ ಫಿಲ್ಮಿನೊಳಗ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸರ್ ಕರದಾರಂತ. ತಿರಿಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಭಾಳ ದಿನಾ ಆದೀತು ಅಂತ ಅಂದಳು. ಅದಕ್ಕಂತ ಅನಕಾತ ಇಲ್ಲೆ ಬಂದಿರ್‍ರಿ ಅಂತ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ. ವಿಜಾಪೂರದಿಂದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಬರವ್ರಿದ್ದಾರ ನಾಳೆ-ನಾಡದ ಇಷ್ಟರಾಗ"- ನೀಲಾ ವಿವರಿಸಿದಳು.

"ಮತ್ತೇನರೆ ಹರಕತ್ತಾದರ ಏನೂ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ನನ್ನ ಕಡೆ ಬಾ ನೀಲಾ, ಏನು ಹೆಲ್ಪ್ ಬೇಕಾ

ಗಿದ್ರೂ ಕೇಳು", ಶಶಿ ತುಸು ತಡೆದು ಸೇರಿಸಿದಳು, "ಏನರೆ ಹಣದ್ದು ಅಡಚಣಿ ಇದ್ದರ—"

"ಅದೆಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಆಂಟಿ ಮಾಡೇ ಹೋಗ್ಯಾಳ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್", ನೀಲಾ ಹೇಳಿದಳು,"ಬ್ಯಾಂಕಿನೊಳಗ ನನ್ನ ಹೆಸರ್ಲೆ ಅಕೌಂಟ್ ಓಪನ್ ಮಾಡಿ ತಿಂಗಳಾ ನಮಗ ಬೇಕಾಗೋವಷ್ಟು ಅಮೌಂಟ್ ತಗೊಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ಯಾಳ. ಮತ್ತೇನರೆ ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ರ ನಿಮಗ ಕೇಳು ಅಂತನೂ ಹೇಳ್ಯಾಳ."

ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಪನಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆಗೀಗ ಬೇರೆ ಕಂಪನಿಗಳು—ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗ ಬೇರೆ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲಾ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಪೇಯಿಂಗ್ ಗೆಸ್ಟ್ ಆಗಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನೆಯ ಗುಜರಾಥಿ ದಂಪತಿಗಳು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮರಳಿ ಗುಜರಾಥಕ್ಕೆ ಹೋದುದರಿಂದ ಅದೇ ಮನೆ ಯನ್ನೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಆಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ ದ್ದಳು. ಶಶಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮನೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಸಜ್ಜಿತ ವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಕನಸುಗಳಿದ್ದವು ಕಮಲಾಗೆ ಸಂಸಾ ರದ ಬಗ್ಗೆ! ತನ್ನದೇ ಆದುದೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಮನೆ, ಪ್ರೀತಿಸುವ ಗಂಡ, ಮುದ್ದಾದ ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳು—ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ ಸರ್ವಸ್ವ ವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಟಿಪಿಕಲ್ ಹಿಂದೂ ಹೆಂಗಸು ಆಕೆ.ಯಾವುದೋ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಗಿ ಈ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಕ್ವಾಲಿಫಾಯ್ಡ್ ವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಶಶಿಗೆ ಈಗಲೂ ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಮಲಾಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಹಾಗನಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಶಶಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು:

"ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುವ ಗಂಡಸು
ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಮಾತ್ರ. ಆತ ಮದುವೆಯಾದವನಿರಲಿ,

ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗನಿರಲಿ, ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿರಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಲಕ್ಷಿಸಲಿ, ಅವಮಾನಿಸಲಿ, ಆದರೂ ನನಗೆ ಅವನು ಬೇಕು, ಅವನೇ ಬೇಕು. ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗಲಾರೆ. ಅವನ ದೋಷಗಳೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ನಿಜ, ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ವಿನಃ ಇನ್ನಾರನ್ನೂ ಎಂದೂ ಪ್ರೀತಿಸಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆಯೂ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ ಸಲ ಈ ಹಿಂದೆ ನನಗವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ, 'ಕಮಲಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲು ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಹಣ, ಸುಖ ಎಲ್ಲಾ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಸದಾ ಅತೃಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಯಾಕೆ ಅಂತ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೇ ನನಗದರ ಕಾರಣ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು. ನನ್ನಂತರಂಗಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಸಂಗಾತಿಯ–ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನದೇ-ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಅದೀಗ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ನೀನು ನನಗೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿ. ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ನಾನೆಂದೂ ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.' ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ತೋರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಆತ ಆಗೀಗ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಿದರೂ, ನೋಯಿಸಿದರೂ, ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನನಗವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸುವುದು. ಅವನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಸುಖಿಯಾಗಿಲ್ಲ ನಿಜ, ಆದರೆ ಇನ್ನಾರನ್ನೇ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲ ನನಗೆ ಸುಖ–ಸಂತೋಷ ಲಭ್ಯವಿರುವುದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ."

ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಈ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಮಲಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿಯಿರಬಹುದೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಶಶಿಗೆ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಮನುಷ್ಯ ಎಂಥವನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಆತ ಕಮಲಾನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಿರಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಯಾರು ಹೀಗೆ ರಿಸ್ಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಎರಡನೆಯ ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಾರೆ? ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇದೂ ದೊಡ್ಡ ತ್ಯಾಗವೇ.

ಆದರೆ ಈ ತ್ಯಾಗಪುರುಷನ ನಿಜವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ಬಯಲಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿ ಕಮಲಾನ ಅಚಲ ನಂಬಿಗೆ ತುಸು-ತುಸುವಾಗಿ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಶಶಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ:

"ಮೂರ್ತಿ ಈಗೀಗ ಯಾಕೋ ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಸಿಡುಕುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿರಲಿ, ರಾಜು-ನೀಲಾರ ಮೇಲೂ ಸಿಡುಕತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಪ ನೀಲಾ, 'ನಾವಿಲ್ಲಿ ರೋದು ಮೂರ್ತಿ ಅಂಕಲ್‌ಗೆ ಸೇರೋದಿಲ್ಲ ಕಾಣಸ್ತದ ಆಂಟೀ, ಸುಮ್ನ ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಗಂಡಾ-ಹೆಂಡ್ತಿ ನಡುವ ಮನಸ್ತಾಪ ಆಗೋದು ಬ್ಯಾಡ, ಥಣ್ಣಗ ನಮ್ಮನ್ನ ವಿಜಾಪೂರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿ ಬಿಡು. ಮನೀ ಅದ, ಅವ್ವ ಇದ್ದಾಳ, ಕಾಲೇಜೂ ಅದ. ನಮ್ಮದು ಹ್ಯಾಂಗೋ ನಡೀತದ. ನೀನರೆ ಆರಾಮ ಇರು', ಅಂತ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಹಾಗಲ್ಲ, ಮೂರ್ತಿ ಸಿಡುಕುವುದಕ್ಕೂ ಹುಡುಗರು ಇಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅಂತ ನೀಲಾಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕಾಯಿತು.

ನೀಲಾಗೆ ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ನನಗೆ-ನನ್ನ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಮೂರ್ತಿ ಯಾಕೋ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೀಲಾಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಿಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪು. ಸಂಗೀತ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ

ಹೋದರೆ ತಪ್ಪು, ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ತಪ್ಪು, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ತಪ್ಪು, ಯಾರೊಡನಾದರೂ ಮಾತಾಡಿದರಂತೂ ತೀರ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. 'ಛೆಂದಾಗಿ ಮರ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೀದಾ ಮನೀಗೆ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳು ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ. ಸಂಗೀತ ಕಲ್ತು ಈಕೇನು ನಾಚ್‌ವಾಲಿ ಆಗಾಕೇನು? ಸಿನೇಮಾದ ಚಟಾ ಯಾಕ ಈಕೀಗೆ? ಅದ್ಯಾಕ ಎಲ್ಲಾರ ಕೂಡ ಫಿದೀ ಫಿದೀ ನಕ್ಕೋತ ಮಾತಾಡ್ತಾಳ? ನಿನ್ನ ಸಲಿಗಿ ಅದs ಆಕೀಗೆ, ಅದಕ್ಕs ಹಿಂಗ ಹಾದೀ ಬಿಡ್ಲಿಕ್ಹತ್ಯಾಳ. ನನಗೇನು ಇದು ಸರೀ ಬರೂದಿಲ್ಲ.'-ಹೀಗೇ ಏನೇನೋ.

ನೀಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋಶಿಯಲ್ ಇರುವುದು ನಿಜ. ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ಹದಿನೆಂಟರ ಪ್ರಾಯ ಅವಳಿಗೆ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯವರೊಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತ, ಕಲೆಯುತ್ತ ಇರಬಾರದೆ? ಸಿನೆಮಾ ನೋಡಬಾರದೆ? ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಕಲಿಯಬಾರದೆ? ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಈತ ಡೊಂಕು ಕಾಣುವುದೇಕೆ?

'ನನ್ನ ಮಗಳು ಅಪರ್ಣಾ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಛೆಂದ ಡಾನ್ಸ್ ಮಾಡ್ತಾಳಂತೀ ಕಮಲಾ, ಆಕಿಗೆ ಭರತ ನಾಟ್ಯದ್ದು ಛಲೋ ನ್ಯಾಕ್ ಅದ ನೋಡು. ದೇವದತ್ತ ಕಲಾ ಅದ್ಯ ಆಕೀಗೆ,' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಇದೇ ಮೂರ್ತಿ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಲ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಂದು, 'ಹುಡುಗೂರ್‍ನ-ಆಕೀನ್ನ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕ ಕಳಿಸಿ ಬಂದೆ. ಅವರಿಗೂ ಏನರೆ ಎಂಟರ್‌ಟೇನ್‌ಮೆಂಟ್ ಬೇಕಲ್ಲಾ ಮತ್ತ,' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಡಾನ್ಸ್ ಕಲಿತು ಏನಾಗಬೇಕನ್ನುತ್ತಾಳೆ–ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕನಿಸಿದರೂ ನಾನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವದು ನನಗೆಂದೂ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿಗೇಕೆ

ಇಂಥ ಸಂಕುಚಿತ ಬುದ್ಧಿಯೋ.

ಮೊನ್ನೆ ನೀಲಾ ಅಳುತ್ತ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು, 'ಆಂಟಿ, ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟು ಬರೋವಾಗ ಎದುರಿನ ಮನೀ ಪ್ರಕಾಶ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ನನ್ನ ಕ್ಲಾಸ್‌ಮೇಟ್, ಭಾಳ ಹುಷಾರ ಹುಡುಗ. ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಮನೀತನಕಾ ನನ್ನ ಕೂಡ ಬಂದ. ಅವನ ನೋಟ್ಸ್ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು ಅಂತ ನಾನ್ಯ ಮೊದ್ಲ ಮಾತಾಡ್ಸಿದ್ದೆ. ಮೂರ್ತಿ ಅಂಕಲ್ ಯಾವಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದರೋ ಏನೋ, ನಡು ರಸ್ತೀ ದಾಗ ಇಬ್ರನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಗ ಸಿಕ್ಹಾಂಗ ಬೈದು ಬಿಟ್ರು. 'ಲಫಂಗ, ಮಂದೀ ಹುಡಿಗ್ಯಾರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತ್ತೀಯಾ' ಅಂದರು. ಆತ ಪಾಪ, ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದ. ತನ್ನ ತಪ್ಪೇನು ಅಂತ ಕಡಿಕೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ.ಅಂಕಲ್ ಕಡೆ ಬೈಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ನ ತಲೀ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ ಪಾಪ. ನನಗ ಎಷ್ಟು ಇನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಆತು.... ಕಾಲೇಜಿನ್ಯಾಗ ಮುಖಾ ಎತ್ತಿ ತಿರಿಗ್ಯಾಡೂದು ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನ. ಪಾಪ, ಪ್ರಕಾಶ ಎಷ್ಟ ಛಲೋ ಹುಡುಗ....'

–ಹೌದು. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಟಗಾರನ ಮೈಕಟ್ಟುಳ್ಳ ಡೀಸೆಂಟ್ ಕಾಣುವ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಹುಡುಗ ಪ್ರಕಾಶ.... ವಿನೋದ ಸಹಾ ಸಿಯು ಹಾಗೆ. ವಿನೋದನನ್ನು ಕಂಡರೂ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಿರುವ, ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿರುವ, ಇಂಪ್ರೆಸಿವ್ಹ್ ಆಗಿರುವ ತರುಣರೆಲ್ಲಾ 'ಬದ್ಮಾಶ್ ಸೂಳೇ ಮಕ್ಕಳು'....ಇದು ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್!

ಇಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಅವರ ಸ್ವಭಾವನ್ನ ಹಾಂಗ ನೀಲಾ, ನಾವು ಅಡ್ಜಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಏನ್ನ ಅಂದ್ರೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರು ಕೂಸಿನಂಥವರು' ಅಂತ

ನೀಲಾಗೆ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದೆ ನಿಜ, ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ನನಗೇ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಗತೊಡಗಿದೆ."

ಕಮಲಾನ ಎಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಗಳೂ ಹಾಗೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ, ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಜೀವನದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಆದರ್ಶಗಳ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಎಲ್ಲ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕರಗತೊಡಗಿದ್ದವು:

"ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಬಹಳ ಬೇಸರ ಬಂದಿತ್ತು. ಇಡಿಯ ದಿನದ ಕೆಲಸದಿಂದ ದಣಿವೂ ಆಗಿತ್ತು. ರಾಜು ವಿಜಾಪೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದು ಬೇಸರವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ನೆರೆಮನೆಯ ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀಲಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಪಿಕ್ಚರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು, ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮುಗಿಲೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಮಳೆ ಹನಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಆಗಲೇ ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಣ್ಣಗಿನ ಹವೆ ಬೀಸತೊಡಗಿತು.ಮನೆಗೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದೆ. ಈಗ ಮೂರ್ತಿ ಬರಬಾರದೆ, ಈ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನಪ್ಪಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ ಅನ್ನಿಸಿತು.

–ಹಿಂದಿನ ನೆನಪುಗಳು ಕಾಡಿದವು....

–ಒಂದು ಸಲ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವಲ್ಲ. 'ಕೆಟ್ಟ ಥಂಡೀ ಹವಾದಾಗ ಇದೆಂಥ ಹನೀಮೂನ್‌ರೆಪಾ ನಿಮ್ದು' ಅಂತ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಗಾಡಗೀಳ ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನಿಗೇನು ಗೊತ್ತು, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗಿದ್ದಾಗ ಚಳಿ–ಮಳೆ–ಬಿಸಿಲು ಯಾವುದೂ ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ? ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರದ ದಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಧೋಧೋ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೈಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಎರಡು-ಮೂರು

ಮೈಲು ದಾರಿ ನಡೆದಿದ್ದೆವು. ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೋ ಆ ಕಡೆ ಹಾಯ್ದುಹೋದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಜೀಪಿನ ಡ್ರೈವರ್ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರೋ ಪಾಪ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ ಅಂದುಕೊಂಡು ಜೀಪು ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಬರ್ರೀ ಡ್ರಾಪ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಅಂದಾಗ ನಾವು ಬೇಡ ವೆಂದದ್ದು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋದನಲ್ಲ, ಖಂಡಿತ ನಾವು ಹುಚ್ಚರೆಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಆತ. ಆತ ಏನಂದುಕೊಂಡಿರ ಬಹುದೆಂದು ನೆನೆದು ನಾವು ನಕ್ಕೇ ನಕ್ಕಿದ್ದೆವು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಆಗ ನಾವು ಹುಚ್ಚರೇ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ ?

–ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರದ ಈ ಘಟನೆಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ–ನಾನು ಮುಂಬೈಗೆ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ–ಒಮ್ಮೆ ಜಡಿಮಳೆ ಬೀಳತೊಡಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಮುಗಿಯಲು ಬಹಳ ತಡವಾಯಿತು. ನಾನು ಕೇಳದಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಮೂರ್ತಿ ಕಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯಾಗಲು ಬಂದಿರಬೇಕು. ನನಗಿನ್ನೂ ಆಗ ಮುಂಬಯಿಯ ದಾರಿಗಳ ಪರಿಚಯು ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕಂಪನಿಯ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ನಮ ಮನೆಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಾಸ್ಕಿ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಅಂದಾಜು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕಾರು ಹಾಗೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೇಳಿದೆ, 'ನಾವು ಹೊರಟದ್ದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರೆ?'

–ಆತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

–ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಕೌತುಕ, ಪ್ರಶಂಸೆ, ಗೌರವ ಮತ್ತೂ ಏನೇನೋ ಹೆಸರಿಸಲಾಗದ ಭಾವನೆಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ,

ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಭರವಸೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತೆ.

ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕಾರು ನಿಂತದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿನ ತೀರ ನಿರ್ಜನವಾದ ಯಾವುದೋ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದೊಂದು ಲಾಜಿಂಗ್‌ನ ಎದುರಿಗೆ. ಅಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಮೂರ್ತಿ ಪರಿಚಿತನಿರಬೇಕು. ವೇಟರುಗಳು–ಸರ್ವರುಗಳು–ಲಾಜಿಂಗಿನ ಮಾಲೀಕ ಸಹ ಆತನೊಂದಿಗೆ ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸದೆ ನಾನು ಮೂರ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ, ಬಹುಶಃ ಈ ಮೊದಲೇ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದೆ. ಯಾವುದೋ ರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದಂತಿತ್ತು ಅದೆಲ್ಲ. ತುಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಾನು ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕೂತೆ. ಆತ ವ್ಹಿಸ್ಕಿ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತಣ್ಣಗಿನ ಆ್ಯಪಲ್‌ಜ್ಯೂಸ್ ಹೀರಿದೆ. ನಂತರ—

–ನಂತರ ಯಾವ ಹಿನ್ನೆಲೆ–ಸೂಚನೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆದಿತ್ತು ಆ ಘಟನೆ. ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೆತ್ತಿ ನನ್ನ ಯಾವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿ ನಾನು ಮಿಸುಗಾಡಲೂ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದಂತೆ ಆತನ ಬಲವಾದ ತೋಳುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದವು.

ಹೊರಗೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು...

ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಾರೀ ಇದೇ ಘಟನೆಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿರೋಧಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಸಲ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಾನು ಮೈಯಿಡೀ ನಡುಗುತ್ತ ಎದೆ ಬರಿದಾಗುವಂತೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿಸಲ ಆತ ಕೊನೆಗೆ 'ಸಾರಿ ಕಮಲಾ, ನನ್ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸು. ಬಟ್

ಆಯ್ ಕಾಂಟ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಯ್‌ಸೆಲ್ಫ್', ಅನ್ನು
ತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಸಲ ಅದೆಲ್ಲ ನಡೆದಾಗ ನಾನು ಆತನನ್ನು
ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿಸಲ ಅದೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಾಗ ನಾನು ಆತನ
ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸಿ ಮಲಗಿ ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರ
ಸಮಾಧಾನ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ... ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು
ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದಿನೇದಿನೇ ಗಾಢವಾಗಿ ಬೆಸೆ
ಯುತ್ತ ಹೊರಟ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದ ಎಳೆಗಳ, ಪೂರ್ಣ
ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನನಗೆಂದೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ
ಇದಕ್ಕೇ 'ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರದಿತ್ತು' ಅನ್ನುತ್ತಾರೇನೋ....

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಳೆಗಾಲ ಬರು
ತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ ಮೋಡ ಕವಿದು ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ.
ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಥರಾ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ತಂಪು ವಾಸನೆ
ಬರುತ್ತದೆ....ಆದರೆ ಈಗೀಗ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಮಳೆಯ ಬಗೆಗಿನ
ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆ ಬಹಳ ದಿನ ಬರಲಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದರೆ 'ಹ್ಯಾಂಗ ಬರ್ಲಿ? ಒಂದೇ ಸಮನೆ
ಮಳೆಸುರೀತದ ಕಾಣ್ಸೂದಿಲ್ಲ?' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ
ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ತೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ನೆನೆಯುವ, ಉರಿ
ಯುವ, ಬೆಂಕಿಯಾಗುವ, ಗಾಳಿಯಾಗುವ, ಮೋಡ
ವಾಗುವ, ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾಗುವ ಬಯಕೆ....
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಿಂಗದ ಬಯಕೆ....

–ಕರೆಗಂಟೆ ಕೇಳಿ ಸೀಲಾ ಬಂದಳೇನೋ ಅಂತ
ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಎದುರಿಗೆ ಮೂರ್ತಿ. ಎಷ್ಟು ಖುಷಿ
ಯಾಯಿತು ನನಗೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ
ಒಳಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂತೆವು. ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ
ಮೌನವಾಗಿ ಮುತ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯಿತು.
ನಂತರ ಆತ ಎಂದಿನಂತೆ ವ್ಹಿಸ್ಕಿ ಬಾಟಲ್ ತೆರೆದ. ನಾನು
ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ ಎದೆಗಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಆ
ತಂದ್ರಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕ್ಷಣ ಅನಂತ

ವಾಗಬಾರದೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದೆ.

ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ನೀಲಾ ಬಂದಳು. 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ಲು?' ಅಂತ ಮೂರ್ತಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳಿದೆ, ಆಪ್ಟೆ ಬಾಯಿಯ ಜೊತೆ ಪಿಕ್ಚರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಅಂತ, ಆಪ್ಟೆ ಬಾಯಿಯಂಥ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸೊಂದಿಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಿರಲಾರದು ಎಂಬ ಧೈರ್ಯದೊಂದಿಗೆ. ಆತ ಸುಮ್ಮನಾದ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಲ್ಲ ಹುರುಪು ಜರ್ರನೆ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ದಾಟಿತು. ಮೂರ್ತಿ ತನ್ನ ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ಐದನೇ ಪೆಗ್ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ನಾನು ಮೆಲ್ಲನೆ 'ಸಾಕು ಮೂರ್ತಿ, ಎಷ್ಟು ಕುಡೀತೀ?' ಅಂದೆ. 'ಶಟ್‌ಅಪ್' ಅಂದ ಆತ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒರಟಾಗಿ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಇಡಿಯ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಆಟ. ನಾನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ನೀಲಾಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿ ರೂಮಿನ ಬಾಗಿಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಳಚಿಲುಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿ ವಾಪಸು ಬಂದೆ.

ಆರನೆಯ ಪೆಗ್ ಮುಗಿದಾಗ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಕೆಂಪಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಲೂ ಆಗದೆ ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತ ಮೂರ್ತಿ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಕಿತ್ತೆಸೆದ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನನಗೆ ಹೊಸದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಈ ತರದ ಹೊಸರೂಪ ತಾಳಿತ್ತು–ಕುಡಿದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಅನುನಯವೂ, ಮೃದುತ್ವವೂ ರೋಮಾಂಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಬೇಕು–ಬೇಡ, ತೃಪ್ತಿ-ಅತೃಪ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಿನಿತೂ ಬೆಲೆಕೊಡದೆ, ಸತತ ತಾಸೆರಡು ತಾಸು ನಡೆಯುವ ಆಕ್ರಮಣ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಬರೀ ಮನಸ್ತಾಪವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಮನಸ್ತಾಪ ಸಹಿಸುವ ಗಟ್ಟಿತನ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಎಲ್ಲ

ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಗಾಧ ಮೌನ ತಾಳಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪರಿ ಬೇರೆಯದೇ ಬಗೆಯದೆನಿಸ ತೊಡಗಿತು. ಪೂರ್ತಿ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತು ಮಹಾರಾಜನ ಠೀವಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಚಾಚಿ ಆತ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ, 'ಗೆಟಪ್, ಗೋ ಆ್ಯಂಡ್ ಫೆಚ್ ದ್ಯಾಟ್ ನೀಸ್ ಆಫ್ ಯುವರ್ಸ್'. ಕಣ್‌ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ, 'ಏನಂದಿ ಮೂರ್ತಿ? ಶುದ್ಧೀ ಮ್ಯಾಲಿದ್ದೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ?' ಆತ ಪಶುವಿನ ಹಾಗೆ ಗರ್ಜಿಸಿದ, 'ನಾ ಶುದ್ಧೀ ಮ್ಯಾಲಿದ್ದೀನಿ. ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಬೇಶುದ್ಧ ಆಗಿ ಬಿಹೇವ್ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಹತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಶುದ್ಧೀ ಮ್ಯಾಲ ತರಬೇಕಾಗೇದ. ಅದಕ್ಕs ಹೇಳಿದೆ, ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು ಆ ನೀಲಿನ್ನ. ನೀ ಎದ್ದು ಹೋಗ್ತೀಯೋ ಏನು ನಾನs ಹೋಗಲ್ಯೋ?'

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಂಕು ಕವಿಯಿತು. ಮರುಕ್ಷಣ ಆತನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆದು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು? ತಿರುಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಆತ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು-ಹಿಂಸಿಸಲು-ಸಾಯಿಸಲೂ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಚಾಲೇಂಜ್ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಒದ್ದು ಕೆಡವಿ ಸೀದಾ ಹೋಗಿ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿರುವ ನೀಲಾಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆಯಲೂ ತಯಾರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆತನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರಾರೂ ಗಂಡಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂದೇ ಇಷ್ಟು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವನಲ್ಲವೇ ಈತ? ನನಗೂ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮಗನಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇ ಈತನಿಗೆ?.....ನಾನು ಅನುನಯದಿಂದ ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮಂಚದ ಕಡೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲೆತ್ನಿಸುತ್ತ ಅಳುದನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದೆ, 'ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡ್ತೀ, ಮೂರ್ತಿ? ನೀಲಾ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಸಮಾನ, ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಬಾರದು.'

ಬಿರುಸಾಗಿ ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಆತ ಪುತ್ತೆ ಒದರಿದ, 'ನನ್ನ ಮಗಳ ಹೆಸರು ತಗದರ ನಿನ್ನ ಕುತಿಗೀ ಹಿಚಿಕಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಈ ರಂಡಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಿನೆಮಾ ನೋಡಿ ಏನೇನು ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಬಂದಾಳೋ ಯಾರಿಗ್ಗೊತ್ತು? ಎದುರಿನ ಮನೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಜೋಡೀ ಮಲಗಿದರ ನಡೀತದ ಆಕೀಗೆ. ಮತ್ತ ನನ್ನ ಜೋಡೀ ಮಲಗಿದರ ಏನಾಗ್ತದ? ಕರೀ ಆಕಿನ್ನ. ನಾನೂ ಒಂದು ಕೈ ನೋಡ್ತೀನಿ....'

ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಪಾಪದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸಿತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿ ನಾನೆಂದೆ. 'ಸಿನಿಮಾಕ್ಕ ಆಕಿ ಆಪ್ಟೇ ವಕೀಲ ಬಾಯಿ ಜೊತೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಮೂರ್ತಿ, ಆಪ್ಟೆಬಾಯಿ ಡೀಸೆಂಟ್ ಆಗಿರೋ ವಯಸ್ಕ ಹೆಂಗಸು'.

'ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ...' ಆತ ಕುಸಿದು ಕೂತು ನಗತೊಡಗಿದ, 'ಡೀಸೆಂಟ್ ಹೆಂಗಸಂತ. ಇಡೀ ದಿನಾ ಪಿರೀಪಿರೀ ಹೊರಗs ತಿರಗ್ತಿರ್ತಾಳ. ಊರ ಸೂಳಿ ಆಕಿ. ಆಕೀ ಜೋಡೀ ಈ ನೀಲಿನೂ ಧಂದೇ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಹೌದಲ್ಲೊ?'

ಇನ್ನು ಆತನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆತ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದ, 'ಕಮಲಾ, ನೀ ನನಗ ಮೋಸ ಮಾಡಿದಿ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡೋ ಮೊದಲs ಮತ್ತೊಬ್ಬನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ನಾ ಎಷ್ಟ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೆ. ನೀ ಬಂದು ನನ್ನ ಸುಖ-ಶಾಂತಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳು ಮಾಡಿದಿ. ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲಂದ್ರ ನಾ ಎಷ್ಟು ಸುಖೀ ಇರ್ತಿದ್ದೆ.... ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಿದ್ರೂ ನಾಲ್ಕ ದಿನಾ ಮಜಾ ಮಾಡಿ ಗುಡ್ ಬಾಯ್ ಹೇಳಿ ಹೋದನಲ್ಲ ಆ ನಿನ್ನ ಗೆಣ್ಯಾ, ಹಾಂಗ ಎಷ್ಟ ಮಂದಿ ಗುಡ್‌ಬಾಯ್ ಹೇಳಿ ಹೋಗ್ಯಾರೋ ಏನೋ ನಿನಗ, ಶಾಣ್ಯಾರು ಅವರೆಲ್ಲ, ನಾನೂ ಹಾಂಗ

ದೂರಾಗೂದು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನಂಥಾಕಿನ್ನ ಲಗ್ನಾ ಆದೆ....
ಎಂಥಾ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ .. ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ...'–
ಹಾಗೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿ ಆತ ಅಲ್ಲೇ ನಿದ್ದೆ
ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಆತನ ಮಾತು ಬಂದಾಯಿತಲ್ಲ, ಏನಾದರೂ
ಅನಾಹುತವಾಗುವುದು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ ಅಂತ ಹಾಯೆನಿಸಿ
ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ರಗ್ಗು ಹೊದಿಸಿ ದೀಪವಾರಿಸಿ ಊಟ
ವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೇ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡೆ....

–ನಾನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಆರಾಧಿಸಿದ ಈ
ಮನುಷ್ಯ ಕುಡಿದ ಅಮಲಿನಲ್ಲೇ ಏಕಾಗಲೊಲ್ಲದು, ಆ
ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಬೇಕೆ? ಅಕಸ್ಮಾತ್
ಇದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವ
ಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬದುಕಿರಲಿ?

–ನಾನು ಮೋಸ ಮಾಡಿದೆನಂತೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲ
ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ನನ್ನನ್ನು
ತಾನಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸುಖಜೀವನದ
ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟು, ನಾನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂಬಂತೆ ನಂಬಿಸಿ,
ಈಗ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದ
ಕಹಿ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಿರುತಿರುಗಿ ಹೀಗೆ ಎತ್ತಿ ಆಡಿ ಹಂಗಿಸಿ
ದರೆ ಇದು ಮೋಸವಲ್ಲವೆ ?

ಉಳಿದದ್ದು ಹಾಗಿರಲಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿದ್ದು
ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ
ಇಬ್ಬರೂ ತಿರು ತಿರುಗಿ ಅಂದುಕೊಂಡು ಈಗ ಎಲ್ಲವೂ
ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಅನಿಸುವುದಾದರೆ
ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಳಿದಿರುವ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು ?

–ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ತಡವಾಗಿ ಎದ್ದ
ಮೂರ್ತಿ ಯಾಚನೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದ, 'ನನ್ನ
ಕ್ಷಮಿಸು ಕಮಲಾ, ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಮೈಯಾಗ ಏನು ದೆವ್ವ
ಬಂದಿತ್ತೋ ಏನೋ. ನಾ ನಿನಗ ಭಾಳ ತ್ರಾಸ ಕೊಟ್ಟೆ.

ಪ್ಲೀಜ್, ಅದೆಲ್ಲಾ ಮರ್‍ತು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀ ಎಷ್ಟ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡೀದಿ. ನಿನಗ ನಾ ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ ಬೈಯೂದು-ಹೊಡಿಯೂದು ಮಾಡಬಾರದು. ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸು. ಪ್ಲೀಜ್, ಮರ್‍ತುಬಿಡು ಎಲ್ಲಾ'.

ಅದು–ಇದು ಬೈದದ್ದು ಮರೆಯಬಲ್ಲೆ, ಹೊಡೆದದ್ದು ಮರೆಯಬಲ್ಲೆ, ನನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದು, ಕಾಲಕಸವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ನನ್ನ ಸುಖ–ಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ, ಆಸೆ–ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಲಾರದ್ದು–ಈ ಎಲ್ಲ ಮರೆಯಬಲ್ಲೆ, ಕ್ಷಮಿಸಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಕಲೆ ಕಂಡು ನಾನು ಪರಪುರುಷನ ಸಂಗ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಸಂಶಯಪಟ್ಟದ್ದು? ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೇ ನನ್ನನ್ನು 'ಸೂಳೆ' ಅಂತ ಕರೆದಿದ್ದು ? ಮಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ನೀಲಾನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿದ್ದು ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಿ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮರೆತರೂ ಕ್ಷಮಿಸಿದರೂ ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸಬಹುದೇ?"

....

ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ನಂತರ ನನಗೊಂದು ಥರಾ ಮಬ್ಬು ಕವಿದಂತಾಗಿದೆ. ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವೆನೋ, ಏನು ತಿನ್ನುವೆನೋ, ಏನು ಮಾತಾಡುವೆನೋ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೋ, ಯಾವುದರ ಖಬರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅರ್ಧ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತಿರುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಸದ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವಂತೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಕೊಲ್ಲುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ದೂರ–ದೂರ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಎಷ್ಟು ಸಂತಾಪವಾಗಿದ್ದರೂ ದುಃಖವಾದರೂ ಎದೆ ಬಿರಿದು

ಹೋದರೂ ಮೂರ್ತಿಯು ತೋಳಿನಾಸರೆ ಸಿಕ್ಕ ಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಮರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೋ.......ಎಂದೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅತ್ತ ಸರಿ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಹೆತ್ತವರಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದವರಿಂದ ಒಂದು ಬಿರುಸು ಮಾತು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಇಷ್ಟು ಅಪಮಾನ-ಅನ್ಯಾಯ-ಅತ್ಯಾಚಾರ ಯಾಕಾದರೂ ಸಹಿಸುತ್ತಿರುವೆ....ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು, ಕಲೆಯನ್ನು, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳುವಾಗ ನನಗೆ ಏನೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಈ ಮನುಷ್ಯನ ಕಣ್ಣ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಿಂಚಿದರೆ ನಾನು ಪುಲಕಿತಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಈತ ಎಂದಾದರೂ ತಪ್ಪಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಹೇಳಿಲ್ಲ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ....ಹೊಗಳಿದರೆ ಹೆಂಗಸರು ಸೊಕ್ಕೇರಿ ಕೆಡುತ್ತಾರೆಂದು ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ....ಈ ಥರ ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ನಾನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ತಲೆ ಕೆಡದೆ ಇರಬಲ್ಲೆ ?"

ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಕಮಲಾಳ ಡಾಯರಿ ಹಿಡಿದು ಶಶಿ ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ದೀಪ ಹಾಕದೆ ಮಬ್ಬು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಓದುತ್ತ ಹೋದಳು. ಅಕ್ಷರಗಳು ತೀರ ಕಾಣಿಸದಂತಾದಾಗ ಡಾಯರಿ ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಉರಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ತಲೆ ನೋಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಮಿದುಳು ಧೀಂಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವತ್ತು ಇಡಿಯ ದಿನ ತಾನು ಊಟವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ನೆನಪಾಗಿ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಏಳಲು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ದೀಪ ಹಾಕಲು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬೇಸರವಾಗಿ

ಆಕೆ ಹಾಗೇ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು.

ಕರೆಗಂಟೆಯ ಸಪ್ಪಳವಾದಾಗಲೂ ಆಕೆಗೆ ಏಳಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಿರಲೊಲ್ಲರೇಕೆ, ಗಂಟೆ ಬಡಕೊಳ್ಳಲೊ ಲ್ಲದೇಕೆ, ಏಳುವುದು ಬೇಡ, ಯಾರಿದ್ದರೂ ಇರಲಿ, ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ...

ಆದರೆ ಕರೆಗಂಟೆಯ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೇ ಅವಳಿಗೆ ತೀರ ಪರಿ ಚಿತ 'ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿೊ' ಕರೆ ಕೇಳಿ ಆಕೆ ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದಳು. ತುಸು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಹೌದು, ಆಕೆ ಧ್ವನಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಗು ನಗುತ್ತ ಅವಳೆದುರು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಹೊಸ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಝುಮುಕಿತೊಟ್ಟು, ಕೈತುಂಬ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಳೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ ಮದು ಮಗಳಂತೆ.

ಶಶಿಗೆನಿಸಿತು, ಈಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರಬಹುದು, ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯಲೆಂದು ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ.... ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರ ಬಹುದೇ? ಛೆ, ಇರಲಾರದು. ಆರೇಳು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯನ್ನು ಯಾರು ಲಗ್ನವಾದಾರು? ಅವಳೇನು ಗಂಡಸಲ್ಲವಲ್ಲ....

"ಬಾ ಬಾ ರೋಶನ್, ಇದೇನು, ಹೋದಾಕಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಗಪ್‌ಗಡದ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿ. ಈಗ ಒಮ್ಮಿಗಿಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಗೀ ಯಲ್ಲ, ಏನು ಸುದ್ದಿ?"

ಒಳಬಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಖುಷಿ ಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು, "ನಾ ತಿರಿಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆನ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ"

"ಹೌದಾ? ಗುಡ್. ಅದ್ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂದಿ? ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಹೋದಾಕಿ? ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ನೋ ಏನು?"

"ಇಲ್ರಿ ಬಾಯಿೊ, ಆದರ ನಾ ಇಲ್ಲದ ಭಾಳ ತ್ರಾಸು

ಆಗೇತಿ, ಅದಕ್ಕ ಲಗೂನ ತಿರಿಗಿ ಬಾ ಅಂತ ಕಾರ್ಡು ಬರದಿದ್ದನ್ರಿ. ಪೂರಾ ಕಾರ್ಡು ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೇನ ಬರದಿದ್ದನ್ರಿ." ಗಂಡ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದದ್ದು ರೋಶನ್‌ಬೀಗೆ ದೊಡ್ಡ ಥ್ರಿಲ್ ಆಗಿತ್ತು. ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅವಳ ಸೊರಗಿದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತು ಹೇಳು ವಾಗ ಕೆಂಪು ಮೂಡಿತ್ತು. ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಡ ಬಾರದ ಪಾಡು ಪಟ್ಟು ರೋಸಿ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಯ ದಾರಿಯೆಂದು ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಕು ಮುರುಕು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಗೀಚಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳ ಪೋಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಡು ಪೂರಾ ಬದಲಿಸಿತ್ತು. ಶಶಿಗೆ ನಗು ಬಂತು:

"ಅಲ್ಲ ರೋಶನ್, ನೀ ಬಂದಿ ಖರೆ, ಈಗ ಮತ್ತ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಮೊದಲಿನ್ಹಾಂಗ ತ್ರಾಸು ಕೊಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಸುರೂ ಮಾಡಿದ್ರ ಏನ್ಮಾಡ್ತಿ?"

ವಿಶ್ವಾಸದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ರೋಶನ್, "ನಾ ಅಷ್ಟು ದಡ್ಡಿ ಅಲ್ರಿ ಬಾಯಿಾ. ಬರೋವಾಗ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ್ನ, ಇನ್ನೊಬ್ರು ನಮ್ಮ ನಿಕ್ಕಾ ಮಾಡಿಸಿದ ಹಿರ್‍ಯಾರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಮಂದೀ ಕೂಡಿಸಿದ್ವಿ.ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟಾನ."

"ಏನಂತ?"

"ಇನ್ನಮ್ಯಾಲ ವಾರದಾಗ ಒಂದುದಿನಾ ತಪ್ಪದ್ಹ ಮನೀಗೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ; ಮತ್ತ ಹೆಂಡ್ತಿ ಗಳಿಸಿವ ರೊಕ್ಕಾ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟೋದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ; ತವರು ಮನಿಯಿಂದ ನಾ ತಂದ ಯಾವ ಸಾಮಾನೂ ಒತ್ತೀ ಇಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ."

ಎಷ್ಟು ಅಲ್ಪತೃಪ್ತಳು ಈ ಮುಗ್ಧ ಹೆಂಗಸು ಅನ್ನಿಸಿತು ಶಶಿಗೆ. ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮೆಹಬೂಬ್ ನಡೆಸುವನೆಂಬ ಭರವಸೆಯೇನೂ ಶಶಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ ನಿಂದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷ ನರಕ ಅನುಭವಿಸಿದ ಈ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆತನ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ವಿಶ್ವಾಸ!

"ಮತ್ತ ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಕಿ? ಅಕೀ ಸಲುವಾಗೇ ಬ್ಯಾಸತ್ತು

ನೀ ಹೋದದ್ದಲ್ಲ?"

"ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಕಿ ನನ್ನ ಮನಿಗೇನು ಬಂದಿಲ್ಲಲ್ರಿ, ತನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ತಾ ಅದಾಳ. ಇರ್ಲಿ ಬಿಡ್ರಿ, ಆಕಿಗೂ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿ ಆಗ್ಯಾವು. ನಾ ಯಾಕ ಆಕೀಗೆ ಕೆಟ್ಟದು ಬಯಸ್ಲಿರಿ ಬಾಯಿೊ? ಅಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಲೋ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನನ್ನಗಂಡ ವಾರ ದಾಗ ಒಂದಿನಾ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಖಾ ತೋರಿಸಿದ್ರ, ನಾ ದುಡದ ರೊಕ್ಕಾ ಕೇಳದಿದ್ರ, ನನ್ನ ಸಾಮಾನು ಒಯ್ದು ಆಕೀಗೆ ಕೊಡದಿದ್ರ ಸಾಕಲ್ರೀ ನನಗ."

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಿತ್ತು ಶಶಿಯದು: "ಅದೆಲ್ಲ ಆತು ರೋಶನ್, ಆದರ ನಿನಗ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಾ ಗ್ಯಾವ. ಇನ್ನ ಗಂಡನ ಕೂಡ ರಾಜೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀ ಅಂದರ ಮತ್ತಾ ವರ್ಷಾ ವರ್ಷಾ ಹಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಸುರು ಆಗತದಲ್ಲ?"
ಅದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಿತ್ತು ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಉತ್ತರ: "ಅಲ್ಲಾ ಕೈಬಿಚ್ಚಿ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಕೊಡೋವಾಗ ಬ್ಯಾಡ ಅನ್ಲಿಕ್ಕ ನಾವೆಷ್ಟರವರ್ರೀ ಬಾಯಿೊ?"

ಶಶಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತೆಪ್ಪಗಾದಳು.

●

ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಕತೆ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದವಳೊಬ್ಬಳು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಬಂದಳಲ್ಲ ಅಂತ ಶಶಿಗೆ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಅಡಿಗೆಮನೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೊ ಪ್ಪಿಸಿ ಶಶಿ ಸಿನಿಮಾ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಗುನುಗುನಿಸುತ್ತ ಪಡಸಾಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತಾಗ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಪಟೇಲ ಬಂದಳು. ಕಾಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಹೃದಯರೋಗಿಯಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿ ದಿದ್ದ ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೇನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿ ತೇನೋ ಅಂದುಕೊಂಡಳು ಶಶಿ. ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಹಿಜಿಟ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾಲಿನಿ

ಬಾಯಿ ಬಂದದ್ದು ಬೇರೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ.

"ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗೆ ಕಾಂಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡೀನಿ ಡಾಕ್ಟರ್, ನಿಮ್ಮ ವ್ಹೋಟು ಕೇಳ್ಲಿಕ್ಕ ಬಂದೀನಿ. ನಿಮ್ಮದಷ್ಟs ಅಲ್ಲ, ನಿಮಗ ಭಾಳ ಮಂದಿ ಬೇಕಾದವ್ರಿದ್ದಾರ ಡಾಕ್ಟರ್ಸು, ಪೇಶಂಟು, ವಗೈರೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳ್ಬೇಕು ನೀವು. ನಮ್ದು ಹ್ಯಾಂಗಿದ್ರೂ ರೂಲಿಂಗ್ ಪಾರ್ಟಿ. ನಾ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಪಾರ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೆಲ್ಲಾ ಹೇಳತಾರ. ಮತ್ತ ಬಹು ತೇಕ ಜನರ ಬೆಂಬಲಾನೂ ಅದ ನನಗ. ಇನೇ ಏರಿಯಾದಾಗ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷದಿಂದ ಇದ್ದೀನಿ ನೋಡ್ರಿ. ಸಮಾಜ ಸೇವಾದಾಗ, ದೀನದಲಿತರ ಸೇವಾದಾಗ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯ ಕಳದೀನಿ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿ ಅಂತ ಇಲೆಕ್ಶನ್ನಿಗೆ ನಿಂತದ್ದು. ನನಗ ನಿಮ್ಮ ಬೆಂಬಲ ಬೇಕು."

"ನಮ್ಮ ಬೆಂಬಲ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ನಿಮಗ ಇದ್ದs ಅದ ಮಿಸೆಸ್ ಪಟೇಲ, ಲೇಡೀಜ್ ಸಲುವಾಗಿ ಫೈಟ್ ಮಾಡವ್ರನ್ನ ಕಂಡ್ರ ನನಗ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಭಾಳ ಅಭಿಮಾನ. ನನ್ನ ವ್ಹೋಟು ನಿಮಗs"

"ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಡಾಕ್ಟರ್" ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿಗೆ ಖುಷಿಯಾ ಯಿತು.

"ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನ್ರು ಹ್ಯಾಂಗಿದ್ದಾರ ಈಗ?"

"ಅವ್ರು ಆರಾಮ ಇದ್ದಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತದ"

"ಅಂದ್ರ? ಈ ಊರಾಗಿಲ್ಲೇನು ಅವ್ರು?"

"ಇದ್ದಾರ್ರೀ. ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಾರ? ಅದು ಹಿಂಗಾಗೇದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಊರಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಅತ್ತೀಯವರ್ನ ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡೀನಿ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಕಾಳಜೀ ತಗೊಳ್ಲಿಕ್ಕೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಸರ್ವಂಟ್ಸ್ ಎಲ್ಲೆ ಅಷ್ಟ ರಿಲಾಯಬಲ್ ಸಿಗ್ತಾರ? ಅಟ್ಟದ ಮ್ಯಾಲಿನ ರೂಮಿನೊಳಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡೀನಿ ನಮ್ಮ ಯಜ ಮಾನರ್ದು. ಅವರ ದೇಖರೇಖಿ ಎಲ್ಲಾ ಅತ್ತೀಯವ್ರು ಮಾಡ ತಾರ. ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಭೋಲಾ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನೂ

ಇದ್ದಾನ. ನಾ ನೋಡ್ರಿ, ಈ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಬಂತಲಾ, ತಿರಿಗ್ಯಾ ಡೂದು ಭಾಳ ಇರತಪ ನನಗ. ಹಿಂಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ದಿನಾ ಆತು, ಯಜಮಾನರ ರೂಮಿನ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೊಪೇ ಆಗಿಲ್ಲ ನನಗ. ಆದರ ಅವ್ರಿಗೆ ಆರಾಮಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಏನಾರೆ ತ್ರಾಸಾಗಿದ್ರ ಭೋಲಾ ನನಗ ಹೇಳತಿದ್ದ."

ಇಲೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಅದ್ಭುತ ಗುರಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ಅದ್ಭುತ ಹೆಂಗಸಿನ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಕೆಯ ಹಾಸಿಗೆಹಿಡಿದ ರೋಗಿ ಗಂಡನ ಸಲುವಾಗಿ, ನಂತರ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಹಾಗೂ ಮೆಹಬೂಬರ ಸಲುವಾಗಿ ಶಶಿ ಯೋಚಿಸಿ ದಳು...

ಚಹಾದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಬಂದ ರೋಶನ್‌ಬೀಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕೆ ಹಿಂದೆ ತನ್ನಲ್ಲೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಮಾಲಿನಿ ಬಾಯಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು: "ಅರೆ, ಇದೇನು, ರೋಶನ್ ಯಾವಾಗ ಬಂದಳು?"

ಶಶಿ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ರೋಶನ್‌ಬೀಯ ಕತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಕೇಳಿ ಮಾಲಿನೀಬಾಯಿಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಧುರೀಣೆಯ ಕಾವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏರಿತು: "ಛೀ, ಇದೇನು ಸಾಧಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು? ಗಂಡ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ ಕೂಡ ಮಜಾ ಮಾಡುವಾಗ ಸುಮ್ಮನೆಕೂತು ಹ್ಯಾಗೆನೋಡುತ್ತಾಳೋ ಹ್ಯಾಗೆ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ ಈ ಪೆದ್ದಿ ರೋಶನ್! ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವಳು ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಳ್ಯಾಕೆ? ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಕೂಡಿಸಿದವಳು ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಆತ ತಿಂಗಳಾ ತನ್ನ ಪಗಾರ ಇವಳಿಗೇ ತಂದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಾದರೂ ಹಟ ಹಿಡಿಯಬಾರದೆ? ಡಾಕ್ಟರ್, ಇದಕ್ಕೇ ನೋಡ್ರಿ ನನ್ನ ಮೈ ಉರಿಯುವುದು. ನಮ್ಮ ಬಹುಪಾಲು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ರೈಟ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸದಾ ನಡೆದಿರುವ ಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುವ ಮಾತಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳೀತು."

ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿಯ ಲೆಕ್ಚರಿನ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಅಂದಳು. "ನಿಮ್ಹಾಂಗ ಸಾಲೀಕಲ್ತಿದ್ರ ನಾವೂ ಎದುರು ಬೀಳತಿದ್ದಿವ್ರಿ ಗಂಡಗ. ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಮಂದೀ ಮನಿ ಮುಸುರೀ ತಿಕ್ಕಿ ಹೊಟ್ಟೀ ಹೊರಕೊಳ್ಳವ್ರು ನಾವು. ಗಂಡನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ರ ಮಂದಿ ಛೀ ಅಂತಾರು. ನನ್ನ ಆರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದಿವೀ ಯಾರು ಮಾಡವ್ರು? ಗಂಡ್ಸು ಏನಾ ಡಿದ್ರೂ ನಡೀತೈತಿ ಬಾಯಿ, ಹೆಂಗಸು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜಿ ಹಾಕ್ಬೇಕು ನೋಡ್ರಿ."

ರೋಶನ್‌ಬೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಶಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಲೆಕ್ಚರು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ, "ನೋಡಿದ್ರಾ ಡಾಕ್ಟರ್? ನಮ್ಮ ದೇಶದಾಗ ಗಂಡಸ್ರಿಗೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾರೇನ ಕೋಡ್ ಆಫ್ ಕಾಂಡಕ್ಟ್, ಹೆಂಗಸ್ರಿಗೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾರೇನs. ಸ್ವತಃ ಹೆಂಗಸ್ರೇ ಇದನ್ನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಾರ. ಅದಕ್ಕೇ ಗಂಡಸ್ರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ-ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಮಾರ್ಗ ಮೋಕಳೀಕ ಆಗ್ಯಾವ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಬೇಕಂತೀನಿ ನಾನು. ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸ್ರಿಗೆ ತಾವು ಕಳ ಕೊಂಡಿರೋ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕಂತೀನಿ. ಈ ರೋಶನ್‌ಳಂಥಾ ಹೆಂಗಸ್ರಿಂದೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದಾಗಿನ ಗಂಡಸ್ರು ಅಟ್ಟಾ ಏರಿ ಕೂತು ಹೆಂಗಸ್ರನ್ನ ಕಾಲಕಸಾ ಆಗಿ ಕಾಣತಿರೋದು........"

–ಶಶಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು–ಈ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿಯ ಗಂಡನ ಕಾಲು ಕುಂಟಾಗಿರದೇ, ಆತ ಹೃದಯರೋಗಿಯಾಗಿರದೇ, ಆತ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಆತ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಓಡಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮೆಹಬೂಬನ ಹಾಗೆ ಹೊರಗೊಬ್ಬ ಗಿಂಡತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನೀನೇನು ಊರು-ಹೊಲಗೇರಿ ಒಂದುಮಾಡಿ ದರೂ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವಂತಿದ್ದರೆ... ಆಗಲೂ ಈ ವುಡ್-ಬೀ ಎಮ್. ಎಲ್. ಎ. ಯ ಕೆಚ್ಚು ಈಗಿನ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತೇ?–ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಣ್ಣೀ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಮಾತಾಡುವ,

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವಳಾಗಿರಬೇಕಿದ್ದರೆ ಒಂದೋ ಆಕೆಗೆ ಗಂಡ ಇರಬಾರದು; ಇಲ್ಲವೇ ಆತ ಇನ್‌ವ್ಯಾಲಿಡ್ ಆಗಿರಬೇಕು; ಷಂಡನಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ—

ಗಂಡ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಥನಿದ್ದೂ ಹೆಂಡತಿ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವಳಾಗಿರಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಕ್ವಚಿತ್ ಆಗಿ ಕಾಣಸಿಗಬಹುದಾದ ಕೇಸು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಪ್ಟೆ ದಂಪತಿಗಳು.

ಮುಂಜಾನೆ ಆಪ್ಟೆಬಾಯಿಯು ಹಿರಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ಆರಾಮಿಲ್ಲೆಂದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಂದು ನೋಡಿಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಅವರ ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯಾಕೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಶಶಿ ಸ್ನಾನ ವಗೈರೆ ಮುಗಿಸಿ ಅವರ ಬ್ಲಾಕಿಗೆ ಹೋದಳು. ಶಾಂತಾಬಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಪ್ಟೆ ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬರೇ ಹೊರಬಂದು "ಯಾ ಯಾ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಾಯಿ" ಅಂತ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಶಶಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಮಗಳು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಕಾಳಜಿಯಿಂದ, ಜ್ವರ ಬಂದು ಮಲಗಿದ್ದ ಮಗಳ ಹೊದಿಕೆ ಸರಿಸಿ "ಮೀನೂ, ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಂದಾರ ನೋಡು ಮಗೂ" ಅಂದರು. ಎದ್ದು ಕೂಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ತನ್ನ ಕಿಟ್‌ಬ್ಯಾಗಿನಿಂದ ಶಶಿ ಸಿರಿಂಜ್ ತೆಗೆದಾಗ ತಾವೇ ಮುಂದಾಗಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಟರ್ಲೈಜ್ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. "ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಮಗು. ಆರಾಮಾಗುತ್ತೀ." ಅಂತ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿದರು. ಅಡಿಗೆಯಾಕೆ ತಂದಿತ್ತ ಚಹಾವನ್ನು ಶಶಿಗೆ ತಾವೇ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದರು. ಅದೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಶಿಗೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಯಲ್ಲ, ತಾಯಿ ಅನ್ನಿಸಿತು ನಂತರ ಆಪ್ಟೆ ಹೇಳಿದರು, "ಶಾಂತಾನದು ಇವತ್ತೊಂದು ಕೇಸ್ ಇತ್ತು. ನಾ ಫ್ರೀ ಇದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕ ಮುಂಜಾನೆಯೆ ಆಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ

ಹೋದಳು. ಮಗಳನ್ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ನಾನು ಮನೆ ಯೊಳಗೆ ಉಳಿದೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಂತಾನದು ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೂರಾಎಂಟು ಪರೋಪಕಾರದ ಪ್ರೊಗ್ರ್ಯಾಮ್ಸ್ ಇರತಾವ ಆಕೀವು.ಏನೇನೋ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಇಟಗೊಂಡಾಳ.ವ್ಯಾಲ್ಯೂಜ್ ಇಟಗೊಂಡಾಳ. ಅವುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಹಗಲಿಡೀ ದುಡೀತಾಳ. ಪಾಪ. ಆಕೀಗೆ ರೆಸ್ಟೇ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ. ನಾ ಎಷ್ಟs ಹೆಲ್ಪ್‌ಮಾಡಿದ್ರೂ ಮತ್ತ ಆಕೀ ಕೆಲಸ ಆಕೀಗೆ ಸಾಕಷ್ಟ ಇರತಾವ."

ನಿನ್ನೆರಾತ್ರಿ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದಂತೆ ಶಶಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ, ಮಾಡುವ ಯೋಚಿಸುವ, ಯೋಜಿಸುವ, ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಿರ ಬೇಕಾದರೆ,ಆಕೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್‌ಗಾಗಿ–ವ್ಯಾಲ್ಯೂಜ್‌ಗಾಗಿ ಹೋರಾ ಡಬಲ್ಲವಳಿರಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದೋ ಆಕೆಗೆ ಗಂಡ ಇರಬಾರದು; ಇಲ್ಲವೇ ಆತ ಅಂಗವಿಕಲನೋ, ಷಂಢನೋ ಆಗಿರಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೇ ಆತ ಆಪ್ಟೆ ವಕೀಲರ ಹಾಗೆ ಥರೋ ಜಂಟಲ್‌ಮನ್ ಆಗಿರಬೇಕು.... ಮತ್ತು ಈ ಕೊನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ತೀರ ವಿರಳ.

–ಬೆಂಕಿ ಬೀಳಲಿ ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ....

●

ಈಗೀಗ ತಾನು ಸದಾ ಮೂಡಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆಂದು, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಥರಾ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಬೇಸರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕವಿದಿರುತ್ತದೆಂದು ಶಶಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿ ಓದುತ್ತಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವೇ?–ಇರಲಾರದು. ಕಮಲಾ ತನಗೆ ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯಳಾಗಿದ್ದ ಗೆಳತಿ, ಸರಿ. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಜೀವನದ ಬಗೆಗಿನ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತಾನೆಂದೂ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಸದಾ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತ, ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತ, ಟೀಕಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ವಿಚಾರಗಳನ್ನಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡ ಯಾರೇ ಆದರೂ ಹೀಗೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಯಾಗು ವುದು ಸಹಜವಿತ್ತು. ಅದೂ ಗಂಡಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನಿ

ಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಿರಾಶೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿಯೆಂದು ತಾನೆಷ್ಟು ಸಲ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ? ಆಷ್ಟೆ ವಕೀಲರಂಥ ಗಂಡಸು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗೊಬ್ಬರು ಸಿಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಈ ಕಮಲಾ ಸುಂದರವಾಗ ಬಹುದಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ತಾನೇ ಕತ್ತಲು ಕವಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಈ ವಿಚಾರವೇ ಇತ್ತೀಚೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವುದು?

ಅಥವಾ–

ಮೊನ್ನೆ ಕೊನೆಯ ಸಲ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಕೇಳಿ ತಾನು ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗಿನಿಂದ ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಹಾಸ್ಪಿಟ ಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಡ್ಯೂಟಿ ಅವ ರ್ಸ್‌ನಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಮಾತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಲಂಚ್‌ಗೆ ತನಗೆ ಕಂಪನಿ ಕೊಡಲು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಚಹಾಕ್ಕ ಬರ್ತೀ ಯೇನು ಶಶಿ?' ಅಂತ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. 'ಭಾಳ ದಣಿದಾಂಗ ಕಾಣಸ್ತೀ, ನಡೀ ನನ್ನ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮು ತಗೊಂಡು ಆವ್ಯಾಲ ಹೋಗೀಯಂತ,' ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ತಾನಿನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲಿರು ವುದರಿಂದ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಬಾರದು ಅನಿಸಿರಬೇಕು ಆತನಿಗೆ. ಆತನ ಈ ಮೌನ, ಈ ದೂರತೆ, ಈ ತಾತ್ಸಾರದ ಪರಿಣಾಮವೇ ತನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೇಸರ? –ಅಂದರೇನು ತಾನೇನು ಸತೀಶನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಏನು ಮಣ್ಣೋ?

–ಛೇ, ಛೇ, ತಾನು ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು! ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧ! ತಾನೇನು ಕಮಲಾ ಅಲ್ಲ ಗಂಡಸನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು. ತಾನೇನು ರೋಶನ್‌ಬಿ ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಿಂಗ್ ಅಲ್ಲ ಗಂಡಸಿನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಒದ್ದಾಡಲು. ತಾನೇನು ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿಯಲ್ಲ ಬಸಿರಾಗಿ ಅಳುತ್ತ ಕೂಡಲು. ತಾನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮೂರ್ಖ ಹೆಂಗಸರಿಗಿಂತ ಬೇರೆ, ತೀರ ಬೇರೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಸಂಜೆ ತೀರ ಬೇಸರವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಔಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದಾಗ, ಡಾ. ಖಾನ್ ಎಷ್ಟು ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಎಲಿಫಂಟಾ ಕೇವ್ಸ್‌ನಿಗೆ

ಅಥವಾ ವಿಹಾರ್‌ಲೇಕ್‌ಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಅಂತ ಕರೆದರೂ ತಾನೇಕೆ ಒಲ್ಲೆ ಅಂದಿದ್ದು? ಎದುರಿಗೆ ಸತೀಶನೂ ಇದ್ದ. ಖಾನ್ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದಾಗ ತನ್ನ ಕಡೆ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ತಾನು ಒಲ್ಲೆ ಅಂದಾಗ ಎದ್ದು ಹೋದ. ಸತೀಶ ಹೋದೊಡನೆ ತನಗೇಕೆ ತಲೆ ನೋವು ಸುರುವಾದದ್ದು?

–ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸಲು ಬೇಸರವಾಯಿತು ಶಶಿಗೆ. ಲೀಲಾ ಪುರಸೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಿನೆಮಾನಾದರೂ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಕುಲಕರ್ಣಿ ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಳು ಲೀಲಾ. ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಡುವ ತಯಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದ್ದಳು. ಶಶಿಗೆ ಲೀಲಾ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬದಲಾದಂತೆ ತೋರಿದಳು. ಅವಳ ಒಂದು ಜಡೆ, ವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆ, ಮುತ್ತಿನ ಬೆಂಡೋಲೆ, ಹವಾಯಿ ಚಪ್ಪಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಕರಿಯ ಕೊಡೆ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದವು. ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕೂದಲು. ಪಾಲಿಸ್ಟರ್ ಸೀರೆ, ದೊಡ್ಡ ಬಳೆಯಾಕಾರದ ರಿಂಗು, ಎತ್ತರದ ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಶೂ, ಫ್ಯಾಶನೇಬಲ್ ಆಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸೀರೆಗೆ ಮ್ಯಾಚ್ ಆಗಿದ್ದ ವ್ಯಾನಿಟಿಬ್ಯಾಗ್, ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮುಗುಳ್ನಗು. ಆಕೆ "ನಮಸ್ಕಾರ ಡಾಕ್ಟರ್" ಅಂದಾಗ ಶಶಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದಳು, "ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸವಾರಿ?"

ಧ್ವನಿ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುತ್ತಾ ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಹೇಳಿದಳು, "ನಮ್ಮ ಬಾಸ್ ಕೂಡ ಲೋಣಾವಳಕ್ಕ ಹೊರಟೇನಿ. ಆಫೀಶಿಯಲ್ ಟೂರ್ ಅಂತ ಹೇಳೇನಿ ಮನ್ಯಾಗ. ಈ ಸೀಕ್ರೆಟ್ ನಿಮ್ಮೊಳಗ ಇರ್ಲಿ." ನಂತರ ನಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಸೇರಿಸಿದಳು, "ಮತ್ತೇ ನರೆ ಡಿಫಿಕಲ್ಟಿಯೊಳಗ ಇನ್ನ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಮಗ ತ್ರಾಸ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್, ನಾ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಾಣ್ಯಾಕಿ ಆಗೀನಿ. ನೀವ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಕೇರ್‌ಫುಲ್ ಆಗಿರ್ತೀನಿ. ನಾ ಬರಲ್ಯಾ? ಬಾಯ್." ಸ್ಟೈಲಿಶ್‌ಆಗಿ ಕೈಬೀಸಿ ಲೀಲಾ ಹೊರಟೇಹೋದಳು.

ಆಕೆಯ ಈ ಹೊಸ ಶಾಣೇತನದ ಬಗ್ಗೆ, ಕೇರ್‌ಫುಲ್ ಆಗಿರಲು ಕಲಿತಿರುವ ದೂರಾಲೋಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ. ಆಕೆಯನ್ನು

ಅಪ್ರಿಶಿಯೇಟ್ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಳು ಶಶಿ. ಯಾಕೋ ಕೂಡಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇಕೆ ಹೀಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಂತ ತನ್ನನ್ನೇ ಬೈಯ್ದುಕೊಂಡು ಇವತ್ತು ಒಬ್ಬಳೇ ಕೂತು ಸಿನೆಮಾ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೋಟಳು. ರಾತ್ರಿ ಸಿನೆಮಾ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ನಂತರ ರೋಶನ್‌ಬಿ ಇವತ್ತು ಸ್ಪೇಶಲ್ಲಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ ಫ್ರಿಜ್‌ನಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ಚಿಕನ್‌ಬಿರಿಯಾನಿ–ಜೊತೆಗೆ ಫ್ರೆಶ್ ಆಗಿದ್ದ ಕೋಲ್ಡ್ ಬಿಯರ್ ಇತ್ತು. ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಡಿದು ತಿಂದು ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಮಲಗುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಇದೇನು ಇಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ ಅಂತ ತಲೆಕೊಡವಿ ಆಕೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದಳು.

* * *

ಆರಾಮಾಗಿ ಕುಡಿದು ತಿಂದು ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಮಲಗುವ ಮುನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಶಶಿ, ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿದಳು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆ ತೂರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪುಟಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಓದುತ್ತ ನಡೆದಳು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳಿಗರಿಯದಂತೆ ಅವಳ ಆರಾಮ–ನಿದ್ದೆ ಎರಡೂ ಕರಗತೊಡಗಿದವು....

"ಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಾನು ವಾದಿಸುವುದನ್ನು, ಚರ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯುಗವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ತನ್ನದೇ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ, ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಸರಿಯೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿರುವ, ಇತರರ-ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಂಗಸರ–ಅದರಲ್ಲೂ ನನ್ನ–ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವುದಾಗಲೀ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಾಗಲೀ ಸಮಯ ಹಾಳೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಆತನೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸಿ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಏನು ಫಲ? ಮೊನ್ನೆ ಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ಹೊರತೆಗೆದಾಗ ಹಳೆಯ ಸೂಟ್‌ಕೇಸೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಾಗದ

ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತುರುಕಿರಿಸಿದ್ದ ಸೂಟ್‌ಕೇಸು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ಹರಿದುಹೋದ ನೋಟ್‌ಬುಕ್ ಒಂದರಿಂದ ಹಾಳೆಯೊಂದು ಹೊರಗಿಣಿಕಿ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಯ್‌ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾಡಹಬ್ಬದ ನಿಮಿತ್ತ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ನಿಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದ ನನ್ನದೇ ನಿಬಂಧದ ಕರಡು ಪ್ರತಿ. ತಲೆಬರಹ "ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ." ಆರೇಳು ಪುಟಗಳ ಆ ನಿಬಂಧದ ಮೊದಲ ಪ್ಯಾರಾದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮಸಿಯಿಂದ ಅಂಡರ್‌ಲೈನ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನ-"ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಬೇರೆಯವರು 'ಕೊಡು'ತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಮೂರ್ಖತನ; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಸ್ವತಃ ಹೋರಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಸಿಕ್ಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸತತ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು." ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಈ ಎಚ್ಚರ, ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆ ಧೈರ್ಯ ಕೆಚ್ಚು ಜೀವನದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ, ಚಿಂಕಿಗೆ, ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಉರಿದು ಸುಟ್ಟು ಹೋದವಲ್ಲ....ಶಶಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಹೆಂಗಸಿನ ಕನಸುಗಳು–ಆದರ್ಶಗಳು–ತತ್ವಗಳು ಫಲಿಸಲು, ಗುರಿಕಾಣಲು, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದೋ ಆಕೆ ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ನಪುಂಸಕನಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಜ್ಜನನಾಗಿರಬೇಕು, ಮತ್ತು ಈ ಕೊನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ತೀರ ವಿರಳ. ನಾನೀಗ ಏನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಲೆಹಾಕುವ, ಆತ ಮಾಡು ಅಂದದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವ, ಬೇಡ ಅಂದದ್ದನ್ನು ಬಿಡುವ, ಆತನ ಸ್ವಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುವ, ಆತನ ಪ್ರತಿಭೆ–ಪರ್ಸನ್ಯಾಲಿಟಿ–

ಶೋಷಣೆ, ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ........

ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಸ್ತುತಿಸುವ, ಸ್ವಂತದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರಾ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪಂಜರದ ಗಿಣಿ ನಾನು...ಇಷ್ಟಾಗಿ ಈ ಪಂಜರವೇ ನನ್ನ ಸ್ವರ್ಗ ವೆಂದು ನಂಬಲು ಅವಿರತ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಿಣಿ.

"ಆದರೆ ಈ ಗಿಣಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳೀಗ ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನೀಲಿಯ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾರಬಯಸುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರೆ. ನಾನು ಧೈರ್ಯ ತೋರಬೇಕು. ಅನವಶ್ಯಕ ಬಂಧನ ಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆ ನನ್ನೊಳಗಿನದೊಂದು ದನಿ ಸದಾ ಹೀಗೆ ಆರ್ತವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ."

"ಮೂರ್ತಿಯ ಎದುರು ನಾನು ಮೂಕಳಾಗು ತ್ತೇನೆ, ಕುಬ್ಜಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಸಹಾಯ ಮಗುವಿನಂತಾ ಗುತ್ತೇನೆ. ಕಣ್ಣು–ಬಾಯಿ–ಕಿವಿ–ತಲೆ–ಮಿದುಳು ಈ ಯಾವುದೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡದ, ಕೇವಲ ಹೃದಯವೊಂದೇ ಧಡಧಡಿಸುವ ಮೇಣದ ಗೊಂಬೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆತನ ಅಪಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿವಿಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆತನ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶಾಂತಳಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.ಆತನ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ತಿರಸ್ಕಾರ-ತಾತ್ಸಾರಗಳನ್ನು ನನಗಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಆತನ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಮೃದು ಮಾತು-ಉನ್ಮಾದ–ಉದ್ವೇಗರಹಿತವಾದ, ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಾದಂತೆನಿಸುವ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮೂಕ

ಸಂಗಾತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ರಿಂಗಣಗುಣಿತ ನಡೆಯಿಸಿರುವ ನೂರು–ಸಾವಿರ–ಲಕ್ಷ–ಕೋಟಿ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಆತನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ."

●

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು—

ಒಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಕಂಪನಿ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ವಿನೋದ ಸಹಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಒಬ್ಬಾತ ಬಂದರು. ಆತನೊಬ್ಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಿಂದೀ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಪಕ-ನಿರ್ದೇಶಕ. ತಾನು ನನ್ನ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಹೊಸಚಿತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನನ್ನ ಅನುಕೂಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲ್‌ಶೀಟ್ ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ವಿನೋದ ಸಹಾನಿ ನಿಜವಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ 'ಕಂಗ್ರಾಟ್ಸ್' ಹೇಳಿದ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿ ಬಂದಾತನಿಗೆ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಮಾಥೇರಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಆತ ತಿರುಗಿ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ, ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಆತನಿಗಾಗಬಹುದಾದ ಸಂತೋಷ ನೆನೆದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತ ಎರಡು ದಿನ ಕಳೆದೆ.

ನನಗೆ ಸಿನೆಮಾದಲ್ಲಿ ನಟಿಸುವ ಅವಕಾಶದೊರೆತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಇರಲು ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು. ಸುಮಾರು ಆರು

ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆತನ ಪರಿಚಯದ ನಿರ್ಮಾಪಕ ರೊಬ್ಬರು ಆತನನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹಣದ ತೊಂದರೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಆ ಯೋಜನೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. ಶಿವಮೂರ್ತಿಯೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ಹಾಕಿ ಅದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ರೀಲುಗಳಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರೂ ಹಲವಾರು ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದು ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಆತ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ, 'ನಾವು ನಾಟಕ ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಸರು ಗಳಿ ಸಿದ್ರೂ ರಂಗಭೂಮಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಏನೇ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಅದರ ಇಫೆಕ್ಟ್ ತೀರ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಆಗ್ತದ ಕಮಲಾ, ಖರೇ ಗ್ಲ್ಯಾಮರ್ ಅಂದ್ರ ಸಿನಿಮಾದ್ದು ನೋಡು. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನಾ ನಾನೂ-ನೀನೂ ಒಂದು ಪಿಕ್ಚರಿ ನ್ಯಾಗ ಭಲೋ ಗ್ರ್ಯಾಂಡಾಗಿ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಧಿಡೀರ್ ಅಂತ ಸ್ಯೂಪರ ಸ್ಟಾರ್ ಆಗೋ ಕನಸು ನನಗ. ಮೊದ ಲಿನಿಂದ್ಲೂ ಈ ಕನಸು ಇತ್ತು ಅನ್ನು. ಈಗ ನೀ ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಂಗ ನನ್ನ ಲೈಫ್‌ನ್ಯಾಗ ಎಂಟರ್ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ ಈ ಕನಸು ನನಸಾಗೋದ್ರಾಗ ನನಗೇನೂ ಸಂಶಯ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.'

ಆದರೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆತ ಬಂದಾಗ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಆತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿದ್ದು ತೀರ ಭಿನ್ನ ವಾಗಿ: 'ನೀ ಆ ಹಿಂದೀ ಸಿನೇಮಾದ ಲಫಂಗ ಮಂದೀ ಕೂಡ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡೋದು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೇಳಲಾರದೆ ಅದ್ಹ್ಯಾಂಗ ಒಪ್ಪಿಗೀ ಕೊಟ್ಟೆ ನೀನು? ನಿನಗ ತಿಳಿಯೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ನನ್ನ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು ನಿನಗ? ಈಗರ ಏನಾತು, ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಡು ಆ ಮನುಷ್ಯಾಗ. ಫೋನ್ ಮಾಡಿಬಿಡು. ಇಲ್ಲಂದ್ರ ನಾನs ಮಾಡ್ತೀನಿ. ನಾ

ಇಲ್ಲದಾಗಬಂದು ನಿನ್ನ ಕಾಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್ ತಗೋಬೇಕಂದರ ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಆ ಸೂಳೇಮಗನಿಗೆ-'

'ಅಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿ, ನಾ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಚೆಕ್ ಸಹ ತಗೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೇನಲ್ಲ.'

'ಅದನ್ನ ಬಿಸಾಕು ಅವನ ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲ. ಯಾಕ, ಚೆಕ್ ಕೊಟ್ಟರ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದೀಯೇನು ನೀನು?'

ಈ ತರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದ ನನಗೆ ಈ ಸಲ ಯಾಕೋ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು; 'ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಾಂಗ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ ಮೂರ್ತಿ. ರೊಕ್ಕದ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲ ನಾ ಒಪ್ಪಿದ್ದು. ಜೀವನದಾಗ ರೊಕ್ಕ ಒಂದೇ ಮುಖ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಹ್ಯಾಲ್ಯೂಜ್ ಕೆಲವು ಇರ್ತಾವ.ಈ ಕೆಲಸಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದ್ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಕೋಪ್, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವ ಸಿಗ್ತದ ಅಂತ ನಾ ಒಪ್ಪಿಗೀಕೊಟ್ಟೇನಿ.'

ನನ್ನಿಂದ ಎಂದೂ ಎದುರುತ್ತರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರದಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟಂತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆತ ಒದರಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ: 'ಹಂಗಾರ ಒಂದು ಅಂಗಡೀನೇ ತಗಿ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಕೋಪು, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ,ಅನುಭವ, ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಬೇಕೋ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಗತಾವ.' ಹಾಗಂದು ಆತರಾತ್ರಿಹನ್ನೆರಡಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಅಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಬಟ್ಟೆಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಂಡು, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ಒರಟಾಗಿ ನೂಕಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದ.

ನನಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನಿಸಿತು–ಈ ಸಲ ನಾನು ಏನಾದರೂ ಸೋಲಬಾರದು. ನನಗನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಈತನ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಾನಿನ್ನು ಪೂರಾ ನಿಸ್ಸತ್ವ-ನಿರ್ಜೀವ-ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ನಿರುಪಯೋಗಿ ಜಂತುವಾಗಿ ಬಿಡು

ತ್ತೇನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ನಾನು ಬಿಡುವು ದಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ನೋಡೋಣ....

●

"ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಬಂದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅವರ ಚೆಕ್ ಅನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟೆ.

–ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆತನಿಗೆ ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸಲು ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಿಂತ, ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ, ಹಣಕ್ಕಿಂತ, ಆದರ್ಶಗಳಿಗಿಂತ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನ. ಆತ ನಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ನನಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.....

●

–ಮೊನ್ನೆ ಶನಿವಾರ, ನಮ್ಮ ಲಗ್ನದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ದಿನ. ಹೆಂಡತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದಂದು, ಲಗ್ನದ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದಂದು, ಮತ್ತಿತರ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಂದು ತಪ್ಪದೇ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಆ ದಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ ಸಿನೆಮಾ ನೋಡಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಖುಷಿಯಿಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಗಂಡ–ಹೆಂಡಿರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಮೊದಮೊದಲು ನಾವೂ ಹಾಗಿರುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ. ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಆತ ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ನನ್ನೊಂದಿಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅತ್ತು ಕರೆದು ಒಂದಿಷ್ಟು ರಂಪ ಮಾಡಿ ಆತ ರಮಿಸಿ ಮುದ್ದುಗರೆದ ನಂತರವೇ ಸುಮ್ಮ ನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ರಮಿಸುವುದೂ ಮುದ್ದುಗರೆಯುವುದೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ನಾನೂ ಅಳುವುದು–ಹಟ ಹಿಡಿಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಮೂರ್ತಿಯ ಸಾಮೀಪ್ಯದ ಆಸೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನಲ್ಲಿನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಉಳಿದೇ ಇತ್ತು. ಈ ಸಲ ಯಾಕೋ ನಮ್ಮ ಲಗ್ನದ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದಂದು ಆತ ನೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಆ ತೀವ್ರ ಸೆಳೆತ, ಹುಚ್ಚು, ಉನ್ಮಾದ, ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ವಿರೋಧವನ್ನೇ ಎದು ರಿಸಿಯೇವೆಂಬ ಗಟ್ಟಿತನ, ಜೊತೆಗಿರುವಾಗ ಅನಿಸುವ ಸಾರ್ಥಕತೆ–ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವ ಇಚ್ಛೆ ಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮೊದಲಿ ನಿಂದಲೇ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಆತನೂ ಶನಿವಾರ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯುವ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ನಾನು ಆ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ತಲೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಸಿಹಿ ತಯಾರಿಸಿ ನಮ್ಮ ರೂಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ನಾನೂ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಉಡುಗೊರೆಗ ಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತ ಕೂತೆ, ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ.

ಮುಂಜಾನೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸರಿಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೂ ಕಳೆಯಿತು, 'ನೀ ಊಟಾನರೆ ಮಾಡು ಆಂಟೀ, ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಉಪವಾಸ ಇರ್ತೀ?' ಅಂದಳು ನೀಲಾ. ಊಟ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿಗೆ ಏನೋ ತೀರ ಅರ್ಜೆಂಟಾದ ಕೆಲಸವಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಆತ ಸಂಜೆಗೇ ಬರುವುದು–ಅನ್ನಿಸಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿದೆ.

ಸಂಜೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕಳೆಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಮೂರ್ತಿ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಮೈಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮ ವಿರದಿದ್ದರೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಏನಾ ಯಿತು ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿಗೆ? ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ? ನಾನು ಹುಚ್ಚಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಯುತ್ತೇನೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಊಟ ನಿದ್ದೆ ಬಿಟ್ಟು ಆತ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುನೆಟ್ಟು, ಜೀವನೆಟ್ಟು ಕೂತಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

–ಆ ರಾತ್ರಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದಿಂಬು ತೋಯು ತ್ತಿತ್ತು.

–ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಮೂರ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನಾನಿನ್ನೂ ಬ್ರೂಡಿಂಗ್ ಮೂಡ್‌ನಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ. ಆತ ಬಂದ. ಖುಶಿಯಾಗಿದ್ದ. ಕಳೆದೆರಡು ದಿನ ನಾನನು ಭವಿಸಿದ್ದ ನೋವಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಆತನಿಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. 'ಯಾಕ ಕಮಲಾ, ಆರಾಮಿಲ್ಲೇನು?' ಅಂತ ಕೇಳಿದ. ಅಳು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಶನಿವಾರ ಆತ ಬರಲಿಲ್ಲವೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ತೀರ ಗೌಣವಾದ ವಿಷಯವೆಂಬಂತೆ ಭುಜ ಹಾರಿಸಿ ಹೇಳಿದ, 'ಹೌದು, ಬರ್ಲಿಕ್ಕಾಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಏನ್ಮಾಡೋದು. ಊರಿನಿಂದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಣ್ಣ–ಅತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಮನೆ ಯೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಚೆನ್ನಲ್ಲ ಅಂತ ಬರ್ಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಮುಂಜಾನೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು. ಅದಕ್ಕೇನೀಗ? ನೀನು ಇಷ್ಟು ಸೆಂಟಿಮೆಂಟಲ್ ಆಗ್ಬಾರ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ ರೀಝುನಿಂಗ ಕಲಿತುಕೋ. ನೀ ಇಷ್ಟು ಎಜ್ಯುಕೇಟೆಡ್ ಇದ್ದೀ. ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದ್ದಾಕಿ ಇದ್ದೀ. ಆ ಅನ್‌ಎಜ್ಯು ಕೇಟೆಡ್ ಅಡ್ನಾಡಿ ಹೆಂಗಸಿನ್ಹಾಂಗ ನೀನೂ ಹಟಾ ಮಾಡಿದರ ಇಬ್ಬರ ನಡುವ ನಾ ಏನ್ಮಾಡ್ಲಿ?'

–ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ನಾನು

ಆತನಿಗೆ ಏನು ಕೇಳಿದ್ದೆ ? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಹಟ ಮಾಡಿದ್ದೆ? ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯಲು ವಿನಂತಿಸಿದ್ದೂ ಹಟ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತೆ ? ನಾನು ವಾದಿಸಿದೆ. ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಮಾತು ಬೆಳೆಯಿತು. ಆತ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಬರದಂತಾದಾಗ, ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನೇ ನಾದರೂ ನಾನು ಪುರಾವೆ ಸಹಿತ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ದಾಗ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲಸು ಮಾತಾಡಲು ಸುರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಲು ಅದೊಂದೆ ದಾರಿಯೆಂದು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ನಾನು ಆತನ ಬಾಯಿಂದುದುರುವ ಆಣಿಮುತ್ತು ಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕೂತೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಗಂಭೀರ ನಾಗಿ, ಶಾಂತವಾಗಿ, ಆದರೆ ಬಲು ದೃಢತೆಯಿಂದ ಆತ ಕೆಲವು ಮಾತು ಹೇಳಿದ. ಎಂಥ ಮಾತು !

'ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು ಕಮಲಾ, ಹಿಂಗ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವ ಜಗಳ, ವಾದ, ಮನಸ್ತಾಪ ಆಗೋದು ಬ್ಯಾಡ. ನಿನಗೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿರ್ತೀನಿ, ನೆನಪಿನ್ಯಾಗಿಟುಕೋ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬ್ಯಾಡ. ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಇಲ್ಲ್ಯಾಕ ಬರೂದಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ್ಯಾಕ ಇರೂದಿಲ್ಲ, ಹಾಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡೂ ದಿಲ್ಲ, ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಡ ಬೇಕು ಅಂತ ನನಗೆ ಪೂರಾ ಗೊತ್ತದ. ನಾ ಏನು ಮಾಡ್ತೀನೋ ಅದನ್ನ ಬರೋಬ್ಬರೀನೇ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ನಿನಗ ಕಡೀ ಸಲ ಹೇಳತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧೀ ಉಪ ಯೋಗಿಸಿ ತಿಳಕೋ. ತಿಳಕೊಂಡು ನೆನಪಿನ್ಯಾಗಿಟಕೋ. ಒಂದನೇ ಮಾತು: ನನಗ ನಿನ್ನ ಬೇಕು-ಬೇಡ, ಆಶಾ-

ಆಕಾಂಕ್ಷಾ, ಸುಖಾ–ದುಃಖಾ ಈ ಎಲ್ಲಾಕ್ಕಿಂತಾ ಆ
ಮನೀ ಏನದ ಅಲ್ಲಾ, ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಂತಿ–ಸಮಾಧಾನ
ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯ. ಆ ಮನ್ಯಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಅಸಂತೋಷ–
ಅಸಮಾಧಾನ ಆಗಧಾಂಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೂದು ನನ್ನ
ಮೊದಲ್ನೇ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆ ಕರ್ತವ್ಯ ಪೂರೈಸಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ
ನಿನ್ನ ಸುಖ–ಸಂತೋಷದ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡೋದು
ಎರಡನೇ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಎರಡೂ ಕರ್ತವ್ಯ ನಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ
ನುಸಾರ ನಿಭಾಯಿಸಿಗೋತ ಹೊಂಟೇನಿ. ತಿಳೀತs.

ಇನ್ನ ಎರಡನೇ ಮಾತು ಅಂದರ-ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ
'ನನಗ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲೇನು, ನನಗ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲೇನು'
–ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ. ನಾ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡೇನಿ. ಲಗ್ನಾ
ಮಾಡಿಕೊಂಡೇನಿ. ನಿನಗ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಹಕ್ಕು ಅದ.
ಅಧಿಕಾರ ಅದ. ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ, ಆದರ ಅದು ೧೦%
ಮಾತ್ರ, ಭಾಳಾದರ ೧೫% ಅಂತಿಟ್ಟುಕೋ. ನಿನ್ನ ವ್ಯವ
ಹಾರ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಪರ್ಸೆಂಟೇಜ್‌ದ ಮಿತಿಯೊಳಗs
ಇರ್ಲಿ.'

–ನಾ ಮೂಕಳಾಗಿದ್ದೆ. ವಿಚಾರ ಶೂನ್ಯಳಾಗಿದ್ದೆ.
ಯಾವುದರದೂ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವಳಾಗಿದ್ದೆ.ಬಹುಶಃ ಆಗಲೇ
ಸತ್ತೇಹೋದೆ.

●

ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿವೆ.
ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು, ವಾಸ್ತವಿಕತೆ
ಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು
ತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯರ್ಥ ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಯಾರು ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೋ ಯಾರಿ
ಗಾಗಿ ನಾನು ಮನೆ–ಮಠ–ಮರ್ಯಾದೆ–ಆಸೆ–ಆದರ್ಶ

ಎಲ್ಲಿ-ಎಲ್ಲಿ ತೊರೆದೆನೋ, ಯಾರ ಭೆಟ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನೋ, ಯಾರ ಅನ್ಯಾಯ-ಅತ್ಯಾಚಾರ-ಅಪಮಾನ ಅಲಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ತುಟಿಮುಚ್ಚಿ ಸಹಿಸಿದೆನೋ, ಯಾರ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗ ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದೆನೋ, ಯಾರು ದೊರಕಿದ್ದು ಈ ಜನ್ಮದ ನನ್ನ ಅಹೋಭಾಗ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೆನೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೌಣ ಸ್ಥಾನ ! ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತ ಅಧಿಕಾರ! ನಾನು ಆತನ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ಸ್ಥಾನ ಕೇವಲ ೧೦% ! ನಾನು ಇಲ್ಲವಾದರೂ, ದೂರ ಹೋದರೂ, ಸತ್ತು ಹೋದರೂ ಆತನ ಜೀವನ ವಿಶೇಷ ಏರುಪೇ ರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ....

—ನನ್ನ ಹೃದಯ ಒಡೆದು ಸಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಶೋಧನೆ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಕನಸು ಗಳು-ಆದರ್ಶಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತಿವೆ. ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳು ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡಿ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಗು ತ್ತಿವೆ.

—ಮೂರ್ತಿ, ನೀನು ಈಗ ಹೇಳಿದ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಈ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಮೊದಲೇ ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ? ಆಗೇಕೆ ನಾನಿಲ್ಲದೆ ಬದ.ಕು ವುದಿಲ್ಲವೆಂದೆ ? ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದೆ ? ನನ್ನಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಬರುವುದೆಂದೆ ?

—ಬಹಳ ಸಹಿಸಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ, ಇರದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ, ಅಂದ ಬಳಿಕ ಇಷ್ಟು ನೋವು ಸಹಿಸುತ್ತ ಈ ಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಏಕಿರಲಿ ? ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ನಾನನುಭವಿಸಿದ ಈ ಬೃಹತ್ ಸೋಲಿನ ನೋವನ್ನು, ಅನಮಾನವನ್ನು, ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ

ಮರೆಯಲಾಗುವುದೋ ಅಂಥ ಸ್ಥಳವೊಂದು ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ-ಎಂದೂ ತಿರುಗಿ ಬಾರದ ಹಾಗೆ.

ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದನ್ನು, ಸಪ್ಪಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಳಿಗೆಳೆದು ಕೊಂಡು ತಲೆ ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಅಂದ, 'ಸಿಟ್ಟಿನ್ಯಾಗ ನಾನೇನೋ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿದರ ಅದನ್ನ ಇಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಗೊಂಡು ಕೊರಗತಾರೇನು ಹುಚ್ಚಿ? ಛೀ, ನೀ ದೊಡ್ಡ ಹುಚ್ಚಿ. ನೋಡು, ನಾ ನಿನ್ನ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡತೀನಿ. ಅದಕ್ಕs ಮತ್ತ-ಮತ್ತ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರ ತೀನಿ. ಇದನ್ನ ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯೂ ತಡೆಯಲಾರದು.' ನಾನು ಎಂದಿನಂತೆ ಆತನ ಅಪ್ಪುಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಕರಗುತ್ತೇನೆ. ಆತನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆತ ಅಂದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ...

-.ಆದರೆ ಬಹುಶಃ ಈ ಸಲ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ."

ಸರಿರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿಯ ಪುಟಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಅವಳು ಕೊನೆಯ ಸಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಅವಳು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ. ಆ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಾನಸಿಕ ವಿಪ್ಲವ-ಅಶಾಂತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಮೂರ್ತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಇಂಥವೇ ಘರ್ಷಣೆಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿನ

ಪ್ರೇಮನಸ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಡಾಯರಿ ಬರೆಯು ವಷ್ಟು ಮನಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವೂ ಅವಳಿಗೆ ಉಳಿಯದೇ ಹೋಗಿರ ಬೇಕು. ತಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸಿದ, ನಂಬಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳಿಗೆ ತಾನು ಅನಿವಾರ್ಯಳಲ್ಲ, ಅತ್ಯವಶ್ಯಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವಳನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕುಟುಕಿರಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿಡುವ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಮೊದಮೊದಲು ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಶಶಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಯೊಂದನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬರ ಬರುತ್ತ ಆ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಥನದ ಹಿಂದಿನ-ಒಳಗಿನ ನೋವು ಕಠೋರ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕ್ರೂರ ಸತ್ಯವಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ದುರ್ವಿಧಿ ಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಅಂತಃಚೇತನವನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಅಣಕಿ ಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು ಶಶಿಗೆ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವಿಚಾರಗಳ, ನಂಬಿಕೆಗಳ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬುಡವೇ ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡತೊಡಗಿದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ತೀವ್ರ ವಾದ. ಉತ್ಕಟವಾದ, ಅದಮನೀಯವಾದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಿರಬೇಕಾ ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ತಳಬುಡವಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಗನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯ? ಈ ಅನಿಸಿಕೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಊಹೆಗೆ ನಿಲುಕದ ಯಾವುದೋ ಅರ್ಥ ವಿರಬೇಕು. ತನಗೇ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಜೀವನದ ಈ ಮುಖ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನು ತಾನು ಸೆಂಟಿಮೆಂಟಲ್ ಎಂದು, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಹುಚ್ಚು ಎಂದು, ಮೂರ್ಖತನವೆಂದು ಜರೆದಿದ್ದಳೋ ದೂರವಿರಿ ಸಿದ್ದಳೋ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತನಗೇ ತಿಳಿಯದ ಅರ್ಥವೊಂದಿದೆ ಹಾಗಾದರೆ....

ಹಾಗಾದರೆ ತಾನು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಈ ಎಲ್ಲದ ರಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆಯೇ? ಮುಖ್ಯವಾದುದೊಂದನ್ನು

ತಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಯೇ?

ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಕಮಲಾ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸಿನ, ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಂಗಸೆಂದು ತಾನು ಅವಳೆದುರೇ ಟೀಕಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನೋವು ಎದುರಿಸಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದುಃಖ ಸಹಿಸಿ, ತಾನು ನಂಬಿದ ತತ್ವಗಳಿಗಾಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ, ಆ ಹೋರಾಟ ವಿಫಲವೆಂದು ಅರಿವಾದಾಗ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ದೂರ ನಡೆದ ಕಮಲಾ ದುರಂತ ನಾಟಕದ ಧೀರೋದಾತ್ತ ನಾಯಕಿಯ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ತನಗೆ. ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ–ಕೌತುಕ–ಅಭಿಮಾನ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೇ ಅವಳ ದೈವಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಡುಕೆನಿಸುತ್ತಿದೆ....

ಅರೆ, ಇದೇನು ? ತಾನೂ ದೈವದ ಬಗ್ಗೆ, ಯಾವುದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ನಂಬಿದ್ದಳೋ ಅಂಥ ದೈವದ ಬಗ್ಗೆ, ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲ ಅಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ, ನಾಚಿಕೆಯೂ ಆಯಿತು ಶಶಿಗೆ. ಆಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

●

ಅಂದು ಶಶಿಗೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಸ್ವಂತದ ಎರಡು ಕೇಸುಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಕೆ ಎಂದಿಗಿಂತ ತುಸು ಬೇಗನೇ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಎರಡೂ ಆಪರೇಶನ್ನಿನ ಕೇಸುಗಳು : ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಿಂಗ್‌ಗೆ ಸಿರ್ಶೋರಿಯನ್–ಕಮ್–ಟ್ಯುಬೆಕ್ಟಮಿ; ಪಟೀಲ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹಾರ್ಟ್ ಆಪರೇಶನ್. ಪೂರ್ಣಿಮಾಳ ಕೇಸನ್ನು ಆಕೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವಳಿದ್ದಳು. ಪಟೀಲ್ ಸಾಹೇಬರ ಆಪರೇಶನ್ನಿಗೆ ಡಾ. ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಹಾಗೂ ಆರ್.ಎಮ್. ಓ. ಡಾ. ಮುಖರ್ಜಿ ಇದ್ದರು. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದರಿಂದ, ನಂತರವೂ ನೂರು ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಆಗಿರದಿದ್ದುದರಿಂದ ಶಶಿಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ತಲೆನೋಯು ತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಆಪರೇಶನ್ಸ್ ಮುಗಿದ ನಂತರ ತಣ್ಣಗೆ ಹೋಗಿ

ಡ್ಯೂಟಿ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಸು ಮಲಗಿ ಬಿಡಬೇಕು ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಆಪರೇಶನ್ನಿನ ತಯಾರಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಪರೇಶನ್ ಥಿಯೇಟರಿನ ಹೊರಗೆ ಆತಂಕವೇನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಗಳಿಗೆಗೊಮ್ಮೆ ವಾಚು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪೈಪ್ ಸೇದುತ್ತ ಕಾಯುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದ ಮಿ. ಭಾಸ್ಕರ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ಎದುರು ನರ್ಸ್ ಆತನ ಸಹಿಗಾಗಿ ಪೇಪರು ಹಿಡಿದಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ ಆತ ಒರಟಾಗಿ ಅಂದ, "ಕರೀರಿ ನಿಮ್ಮ ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರನ್ನ."

ಆತನ ಮರ್ಸಿಡಿಸ್ ಬೆಂಝ್, ಇಂಪೋರ್ಟೆಡ್ ಬಟ್ಟೆಯ ಸೂಟು, ವಜ್ರದುಂಗುರ ಇತ್ಯಾದಿ ನೋಡಿದ್ದ ನರ್ಸ್ ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಒಳಗಿದ್ದ ಶಶಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಶಶಿ ಹೊರಬಂದು ಮೃದುವಲ್ಲದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು, "ಏನು ಮಿ. ಸಿಂಗ್? ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಿರಂತೆ?"

ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಪೇಪರನ್ನು ಆಕೆಯೆದುರು ಹಿಡಿದು ಸಿಂಗ್ ಕೇಳಿದ, "ನನ್ನ ಹೆಂಡತೀಗೆ ಸಿಝೇರಿಯನ್ ಮಾಡ್ತೀರಿ, ಸರಿ. ಟ್ಯುಬೆಕ್ಟಮಿನೂ ಮಾಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದವರ್‍ಯಾರು ನಿಮಗ?"

ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ಶಶಿ, "ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಮಿ. ಸಿಂಗ್, ಆದರ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಡಾಕ್ಟರು. ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್ ನನ್ನ ಕಾಯಂ ಪೇಶೆಂಟು. ಅವರ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಶನ್ ನನಗ ಮೊದಲಿನಿಂದ್ಲೂ ಪೂರಾ ಗೊತ್ತದ. ಅವರು ಭಾಳ ವೀಕ್ ಆಗ್ಯಾರ. ಸೊಂಟ ಹಾಗೂ ತೊಡೆಯ ಎಲುಬು ಗಳೊಳಗ ಏನೇನೂ ಶಕ್ತಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇನ್ನ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೆಗ್ನಂಟ್ ಆದರ ಜೀವಕ್ಕ ಧೋಕಾ ಅದ. ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ವಯಸ್ಸು. ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷ ದಿಂದ ಮೂವತ್ತನೇ ವರ್ಷದ ತನಕಾ ತಪ್ಪದೇ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅವ್ರಿಗೆ ಡೆಲಿವ್ಹರಿ ಆಗಿಕೋತ ಬಂದದ. ಹಿಂಗ ಇನ್ನ ಎಷ್ಟಸಲ ತಾಳೀತು ಆ ಜೀವ? ಅದಕ್ಕ ನಾನs ರಿಸ್ಕ್ ತಗೊಂಡು ಈ ಆಪ

ರೇಶನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತೀನಿ."

"ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಳಕಳಿಗೆ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಡಾಕ್ಟರ್," ಸಿಂಗ್ ಒರಟಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ, "ಆದರ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡೆಯೂದ್ರಿಂದ ಯಾರರೆ ಹೆಂಗಸ್ರು ಸಾಯುತಾರಂದರ ನನಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗ್ತದ. ನಂಬಿಕೇನೇ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸ್ರು ಹುಟ್ಟದ್ದೇ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಹಡೀಲಿಕ್ಕೆ. ನನಗೊತ್ತದ–ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹಡದ್ರೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಏನು ಧಾಡೀನೂ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಆದರ ಈ ಟ್ಯುಬೆಕ್ಟಮಿಗೆ ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸುತಾರಾಂ ಇಲ್ಲ."

ಆತನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಪ್ಪನೆ ಆತನ ಕಪಾಳಿಗೊಂದೇಟು ಕೊಡಬೇಕೆನಿಸಿದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅದು ಸಮಯವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಶಶಿ ಕೇಳಿದಳು, "ಯಾಕ ಬ್ಯಾಡಂತೀರಿ ನೀವು?"

ಏನೂ ಸಂಕೋಚ–ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದ ಸಿಂಗ್, "ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಐದು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾದ್ರೂ ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಛಲೋ ಫಿಗರ್ ಅದ್ಯ ನೋಡ್ರಿ, ಟ್ಯುಬೆಕ್ಟಮಿ ಮಾಡಿದ್ರ ಅಡ್ಡಾತಿಡ್ಡಾ ಮೈಬಂದು ಧುಡುಮಿ ಆಗಿ ಬಿಡ್ತಾಳ. ನನಗ ಅದು ಸೇರೋದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹಾಯ್ ಸರ್ಕಲ್‌ನ್ಯಾಗ ಮೂವ್ ಮಾಡವ್ರು. ತಿಂಗಳದಾಗ ಎರಡ ಸರೆ ಫಾರಿನರ್ಸ್ ಗೆಸ್ಟ್ ಅಂತ ಬರ್ತಾರ ನಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ, ಮತ್ತ ಮನೀಗ. ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಟ್ರಿಮ್ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ. ನೀವು ಟ್ಯೂಬೆಕ್ಟಮಿ ಮಾಡಿ ಆಕಿ ಫಿಗರ್ ಹಾಳು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಅವಕಾಶ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ದಿಸ್ ಈಜ್ ಮಾಯ್ ಫಾಯಿನಲ್ ಸೇ."

–ಶಶಿಯ ಮೈಯಿಡೀ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಗೇಟಿನಾಚೆಯ ಮೇನ್ ರೋಡಿನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟು, ಓಡುತ್ತಿರುವ ವಾಹನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಆತ ಜಿಬ್ಬೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆ. ಆದರೆ ಅಂಥದೇನೂ ಮಾಡುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು. ನೋವು ತಿನ್ನುತ್ತ ಇನ್ನೂ

ಓ.ಟಿ.ಯ ಹೊರಗೆ ಸ್ಟ್ರೆಚರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊರಗೆ ನಡೆದಿದ್ದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ಶಶಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಕ್ಷೀಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ "ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್, ಇದು ನನ್ನ ದೈವ" ಅಂತ ಶಶಿಯನ್ನೇ ಸಂತೈಸಲೆತ್ನಿಸಿದಳು.

—"ದೈವ ಅಂದ್ರ ಏನ್ರೀ ಡಾಕ್ಟರ್?", ತನ್ನ ಗಂಡನ ಆಪರೇಶನ್ ಇದೆಯೆಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಪಟೇಲ ಮಿಸೆಸ್ ಸಿಂಗ್‌ಳ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ನಂತರ ಶಶಿಗೆ ಅಂದಿದ್ದಳು, "ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸ್ರು ತಮ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯ-ಅಸಹಾಯಕತೆ—ಇನ್‌ಫೀರಿಯಾರಿಟಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕ 'ದೈವ' ಅಂತ ಕರೀತಾರ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸಿ ಫೈಟ್ ಮಾಡೋ ತಾಕತ್ತಿದ್ದವರ ಡಿಕ್ಶನರಿಯೊಳಗೆ ದೈವ ಅನ್ನೋ ಶಬ್ದಾನೇ ಇರೋದಿಲ್ಲ."

ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಎರಡೂ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ದಣಿದಿದ್ದ ಶಶಿ ಆಕೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾಲಿನೀಬಾಯಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಅಂದಳು, "ಈ ಹುಡುಗಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ನನಗ ಮೊದಲಿನಿಂದ್ಲೂ ಗೊತ್ತು ಡಾಕ್ಟರ್, ನನ್ನ ಸಣ್ಣ ತಂಗಿ ಕುಸುಮಾ ಈಗ ಅಮೇರಿಕಾದೊಳಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ, ಆಕೀನೂ ಈ ಪೂರ್ಣಿಮಾನೂ ಕಾಲೇಜಿನೊಳಗ ಕ್ಲಾಸ್‌ಮೇಟ್ಸ್ ಆಗಿದ್ರು. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಭಾಳ ಬ್ರೀಲಿಯಂಟ್ ಸ್ಟ್ಯುಡಂಟ್. ರೆವ್ಹಲ್ಯೂಶನರೀ ಕವಿತಾ ಬರೀತಿದ್ಳು. ನನಗಿನ್ನೂ ಛಲೋ ನೆನಪದ—ಆಕೆ ರವಿವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತಾನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬರದ ಕವಿತಾ ತಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮನೀಗೆ ಬರ್‍ತಿದ್ಳು. ನಮಗೆಲ್ಲಾ—ಅಂದರ ನಾನು, ಕುಸುಮಾ, ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ, ಮತ್ತ ಕೆಲವು ಫ್ರೆಂಡ್ಸು—ಹಿಂಗ ಒಂದು ಸರ್ಕಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ನಮ್ದು—ಓದಿ ತೋರಸತಿದ್ಳು. ಅದರಾಗ ಈ ದೈವ—ಆ ದೈವ ಅಂತ ತಮ್ಮ ವೀಕ್‌ನೆಸ್ ಎಲ್ಲಾ ದೈವದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹಾಕಿ ಪಾರಾಗೋವಂಥಾ ಕೈಲಾಗದ ಮುಂದಿನ್ನ ಕ್ರಿಟಿಸಾಯಿಝ್

ಮಾಡಿ ಒಂದು ಕವಿತಾ ಬರೆದಿದ್ನು. ಯಾವುದೋ ಕಾಂಪಿ ಟೇಶನ್ನಿನ್ಯಾಗ ಫಸ್ಟ್ ಪ್ರಾಯಿಜ್ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಅದಕ್ಕ. ಇವತ್ತ ನನಗ ಅದs ನೆನಪಾಗ್ಲಿಕ್ಹತ್ತೇದ."

–ಯಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿರದ ಶಶಿ ಏನೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಾಗ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ರಹಸ್ಯವಾದುದನ್ನೇನೋ ಹೇಳುವಂತೆ ಧ್ವನಿ ತಗ್ಗಿಸಿ ಮುಂದು ವರಿಸಿದಳು, "ಈ ದರಿದ್ರ ಸಿಂಗನ್ನ ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾನ ಕರಿ ಯರೇ ಹಾಳಾತು ಡಾಕ್ಟರ್. ರೊಕ್ಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಅದ ಈ ಮನ ಷ್ಯಾನ ಹತ್ರ. ಆದರ ಏನೂ ರಿಫೈನ್‌ಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲ. ಅಂಡರ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಇಲ್ಲ. ಲಗ್ನಾದ ಮ್ಯಾಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾನ ಕವಿತಾ ಓದಿ ಸದಾ 'ಈ ಕವಿತಾ ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಬರದೀ? ಇದರಾಗಿನ 'ಈತ' ಅನ್ನೋವಾತ ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಹಳೇ ಗೆಣ್ಯಾ ಏನು? ಈ ಕವಿತಾ ಇನ್ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ ಬರದೀ? 'ಅವರೆಲ್ಲ' ಅಂದರ ಯಾರ್ಯಾರು? ಈ ಕವಿತಾ ಯಾತರ ಸಲುವಾಗಿ ಬರದೀ? 'ಆ ದಿನ' ಅಂದರ ಯಾವ ದಿನ? ಅವತ್ತ ಎಲ್ಲೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ? ಏನ್ಮಾಡಿದ್ದಿ?' ಅಂತ ಕಿಟಕಿಟಿ ಹಚ್ಚತಿದ್ದನಂತ. ಕಡೀಕೆ ತಲಿ ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಆಕಿ ಬರಿಯೂದೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು. ಹಿಂಗಂತ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಕುಸುಮಾನ ಮುಂದ ಅತ್ತಳಂತ."

ನಂತರ ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿದು ಮತ್ತೂ ಆಕೆಯೆ ಅಂದಳು. "ನಾನಾಗಿದ್ರ ಗಂಡನ ಮೀನ್‌ಮೈಂಡೆಡ್‌ನೆಸ್ ಸಲುವಾಗಿ, ಅಥವಾ ಅವನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಸೋ ಸಲುವಾಗಿ, ಹಿಂಗ ನನ್ನ ಇಂಟ ರೆಸ್ಟ್–ಹಾಬೀಸ್ ಎಂದೂ ಸ್ಯಾಕ್ರಿಫಾಯಿಸ್ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ಗಂಡಗೂ ಏನೇನೂ ನನ್ನ ವಿಚಾರ–ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೇರೋದಿಲ್ಲ. ನನಗ ಗೊತ್ತದ. ಆದರ ನಾನೇನು ಗಂಡನ ಸಲ ವಾಗಿ ನನಗನಿಸೋದನ್ನ ಹೇಳೋದು–ಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಯಾಕ್ಬಿಡಬೇಕು? ಲಗ್ನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕ ನಮುನ್ನ ನಾವು ಮಾರಿ ಕೊಂಡ್ಹಾಂಗ ಆತೇನು?"

–ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ, ಶಶಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದು

ಕೊಂಡಳು, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಕಾಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರದಿದ್ದರೆ....

ಸಂಜೆ ಶಶಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಶಂಟ್ಸ್ ನೋಡಲೆಂದೇ ಹಾಕಿದ್ದ ಪಾರ್ಟಿಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಮೆಡಿಕಲ್ ಮ್ಯಾಗಝೀನ್ ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತ ಕೂತಾಗ ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಬಂದಳು. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ, ಟ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನ ಕಂಪೌಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಶಿ ಹಲವಾರು ಸಲ ನೋಡಿದಾಗ ಲೀಲಾ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯವಂತೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತೃಪ್ತಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಸಲ ಶಶಿ ಬಿಡುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಂದು ಕೂತು ತಾನು ಬಾಸ್ ಜೊತೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಔಟಿಂಗ್‌ಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಮೋಶನ್ ಸಿಕ್ಕು ಖುಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯೀಗ ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಸನಿಹದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಶಶಿಗೆ ಆಕೆ ಸೊರಗಿದಂತೆ, ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಂತೆ, ನಿಶ್ಶಕ್ತಳಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಓವ್ಹರ್‌ವರ್ಕ್‌ನ ಫಲವಿರಬೇಕು—ಆಫೀಸಿನ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ, ಎರಡೂ ಕಡೆ ದುಡಿದಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಿರಬೇಕು, ಅನ್ನಿಸಿತು ಶಶಿಗೆ.

ಹೌದು, ಶಶಿಯ ಅನುಭವಿಕ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೀಲಾ ತನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಸು ಕಾಳಜಿಯಿಂದಲೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮುಟ್ಟಾಗಿ ಎಂಟು—ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾದರೂ ಬ್ಲೀಡಿಂಗ್ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ; ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿಶ್ಶಕ್ತಿ; ವಿಪರೀತ ಸೊಂಟನೋವು; ಅಲ್ಲದೇ ಬಿಳಿಸೆರಗು; ಸಂಜೆಯಾದೊಡನೆ ತಲೆನೋವು; ಹಸಿವೆ ಇಲ್ಲ; ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

"ನಾ ಔಷಧ—ಟಾನಿಕ್ಕು ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಲೀಲಾ,

ಅವನ್ನ ತಪ್ಪದೇ ದಿನಾ ತಗೋ. ಆದರ ನೀ ಭಾಳ ಎನೀಮಿಕ್ ಆಗೀದಿ. ನಿನಗ ಆ ಕಾಂಟ್ರಾಸೆಪ್ಟಿವ್ಹ್ ಜ ಒಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು."

"ಅಂದರs–?"

"ಅಂದರ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಾ, ಅಂದರ ತಿಂಗಳೆರಡು ತಿಂಗಳು, ನಿನ್ನ ಹೊರಗಿನ ಆ್ಯಕ್ಟಿವಿಟೀಸ್ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಟಾಪ್ ಮಾಡ್ಬೇಕು."

ಲೀಲಾಳ ಮುಖ ಸಪ್ಪೆಯಾಯಿತು, "ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಸಾಧ್ಯ ಡಾಕ್ಟರ್? ನನಗ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಆಗೇದ ಖರೇ, ಆದರ ಇನ್ನೂ ಪ್ರೊಬೇಶನರಿ ಇದ್ದೀನಿ. ಜಾಬ್ ಕನ್‌ಫರ್ಮೇಶನ್ ಆಗೂತನಕಾ ಬಾಸ್ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕೇಳ್ಲಿಕ್ಕೆಬೇಕಲ್ಲ."

"ನೋಡು, ಏನ್ಮಾಡ್ತೀಯೋ. ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಜಾಬ್‌ಕಿಂತಾ ಆರೋಗ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಅಲ್ಲs?"

"ನನ್ನ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತೀಯೊಳಗ ಜಾಬೇ ಮುಖ್ಯ ಡಾಕ್ಟರ್, ಅದು ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತದ."

ಹೌದು. ಶಶಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ–"ಹಾಂಗಾದರ ಪೂರಾ ಬಿಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದಿದ್ರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡು ಸಾಧ್ಯ ಆದರ."

"ಆಗ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್. ಇನ್ನ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಅಷ್ಟೇ. ಅಷ್ಟರಾಗ ಕನ್‌ಫರ್ಮೇಶನ್ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಡಸ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾರ ಬಾಸ್. ಆಮ್ಯಾಲೇನು ನಾ ಬಾಸ್‌ನ ಮರ್ಜೀ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹಿಡೀಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ."

—ಲೀಲಾಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಶಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು–ಇನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳು. ಏನೂ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲದೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಈ ಹುಡುಗಿ ಬಾಸ್‌ನ ಮರ್ಜಿ ಕಾಯಲು ತನ್ನ ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೋರಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದರೆ ಮುಂದೆಂದೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಷ್ಟು ಆಕೆಯ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಕೆಡಬಹುದು. ಆಕೆಯ ಎದೆ, ಗಂಟಲು, ಪುಪ್ಪುಸ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಟಿ.ಬಿ.ಯ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ

ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅತಿಯಾಗಿ ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ಊಟ-ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ದುಡಿದದ್ದರ ಫಲ ...ಆದರೆ ಹಾಗೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗದು. ಅವಳ ಬಾಸ್ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಪ್ರೂಮನ್ನೈಜರ್ ಇರಬೇಕು. ಅವನಿಂದಾಗಿ ಈ ಪಾಪದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಪ್ರಮೋಶನ್-ಜಾಬ್ ಕನ್‌ಫರ್ಮೇಶನ್ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಿಫಿಲಿಸ್‌ನೂ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ದೊರೆತ ಹಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮವೇ...

–ಶಶಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎದ್ದು ಸೀರೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಟೇಬಲಿನಿಂದಿಳಿದು ಲೀಲಾ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅಂದಳು, "ಮುಂದಿನ ಮೇ ತಿಂಗಳದಾಗ ಆಪ್ಟೆ ವಕೀಲರ ಅಣ್ಣನ ಮಗನ ಕೂಡ ನನ್ನ ಲಗ್ನ ಆಗೂದದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಅವನೂ ಇಲ್ಲೇ ಪಿ. ಎಂಡ್ ಟಿ.ಯೊಳಗ ಕೆಲಸದಾಗಿದ್ದಾನ. ಅಷ್ಟರಾಗ ನಾ ಆರಾಮಾದರ ಸಾಕು." ಆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಲೀಲಾ ಖುಶಿಯಾದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಲಗ್ನವಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬ ಕೊರಗೇನೂ ಆಕೆಗೆ–ಆಕೆಯೇ ಹಿಂದೆ ಅಂದಿದ್ದಂತೆ–ಈಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯಲ್ಲಾದ ಈ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಶಿಗೆ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿದರೂ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಲಗ್ನದ, ಸುಖೀ ಸಂಸಾರದ ನೂರು ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಫಲವಾಗುವವೋ, ಎಷ್ಟು ಕಮರಿ ಹೋಗುವವೋ ಅಂತ ಆಕೆ ಚಿಂತಿಸಿದಳು.

ಲೀಲಾ ಹೊರಟುಹೋದ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಾ ಆಪ್ಟೆ ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಗುಣವಾದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸಿ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಹೇಳಿದಳು. ನಂತರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಅಡಿಗೆಯಾಕೆಯ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾರ್ಟಿಗೇ ಜಯವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಗಂಡನ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕದ್ದು; ತನ್ನೂರಿನಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರಿಗೆ ತಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಫ್ರೀಶಿಪ್ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು; ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆ ತಾನೂ ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬರೂ

ಕೂಡಿ ಬಡ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಮಾಸ್ತರರ ಮಗಳು ಲೀಲಾನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ತನ್ನ ಭಾವನ ಮಗನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದು; ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ತಾವೇ ಬಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದ ಸಾಲ ರೂಪವಾಗಿ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದು; ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳಬೇಡವೆಂದು ವರನನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಿದ್ದು; ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಂತರ ಕೆಳದನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅಂದಳು, 'ಡಾಕ್ಟರ್, ನೀವೂ ನೋಡತಾನೇ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ, ಈ ಲೀಲಾ ಹಾಂಗ ಭಾಳ ಛಲೋ ಹುಡುಗಿ. ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮ್ಯಾಲ ತನ್ನ ಬಾಸ್ ಒಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಇದು ನನಗಷ್ಟs ಗೊತ್ತಿರೋ ಸೀಕ್ರೆಟ್. ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂಗ ಏನೋ ಆಸೆ-ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹಾಳಾದ ಹುಡಿಗ್ಯಾರು ಕಡಿತನಕಾ ಹಾಳಾಗೇ ಹೋಗ್ತಾರ. ಲೀಲಾನ ಜೀವನ ಹಾಂಗ ಹಾಳಾಗಬಾರದು ಅಂತ ನಾನೂ ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬ್ರೂ ಕೂಡಿ ಭಾಳ ಖಟಪಿಟ ಮಾಡಿ ಈ ಲಗ್ನಾ ಠರಾಯಿಸೀವಿ. ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬ್ರು ಅಂತಿದ್ರು–ಲಗ್ನದಕಿಂತಾ ಮೊದಲ ಏನಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಕಾಲು ಜಾರತಾವ. ಹಾಂಗಂತ ಅಂಥಾ ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಪೂರಾ ಕಂಡೆಮ್ನ್ ಮಾಡ್ಬಾರದು. ನಮ್ಮ ರಘೂ ಛಲೋ ಹುಡುಗ. ಲೀಲಾ ಅವ್ನ ಲಗ್ನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರ್ತಾಳ. ನಮಗೂ ಅಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರ್ಲಿ. ಏನಂತಿರಿ ನೀವು?"

ಶಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹೆಮ್ಮೆ ಅವಳದಾಗಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯ ಗಂಡನೇ ಅನ್ನುವುದು ಶಶಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಪೇಶೆಂಟ್ಸ್ ಬರುವ ಸಮಯ ಮೀರಿ ಹೋದ ನಂತರ ಶಶಿ ಎದ್ದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಳು. ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಕಳೆದ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದ

ಟೇಬಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿದ್ದ ಕಮಲಾನ ಡಾಯರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಉತ್ಸಾಹ–ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಜರ್ರನೆ ಇಳಿದು ಹೋಗಿ ಆಕೆ ಆಕೆಯಲ್ಲದ ಬೇರಾರೋ ಆಸಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂದೂ ಆಕೆ ಓದಿರಿಸಿದ್ದ ಆ ಡಾಯರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದಳು. ಖಾಲಿಯಾಗೇ ಇದ್ದ ಅನೇಕ ಪುಟಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಕೊನೆಯ ಪೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಮಲಾ ಕಾಟು ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಕಾಟು ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಅವಸರದಿಂದ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅವನ್ನೋದುವುದು ಶಶಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ:

> "ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು. ನನ್ನೆಲ್ಲ ಕನಸುಗಳು ನನ್ನೆದುರೇ ಪೂರ್ಣ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾದವು. ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ, ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೀಗ ಯಾವ ಭ್ರಮೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಗುವಾದರೂ ನನಗಿದ್ದರೆ ಬದುಕಿ ಬಾಳಲು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿರುತ್ತಿತ್ತೇನೋ....ಈಗ ನಾನೇಕೆ ಬದುಕಿರಲಿ?

> "ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಮಲಗಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ರಾಜು-ನೀಲಾರನ್ನು ಸೆಕೆಂಡ್ ಶೋ ಪಿಕ್ಚರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದೆ. ಮೂರ್ತಿಗೇನಾದರೂ ಬರೆಯಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ, ಬಿಟ್ಟೆ. ಮೂರು ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗಿದೆ. ನೀರು ಕುಡಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮೂವತ್ತು ಗುಳಿಗೆಗಳಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ನೂ ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಯೋಚಿಸಿದೆ. ನಾನು ಯಾಕೆ ಸಾಯಲಿ? ನಾನು ಸತ್ತರೆ ಮೂರ್ತಿ ಖಂಡಿತಾ ಎದೆ ಒಡಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಚ್ಚನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಜೀವನ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಬದಲಾಗುವು

ದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಸಾಯುವುದರ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು–?

"ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಸಾವಿಗೂ ಅರ್ಥ ವಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ನಾನು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಕಿ ಬಿಟ್ಟೆ..."

–ಕಮಲಾ ಸಾಯಬಹುದಾಗಿತ್ತೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಶಶಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬಂದವು. ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಿದ್ದಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹಸಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ–

ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು–ಕಮಲಾ ದೂರ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಬದು ಕಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಬದಲು ದೂರ ಹೋಗಿ ಹೊಸ ಬದುಕನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾ ದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೆ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯ ಸಾಕು ಮುಂದೆ ಬದುಕಿರಲು, ಅನ್ನಿಸಿತು.

●

ಮುಂಜಾನೆ ಏಳುತ್ತಲೇ ಕಾಫಿಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ಅವಳ ಕೈ ಯಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತ ರೋಶನ್‌ಬಿ ನಗುಮುಖದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು, "ನಿಮ್ಮ ದೋಸ್ತ ಕಮಲಾಬಾಯಿ ವಾಪಸು ಬಂದಾರ್ರೀ ಬಾಯಿಸಾ." ನಿದ್ದೆ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಶಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡಿದಳು, "ಏನಂದಿ ರೋಶನ್?"

ರೋಶನ್‌ಬಿ ತಾನಂದದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಂದಳು. ಶಶಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಏನೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಒಂಭತ್ತಾಗಲು ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಎದ್ದು ನೈಟ್‌ಗೌನಿ ನಲ್ಲೇ ಹತ್ತಾರು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಕಮಲಾನ ಬ್ಲಾಕಿಗೆ ಹೋದಳು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ನೀಲಾ ಮುಖದ ತುಂಬಾ ನಗು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೆತ್ತಗೆ ಅಂದಳು, "ಬರ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರ್, ನಮ್ಮ ಆಂಟಿ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರ್ಯೇನೇ ತಿರಿಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಳು. ನೀವು ಮಲಗಿದ್ದಿರಿ ಅಂತ

ಕಾಣಸ್ತದ."

"ಪತ್ತ್ಯಾಕ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲ?"–ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೇಳಿದಳು ಶಶಿ. ಧ್ವನಿಯೇರಿಸದೆ, ಪಿಸುಗುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ನೀಲಾ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು, "ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಅಂಕಲ್‌ನೂ ಒಳಗ ಇದ್ದಾರ. ಅವರಿಗೆ ತಾ ಬರೋದು ಮೊದಲs ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಳಂತ ಕಾಣಸ್ತದ. ದಾದರಿನಿಂದ ಇಬ್ರೂ ಕೂಡೇ ಕಾರಿನ್ಯಾಗs ಬಂದ್ರು. ದಣದಾರ ಕಾಣಸ್ತದ. ಮಲಗ್ಯಾರ. ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲ."

ಓಹ್....

ನೀಲಾ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಳು, "ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೇ ಆಂಟಿ ಹೇಳಿದಳು, ಇನ್ನ ಆಕಿ ನಮ್ಮನ್ನ ಬಿಟ್ಟು, ಮುಂಬೈ ಬಿಟ್ಟು ಎಂದೂ ಎಲ್ಲ್ಯೂ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ." ಆಕೆಗೆ ಬಹಳ ಖುಶಿ ಯಾಗಿತ್ತು. "ಮೂರ್ತಿ ಅಂಕಲ್‌ನೂ ಅಂದ್ರು ನೀ ಇನ್ನ ಎಲ್ಲ್ಯೂ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ. ಅಂಕಲ್ ಹೇಳಿದ್ದು ಆಂಟಿ ಕೇಳೇ ಕೇಳ್ತಾಳ. ಇನ್ನ ಆಕಿ ಎಲ್ಲ್ಯೂ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ್." ತನಗಾದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಶಶಿಯೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲೆಂಬ ಆಸೆ ಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಳು ನೀಲಾ.

-ಶಶಿಗೆ ಸಂತೋಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಬಾಗಿಲತ್ತ ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಳು. ಹೊರಗೆ ತಾನು ಮಾತಾಡಿದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ಒಳಗಿನ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲುಕ ತೆಗೆ ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲವೇ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪುನರ್ಮಿಲನ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪೆದ್ದಾಗಿ ಆಕೆ ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದಳು.

ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದು ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಎಂದಿ ನಂತೆಯೇ ಇಂದೂ, ಇಂದು ಎಂದಿಗಿಂತ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ, ಶಶಿಗೆ ಅನಿಸಿತು–ಕಳೆದ ಹದಿನೈದಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂಬಯಿ ಮಹಾನಗರ ಎಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳೆದಿದೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಸ

 ಶೋಷಣೆ, ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ........

ಉದ್ಯಮಗಳು, ಇನ್ನಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಏನೆಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏನೂ ವಿಶೇಷ ಬದಲಾಗದೆ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ನೀರಸ ನಿರ್ಜೀವ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುವವುಗಳೆಂದರೆ ಈ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಗಳು. ಮುಂಜಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತುಸುವೆ ಉಸಿರಾಡಿಸಿ, ಸಂಜೆ ರಾತ್ರಿ–ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಉಸಿರುಕಟ್ಟುವಂತೆ ಜನಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಗಾಡಿಗಳು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಎಷ್ಟು ಅವ ಸರ, ಎಷ್ಟು ಧಾವಂತ, ಎಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮ ಇವಕ್ಕೆ– ಏನಾದರೂ ಸೊಲ್ಲೆತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಗೊಣಗದೆ ಓಡುತ್ತಿರುವುದೇ, ತೀರ ಹಾಳಾಗಿ ನಿರುಪಯೋಗಿಯಾಗಿ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗುವವರೆಗೂ ಧಾವಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ, ಇವುಗಳ ಕರ್ಮ. ಎಂದೂ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಓಡಾಟ ಇವುಗಳದು. ಎಂಥ ಬೇಸರದ ಬದುಕು....

–ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಶಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ತಲೆ ಗಿಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಯಾವವೋ ನೆನಪುಗಳು– ಯಾರಯಾರವೋ ಮುಖಗಳು–ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯವೋ ದೃಶ್ಯಗಳು– ಏನೇನೋ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು. 'ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ದೈವ'ವೆಂದು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅರೆಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಿಂಗ್; ಗಂಡನ ಪೋಸ್ಟ್‌ಕಾರ್ಡು ಬಂತೆಂದು ಎಲ್ಲ ಮರೆತು ಬೀಗುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ರೋಶನ್‌ಬಿ; ಪ್ರಮೋಶನ್ ಪಡೆದು ಲಗ್ನವಾಗಲಿರುವ ಖುಶಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ವಿಪತ್ತಿನ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಲೀಲಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ; ಜೊತೆಗೆ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಹೂಡಬೇಕೆಂದು ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಡುತ್ತ ತಿರುಗುವ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಹಾಗೂ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಆಕೆಯ ಗಂಡ; ನಗುನಗುತ್ತ ಲಿದ್ದ ಆಪ್ಟೆ ದಂಪತಿಗಳು; ದಿನವೂ ತಾನು ನೋಡುವ ನೂರಾರು ಪೇಶಂಟುಗಳು; ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇಡಿಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ–ಸಂಜೆ ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆದರಿಕೆಗಾಗಿ ಬೇಗ ಮನೆ ಸೇರಲು ಓಡುವ ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು; ಹಾಗೂ ಇವ

ರೆಲ್ಲರ ಆಚೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ದೂರ ಹೋಗಿ, ಕೆಲ ವಾರು ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ತಿರುಗಿ ತಾನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಬದು ಕನ್ನೇ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಾಪಸು ಬಂದಿದ್ದ ಕಮಲಾ....ಇನ್ನೂ ಆಚೆ–ಯಾರದು? ವ್ಹಿ. ಟಿ. ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಲ್ ಇಳಿದ ಶಶಿ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಜಿಗುಡು ತ್ತಿರುವ ಜನಸಂದಣಿಯ ನಡುವೆಯೂ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೂಟ್‌ಕೇಸು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಡಾ. ಸತೀಶ ದೇಶಪಾಂಡೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ ದಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆಕೆಯ ತಲೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು–ದೃಶ್ಯಗಳು–ಜನಗಳು ಮರೆಯಾದವು. ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಡೇ ಹಗಲಿನ ಆ ಉರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲೂ ಕತ್ತಲು ಕವಿ ದಂತೆನಿಸಿತು. ತುಸುವೇ ಬೆಳಕು. ಆ ಕಡುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಸುಬೆಳ ಕಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ವೈಮನಗಳೆರಡೂ ಮರೆವಾಗಿ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬರು ತ್ತಿರುವಂತೆನಿಸಿ ಬೀಳುವ ಮೊದಲೇ ಏನನ್ನಾದರೂ ಆಧರಿಸಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಆಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು—

–ಓಡಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಶಶಿಯನ್ನು ಸತೀಶ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದ. ಆತ ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆ ಯುವ ಮುನ್ನವೆ ಶಶಿ ಅಂದಳು, "ನೀ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ಸತೀಶ, ಆಮ್ಯಾಲ ಬರ್ತೀನೀಂತ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು". ನಂತರ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಡುವುದೋ ಎಂಬ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಒಂದಿ ನಿತೂ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ತೀರ ಅನ್‌ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು, "ಸತೀಶ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಪೋಜಲ್ ಒಪ್ಪಿದೆ, ನಡಿ, ನಾವು ಲಗ್ನ ಆಗೋಣ."

"ಖರೇನೇ ಶಶಿ?" ಸತೀಶನಿಗೆ ಅನುಮಾನ, ಅಚ್ಚರಿ. "ಖರೇನೇ". –ಶಶಿ ಆತನಿಗೆ ಆತು ನಿಂತು ಹೇಳಿದಳು. ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಭಾರ ಇಳಿದವಳಂತೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

"ವಂಡರ್‌ಫುಲ್, ದಿಸ್ ಮಸ್ಟ್ ಬಿ ಸೆಲೆಬ್ರೇಟೆಡ್–"

-ಸತೀಶ ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತ

ಹೇಳಿದ, "ಈಗ ಮೊದ್ಲ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ನೀ ಇವತ್ತು ರಜಾ ಹಾಕು. ಆಮ್ಯಾಲ ಇಬ್ರೂ ಊಟಕ್ಕ ತಾಜ್‌ಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ನನ್ನ ಫ್ಲ್ಯಾಟ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಆರಾಮು ತಗೊಳ್ಳೋಣ. ನಡೀ."

ಎಂದಿನಂತೆ ಆತ 'ಏನಂತೀ ಶಶಿ ?' ಅಂತ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಶಶಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನ ಅನುನಯ–ಆರ್ಜವತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಆಗಲೇ ಅಧಿಕಾರದ ಸೆಳಕು ಮಿಂಚಿದಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅನಿಸಿದರೂ ಆ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ಆಚೆ ಕೊಡಹುವಂತೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಶಶಿ ಆತನಿಗಂಟಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುವಾಗ ಬಿರುಸಿನಿಂದ ರಪ್ ರಪ್ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ಇಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಧೇಯವಾಗಿ ನಿಃಶಬ್ದವಾಗಿ ಮೌನವಾಗಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅನಿಸಿದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಆತನಿಗಿಂತ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ–ಹಿಂದೆ ಆಕೆ ನಡೆದಳು.

